

Matyu

Aboedi Hoafi Matyu ai sürü papimarandi

*Sisas Kraisindi amoa mamî nüngurumboemo tüküyafu manîngomo hoafi
(Ruk 3:23-38)*

¹ Sisas Kraisindi amoa mamî nüngurumboemo tüküyafu manîngomo hoafane nda. Sapo Sisas ai Defitindi amoa ambeahindi tüküme fiyua asu Defit ai Abrahamindi amoaombofi tüküme fiyu ranî hoafane nda. ² Abraham ai Aisakindi afindiyuane. Asu Aisak ai Sekopindi afindiyuane. Asu Sekop ai Suda ahandi apodoho mamî ranî babidimbo-memo ranahamundi afindiyuane. ³ Asu Suda ai Peres Sarayafandi afindiyuane. Ahafandi hondi ranai Tamarîyoane. Asu Peres ai Hesronindi afindiyuane. Asu Hesron ai Ramindi afindiyuane. ⁴ Asu Ram ai Aminadapindi afindiyuane. Asu Aminadap ai Nasonindi afindiyuane. Asu Nason ai Sarmonindi afindiyuane. ⁵ Asu Sarmon ai Boasindi afindiyuane. Ahandi hondi ranai Rahapîyoane. Asu Boas ai Obetindi afindiyuane. Ahandi hondi ranai Rutîyo. Asu Obet ai Sesindi afindiyuane. ⁶ Asu Sesi ai sapo Defit adükari bogori nindumbofi manüngu ranahandi afindiyuane. Asu Defit ai Soromonindi afindiyuane. Ahandi

hondi ranaiyo horombo Uriandi nimorehi-mayo. ⁷ Asu Soromon ai Rehoboamindi afindiyuane. Asu Rehoboam ai Abaisandi afindiyuane. Asu Abaisa ai Asandi afindiyuane. ⁸ Asu Asa ai Sehosafatindi afindiyuane. Asu Sehosafat ai Sehoramindi afindiyuane. Asu Sehoram ai Usiandi afindiyuane. ⁹ Asu Usia ai Sotamindi afindiyuane. Asu Sotam ai Ahasindi afindiyuane. Asu Ahas ai Hesekiandi afindiyuane. ¹⁰ Asu Hesekia ai Manasendi afindiyuane. Asu Manase ai Emonindi afindiyuane. Asu Emon ai Sosaiandi afindiyuane. ¹¹ Asu Sosaia ai Sekoniandi apodoho mamí ranahamundi afindiyuane. Sapo rani-simboani Babiron ami Israer nendi ranaheimbo Babiron hifina ahamundi moani ratüpurimbohünda sowandümondürí mahomo. ¹² Ai Babiron hifina sowandümondürí houmbo Sekonia ai Searítierindi afindiyuane. Asu Searítier ai Serubaberindi afindiyuane. ¹³ Asu Serubaber ai Abiutindi afindiyuane. Asu Abiut ai Eriakimindi afindiyuane. Asu Eriakim ai Asorindi afindiyuane. ¹⁴ Asu Asor ai Sadokindi afindiyuane. Asu Sadok ai Akimindi afindiyuane. Asu Akim ai Eriutindi afindiyuane. ¹⁵ Asu Eriut ai Ereasarindi afindiyuane. Asu Ereasar ai Matanindi afindiyuane. Asu Matan ai Sekopindi afindiyuane. ¹⁶ Asu Sekop ai Sosepindi afindiyuane. Asu Sosep ranai Mariandi nindowenihí-mayu. Maria ai Sisas ranahambo

wakimarimindo, sapo ahambo Krais* sei arihündi ra. ¹⁷ Ranimboane munguambo nindou Abraham nunguambe peyo haya ho hombo Defit nunguambe tüküme feyo ranai 14 amoa boagiriyomo nimoriyomo marundi ra tüküme feyo. Asu Defit nunguambe peyo haya ho hombo Babiron hifina sowandümondüri homondambe amboani, mare yahurai 14 amoa kareandeimbambe ramindümbi boagiriyomo nimoriyomo marundi ra tüküme feyo. Asu Babiron hifina sowandümondüri homondambe peyo haya ho hombo Kraisimbo Maria wakimarimindoambe amboani mare yahurai 14 amoa kareandeimbambe ramindümbi boagiriyomo nimoriyomo marundi ra tüküme feyo.

*Sisas Kraisimbo Maria wakimarimindo hoafi
(Ruk 2:1-7)*

¹⁸ Sisas Krais ai tüküme fiyu hoafi ra ndahuraiane. Ahandi hondi Maria ranahambo Sosepimbo segodimbo momo kürihi hininjimarihindi. Maria ranai Sosepidibo ningokoateyoambeyo asu ahambo hoeirihindane ai furümbi maningo moani Yifiafi Aboedindi nginindinambo. ¹⁹ Ahandi nindowenih Sosep ranai nindou mbumundi hamindiyu, nga ai Maria ranahambo nindou himboahü amoaninjangbofembo-mayo ranimbo yiboarükumbo asu ai moani dibo ahambo randihe hininjindihia yahu haya

* **1:16:** Ndüri Krais ranana nindou God ai nindou aboedambofembohünda adükar bogorimbofembohünda kamafoariri.

hohoanimomayu. ²⁰ Sosep ai ranimbo dibo hohoanimoyu-ane asu Adükarindi sünambeahindi nendi ranai ahamboso yafogoadinambo tüküfi hoafiyundühi yahuya, “Sosep, Defitindi amoao, se Maria sihafü nimorehimbofe semindimbo yihimbondamboyafü. Yifiafü Aboedindi

hoafü sünguane Maria ai fi masemindo. ²¹ Nimorehi ranai nindowenihü nimirü nderimindimboe. Asu se ndürü Sisasa ra kaboadiwori nimboe sapo ai animbo ahandi nindou ranaheimbo ahei moaruwai hohoanimo ranambeahindi aboedambondearümbui,” mehundo. ²² Muᅅguambo rani-moatükunü rahurai tüküme feyo ra, sapo Adükarü ai ahandi hoafü hoafiyu randeimbindi yafambe süngure haya hoafimayu. Ai yare hoafiyuhü yahuya,

²³ “E, nimorehi mamü ai nindowenihü dibo hokoatendowohü ai fi ndemindi haya asu nindowenihü nimirü nderimindimboe.

Rananimbo asu ahambo ndürü ra kaboadihorühi Emanuer mbisahündomboyei,” *Aisaia 7:14*

mehu ra. Rani hoafü ranahandi nimindi hoafü ana God ai sihiri babidimbo anüᅅguane.

²⁴ Raniyu asu Sosep ai yangirüfi haya Adükarindi sünambeahindi nendi hoafimayundo süngu rareandühi Mariambo ahandi nimorehimbore masemüdu. ²⁵ Sosep ranai moai nimorehi

ranidibo mamühi apafe rünanidi, nga moani nimorehi ranaipoanimbo nüᅅgo himboyo asu ai nindowenihü nimirü maserimindo. Raniyu asu Sosep ai nimirü ranahambo ndürü Sisasani mehu.

2

Hüf#ham#ind# süfuan#poed# ndüfosi nend# Sisas hoeifimbo tükümefund#

¹ Herot ai Sudia hifambe bogor#mbofi nünguambe ran#s#mboan# Maria ai Sisas ranahambo Betrehemü# wak#mar#m#ndo. Hond# ai Sisas ranahambo ser#m#nd# hayamboyoane ranambe nindou bogor# f#f#rundeimb# ranai hüf#ham#ind# süfuan#poed# Serusarem ngoafambe tükümefund#. ² Ai düduyafundü# yahomoya, “N#mori# s#mbori# masahor#m#nde#i sapo Suda-yafe bogor#mayu ra nüngufiyua? Ro hoeir#hundani# ahand# mupui ranai hüf#ham#ind# süfuan# tüküfe mamaroamboanef# asu ro ahambo hohoan#moyondowohü ngusüfo pefimbohünda masühifi,” mehomondamboyu. ³ Ran#yu asu Herot Adükari Bogor#mayu ranai ran# hoafi# ra h#mbor#yu haya ngusüfoambe af#nd# hohoan#momar#ra asu mu#guambo nindou Serusarem ngoaf#hü mamarei amboan# ramareandüri. ⁴ Ran#yu asu Herot ai God#mbo sesi# s#hou-rundeimb# bogor# nindou-memo ran#yomo asu ah#n#mb# hohoan#mo f#f#rundeimb# nindou-memo ran#yomo mu#guambo ahamumbo mamü# gugureapur# mbura düdufipurü# yahuya, “Krais ranahambo ngoafi# nahü mandahor#m#ndeia?” yahu düdumefipuramboemo. ⁵ Asu s#mbor# ai ahambo yahomoya, “Betrehem ngoaf#hü Sudia hifambe. Sapo horombo God ai ahand# hoafi# hoafi#yurandeimb# nindou ahand# süngu hoafi# ra

ndahuraiyu yare sürü pare masihendi. Ai Bukambe yare hoafiyuhü yahuya,

6 “Betrehemihündi, se Sudia hifambe-anei aniboadei ra awi se Sudiambo hifandundeimbi bogori ngoafi ranahamundi daboadanipoedi hamindiyepoani, nga wani.

Sihei ngoafi mbusümodidi animbo nindou adükarı mamı ai tükündüfi haya wandı Israer nindou ranaheimbo hıbadarümbui,”
Maika 5:2

mehu. ⁷ Raniyu asu Herot ai sapo nindou hüfıhamındı süfuanıpoedi ndüfosi nendi masıfomo ranahamumbo dıbo mborai yahupurı hürühepurı haya yahuya, “Nini simboanı hondü hamındıyo mupui ra tüküfe mamaro?” yahu haya düdu düdumefipurı.

⁸ Raniyu ai nindou memo ranahamumbo Betrehemınambo koamarıhepurı ndanı süngundafundi yahuhaya hoafıyupurühi yahuya, “Se ngıfomo moanı ndondu nımorı ranahambo nahi ai ahambo masahorımındeı ranahambo kokondurü. Nga asu hoeındurühi ana, asu se wambo ranühi mbısımo hoafındımondanı anımbı asu ro-amboanı dügi ahambo hohoanımondahandowohü ngusüfo pandıhinımbıoane,” yahu koamarıhepurı.

⁹ Ndüfusi nendi-memo ranai ahandı hoafı ra hımborıyomo houmbo ndamefundı. Ai nafına hıfomondane, sapo mupui hüfıhamındı süfuanı tüküfe mamaro ra asükaiyomo hoeımarundı. Mupui ranai ahamundı hanğıfoanı hıfo nımorı nımarümbı worı

rani nimoamo mamaro. ¹⁰ Raniyomo mupui ra hoeirundani mayowa ai afindi hihifi-hihifimemo. ¹¹ Raniyomo asu ai worimayo ranambe kefou hifomo nitori ranahambo hoeimaruri ahandi hondi Maria radiho. Raniyomo asu ai ahandi fikimi putapiyomo yiri yimbu pusiru nimarimombo ahambo hohoanimoymondühi ngusüfo pamaruri. Raniyomo ai ahamundi arambeahindi napo ra bokaründümo houmbo masabudo. Rani-moatükuni ra gorio, fisinariümbi mbimbirayo asu sanda aboediyu, nginindi napo ra masabudo. ¹² Nindou ranahamumbo God ai yafogoadi-namboya, “Se Herot nimiru nafi ngomboemo,” mehupuramboemo. Asu sungunambo ai raninafi hininngiru hou ngörü nafi ahamundi hifina mahomo.

Isip hifina Sosep ai ahandi ambori babidimbo aboeda mafefohindi

¹³ Nindou ranai ndaweyafundane rani-simboani Adükarindi nendi ranai Sosepimbo yafogoadinambo tükumefiyu. Asu ai hoafiyundühi yahuya, “Botindafo, nitori ranani asu ahandi hondane ra ndowapindifi hawa Isip hifina feboehi ngei ranühi nimboeiani asu ro hombo hoafindahanani animbo ngoründühi ngei. Nimboe Herot ai nitori ranahambo hifokoeffimbo kokonduri wakindirümbui,” yahu hoafimenduamboyu. ¹⁴ Raniyu Sosep ai botifi nitori ra serümdü haya ahandi hondi ranidibo mare rani nimbokoani Isip hifinambo mahei. ¹⁵ Hifi ranühanimbo ai nimboeiani Herot ai yifindümbui. Adükarini ai

ahandi hoafiyu-randeimbi ahandi yafambe süngure haya hoafiyuhüya, “Ro wandi Nimori Isip hifambeahindi mborai masahando,” mehu. Hoafi ra moani anihondü hondü tükündifemboe yaho hayamboyo rani moatükuni rani yare yahurai tüküme Feyo.

Herotindi hoafi süngu nimori hifokoakomarihündi

¹⁶ Hüfihamindi süfuanipoedi ndüfosi nendi masifomo rani ahambo ngorü-süngumarüwuri ra Herot ai kirihai fifire hayamboyo asu raniambo ahambo nginindi ngüsüfoambe fondiirimindi mahafo. Raniyu asu ai munguambo nindowenihi nimori yimbu himbani koateyeimbi Betrethem ngoafihündi asu ngoafi amuri rani ngoafi-kimi adaburo ranambeahindi hifokoakofoefembo hoafi masendi. Sapo nindou hüfihamindi süfuanipoedi rani hoafimemo rani simboani mupui tüküme Feyo hoafi ra fifire hayamboyo asu ai yare hoafimepuri nimori ra hifokoakofoefembo. ¹⁷ Ndanimoatükuni tüküme Feyo ra sapo Godindi hoafi hoafiyu randeimbi nindou Seremaiani yafambe süngure haya horombo hoafimareandi ra simogodühi tüküfemboyo yare tüküme Feyo.

¹⁸ Sapo ai yare hoafiyuhü yahuya,

“Ramahündi ai yasimondi mamihimboryei.

Aranhoafi afindi puküna asu aranhoafi yambohai tüküfeyowa himboryei.

Reser ai ahandi amoao mamisraerihündi nimori ranaheimbo araninamborandüra

asu munḡuambo nindou ranai ḡḡiri ahambo
 didiḡoadondiḡindi ahandi ḡḡusũfoambe
 farihēfembo.

Nimboe sapo ahandi nĩmori ranai
 niḡḡokoatemayeiambo wambo,” mehu
 rani-sũḡumbo. *Jeremaia 31:15*

*Sosep ai ahandi ambori babidi asũkaiyei
 masũhũsi*

¹⁹⁻²⁰ Sũḡunambo Herot ai yifiyuane asu
 Adũkarĩndi nendi ranai yafogoadambe
 Sosepiḡmbo Isip hifiḡhũ tũküfi hoafiyundũhi
 yahuya, “Se ambori ndowapiḡndifi hawa
 hihiriḡndafo Israeriḡnambo ḡḡafi. Nindou
 sapo nĩmori ranahambo hifokoeffimbo
 hohoaniḡmomemo ranai ana yifimemo,”
 mehundoamboyu. ²¹ Raniyu asu Sosep ai
 botifi nĩmori ra serũmũndũ haya hondambo
 kameihĩ asu ai hihiriyahi Israer hifiḡnambo
 mahũsi. ²² Asu Arkeraus ai ahandi aḡindi
 Herot ranahandi fondũhi Sudia-yafe adũkarĩ
 bogoriḡmbofi manũḡḡu rani hoafi ra Sosep ai
 hĩmboriyu haya ranũhi niḡḡombo hombo ra
 yihĩmbomayu. Nga asu God ai yafogoadambe
 Sosepiḡmbo bidiḡiri hoafi masagadoamboyu
 asu ai Gariri hifiḡnambo mahu. ²³ Raniyu
 asu ai hu ḡḡoafi mamĩ ahandi ndũri Nasaret
 ranũhi manũḡḡu. Sapo mamĩ rani-sũḡumbo
 aniḡmbo God ai ahandi hoafiyomo rundeiḡmbi
 sũḡḡu hoafiyomondũhiya, “Nindou ranahambo
 Nasaretiḡhũndi nindou mbiseimboyei,” mehomo
 yahurai aniḡhondũ tũküfembõhũndamboyo
 yahurai tũkümeḡefeyo.

3

*Son h̄imon̄i hundürürarandeimb̄i nindou ranai
God̄ind̄i hoaf̄i bokar̄ih̄efembo tükümefiyu
(Mak 1:1-8; Ruk 3:1-9; Son 1:19-29)*

¹ Ran̄i-simboan̄i Son h̄imon̄i hundürürarandeimb̄imayu tükümefiyu. Nindou ranai n̄im̄i woh̄i fur̄ikoatereandüh̄i Sudia h̄ifambe ranüh̄i manūngu. Ai piyu haya nindou ran̄i h̄if̄ih̄ü amarei ranaheimbo God̄ind̄i hoaf̄i ra bokar̄ih̄ai marand̄i. ² Ran̄iyu asu ai yare hoaf̄iyuh̄ü yahuya, “Awi, se s̄hei moaruwai hohoan̄imo ranahambo daboadanambond̄ihind̄i, nga God̄i nḡin̄ind̄i h̄ifandarand̄i ra ndeara moan̄i ak̄imane,” mehu. ³ Sapo Son ranahamboyu God̄i ahand̄i hoaf̄i hoaf̄iyu randeimb̄i nindou Aisaia ranahand̄i yafambe süngure hoaf̄iyuh̄üya, “Nindou mam̄i ai n̄im̄i woh̄i fur̄ikoatereandüh̄i muᅅᅅiyuh̄ü yare hoaf̄iyuh̄üya,

‘Adükar̄ind̄i naf̄i se d̄id̄iboadond̄ihind̄i.

Ai hombo-memo naf̄i ra ndondond̄ih̄i
h̄in̄inḡind̄ihind̄i,’ *Aisaia 40:4*
mehu ra,” mehu.

⁴ Son ai hoear̄i ahand̄i güdemarand̄i ranana kamer n̄in̄ihond̄i n̄inend̄inambo naf̄iyoweimb̄ihünd̄iyo. Asu ai n̄in̄ihond̄i hoear̄ihünd̄i t̄itapür̄imbore güdehaya bot̄ifoh̄ü asu woh̄i ȳit̄ih̄i n̄imambeah̄ind̄i, efu hoe ran̄iyu sesü marand̄i. ⁵ Ran̄iyei asu nindou ranai Serusarem ngoaf̄ihünd̄i, muᅅᅅuambo Sudia h̄if̄i ran̄ihünd̄i asu muᅅᅅuambo h̄if̄i Sodan Hoe ran̄ik̄im̄i adaburo ranühündambo ai Son sowana masüh̄üsi. ⁶ Ran̄iyei nindou ranai ahei moaruwai hohoan̄imo süngumar̄ih̄i hei

ranahambo weindah+mar+hinda asu ai aheimbo Sodan h+imo hundürürarü marand+.

⁷ Nga Son ai hoeireapurane Farisi asu Sadyusi af+ind+ ranai ahamboya, “Y+hoefombo ai h+imon+ hundürümb+ramun+,” yahomo houmbo ahambo sowana mahomonda hoeimareapur+. Ran+yu asu ai ahamumbo hoaf+yupurüh+ yahuya, “Awi seana amoas+r+ind+ n+mor-anemo! God ai s+hamumbo ng+in+ind+nduh+ moaruwaimbo ndeapur+mbui. Se nüngundafu mafebou?

⁸ Se moaruwai hohoan+imo ranahambo daboadanambo-rundeimb+hünd+ ana asu s+hamund+ n+ine ratüpur+ rawarund+ ra se moaruwai hohoan+imo h+n+ng+fembo nafuimbendüramboane.

⁹ Se ng+r+ randu bor+ind+mondüh+ya, Roana Suda anef+, Roana Abraham+ind+ amoao mam+wambo aboedambo-ndahumboyef+, mb+s+imo. Awi ro s+hamumbo hoafehapur+ God aiana moan+ n+moei kurayo ranamboan+ ndemünd+ haya Abraham+ind+ amoao mam+mbonde h+n+ng+ndeambui!

¹⁰ N+m+ s+rahambe p+r+f+r+h+fembohünda ndeara t+ime ranai ndoram+ind+ engoro. Muñguambo n+m+ ra nahan+yo ai aboed+ h+s+ikoateayo ana, ranahambo t+ime ranambo h+t+h+efe hefe haiambe pütifemboane.

¹¹ Roana se moaruwai hohoan+imo ra h+n+ng+r+himboanei ran+imbo nafuimbohünda h+imon+ hundürar+harü. Nga nindou ngorü

ai wand+ wagabe tüküfemboayu ranai ana s+heimbo Yifiaf+ Aboed+n+ambo asu hai ranambo hundüründarümbui. Aiana moan+ adükar+ hondüyuwan+ asu ro ran+ hoarehanah+.

Roana awi aboed+ ndear+h+am+nd+yah+ipoan+ ahand+ su ra sem+ind+ndombo. ¹² Ranan+imbo ai fok

warambe ndemündi haya ranambo wit hîpîri ra futinde fîndamündi pindendambui. Asu ai wit safi aboedi rani-yanğiri ndemündi ahandi wit sihefembo wori-mayo ranambe digembui. Nga asu hîpîri moaruwai moani yanğorombo rananîmbo ai ndemündi sapo hai dikirifekoate moani yare koadürümbo koadürümbo horoweimbi ranambe pütindifimbui,” mehu.

Son ai Sisasîmbo hundürümari
(Mak 1:9-11; Ruk 3:21-22)

¹³ Mamî rani-sîmboani Sisas ai Gariri hîfi hîningîre haya Sodan hîmona mahanu. Son sowana ngahani ai wambo ahandi warîna hîmoni hundürîmbîrandîri, mehu. ¹⁴ Nga asu Son ai ahambo ngorü hohoanîmonambo yare hoafiyundowohü yahuya, “Seanîmbo wambo hundürüyondîrîmbo-mayafi asu sîmborî se wambo-sowana asînîfi ro sîhambo hundürüyônînimbo,” mehundoamboyu. ¹⁵ Asu Sisas ai sîmborî ahambo hoafiyundühi yahuya, “I ambe, nga hapondani ana moani ro hoafayahî süngu randowandî. Se randowandani moani rani süngu mbumundî hohoanîmo muŋgu sîhîri nafîndîhumîndefomboane, nga ra aboedane,” mehundoamboyu. Asu Son ai hîmborîyu haya refembo-ane mehu.

¹⁶ Son ai Sisasîmbo hîmoni hundürürî hayamboyu ane, Sisas ai mamîhari hîmonîndî tükümeŋiyu. Raniyo asu sünambe sünü ahambo bureandühiyo asu Godîndî Yifiafi ranai wupufo nahurai kosi ahandîwami pühîmayoa hoeimareandî. ¹⁷ Raniyo asu yasîmondî mamî ranai sünambeahîndî

kosowohü yare hoafiyowohü yahoya, “Nindou ranana wandi nîmorani, nga moani ro ngusüfo pari hineimbani. Ahamboane Ro wambo ngusüfoambe siaoweheandi,” meho.

4

Sisasimbo refe hoeifembo moatükuni (Mak 1:12-13; Ruk 4:1-13)

¹ Raniyo asu rani-simboani Yifiafi Aboedi ranai Sisasimbo Satan ai sisihimombohünda nîmi wohi furikoatereandühi serimindi maho. ² 40 si ra Sisas ai sesikoate nungu mbura asu ai wembombomayu. ³ Asu Satan, nindou sisiindarandeimbi ai ahambo-so tüküfi hoafiyundühi yahuya, “Se Godindi Nîmorayafi ana, nîmoei kurayo ndanahambo hoafindafani sesimbofe tükümbifeyowamboane,” mehundoamboyu. ⁴ Asu simbori Sisas ai hoafiyuhü yahuya, “Godindi Bukambe yahoya, ‘Sesi yangiri ana ai ngiri nindoundi yangiri ni ngombo ndendi. Nindou ai yangiri ni ngombo sahümundi arihündi ra mungu hoafi Godindi yafambeahündi sungu mbisahümundi,’ meho,” mehu. ⁵ Raniyu asu Satan ai Sisasimbo Godindi adükari ngoafi Serusarem rani-nambo serümundü hu haya hafumbo nîmoamo hamindi Godindi Wor Adükari bogimondi raniwami hin ngimariri. ⁶ Raniyu asu ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Asu se Godindi Nîmorayafi ana, nîmoamo ndani-waminindi hifini horipindafo pindafi. Sapo Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘God ai shambo ahandi sunambeahindi nendi ranahamumbo hoafinduan

asu ai sihambo ahamundi warinambo
 mbundindininimboemo
 asu ngiri nimo ei hoarehi kurayo ranai sihambo
 futindeanini, meho,” *Buk Song 91:11-12*
 mehundoamboyu. ⁷ Asu Sisas ai ahambo yahuya,
 “Nga awi Baiborambe hoafi ranamboani ai
 yare hoafiyowohü yahoya, ‘Se Adükari sapa
 sihaf God ranahambo rando hoeindorimboya fi,
 nga yowani,’ meho,” mehundoamboyu.
⁸ Ranıyu asükaiyu Satan ranai Sisasimbo
 serümündü hifi wafu nimoamo hamindi-
 mayo ranıwami mahafu. Ranıyu ai ranıwami
 nungumbo Sisasimbo munguambo nindou-
 yafe hifandarundi ranıyo asu ahamundi
 munguambo aboedi adükari moatükunı engoro
 ranahambo nafuimefoendo. ⁹ Ranıyu asu Satan
 ai hoafiyundühi yahuya, “Asu se yiri yimbu
 pusırowandühi wambo hohoanı moyafındırühi
 ngusüfo pararowandıri ana, asu ro sihambo
 mungu moatükunı nafuimehanini ra
 ndahaninimboya hi,” mehundoamboyu. ¹⁰ Asu
 Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “E!
 Satan, se andai ragu ngafi! Baiborambe hoafi
 ranai yare hoafiyowohü yahoya, ‘Adükari sapa
 sihaf Godımayu ranahambo yangıranimbo
 se hohoanımondafi ngusüfo pandoworühi asu
 ahandı ratüpurı yangıri ratüpurındafi,’ meho,”
 mehundo-amboyu. ¹¹ Asu Satan ai Sisasimbo
 yare hinıngımarira ndamefiyua asu Godındı
 nendi ranai kosımo ahambo farıhouwurühi
 hifandımarüri.

Sisas ai Gariri hıfambe piyu haya Godındı hoafi

*wataporimbomarandi**(Mak 1:14-15; Ruk 4:14-15)*

¹² Sonimbo sowaründümo karabusambe hiniŋgimarüwuri hoafi Sisas ai himboriyu haya Gariri hifina mahu. ¹³ Asu ai Nasaret ngoafihü hiniŋgire haya Kaperneam ngoafi sapo Gariri kurihoe ranikimi ngoafi ranina mahu. Kaperneam Seburun hifi, Naptari hifambe engoro ranühi manüŋgu. ¹⁴⁻¹⁵ Sapo God ai ahandi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou Aisaiani yasimondi süŋgu yare hoafiyuhüya, “Seburun hifi, Naptari hifi, Gariri hoe nafi howani gogu ra,

Sodan hoe gogoanini ra nindou Sudayafe ndifoyei Gariri hifane.

¹⁶ Nindou didiyei ai nimbini maroambe animboei

ranai ana si adukari ra hoeirihimboanei.

Yifiyorambo hifi ranambe nimbini maroanini nindou animboei

ranaheimbo ana si ranai boakifoareandurimboane,” *Aisaia 9:1-2*

mehu, nga rani-simongorühümboyo rani-moatükunini ra yahurai tükümeŋfeyo. ¹⁷ Raniyu

asu rani-simboanini piyu haya Sisas ai ahandi hoafi ra bokarihendühi yahuya, “Awi se sihei moaruwai hohoanimo ranahambo dabodanambondihindi, nimboe sapo God ŋgini ndi hifandarandi engoro ranai ndeara akimini tüküfembo yangirane,” mehu.

Sisas ai ahandi süŋguferambo nindou yimbuyimbu weŋgurühi mborai mehupuri

(Mak 1:16-20; Ruk 5:1-11)

18 Sisas ai Gariri kurihoeकिमि huane kini wowari+yafani r+nandeimbi apodoho ranai manimbafanda hoeimareapiri. Ahafandi nduri ra Saimon, Pitamboyu-randeimbi asu ahandi akidi Andruyu. Apodoho ranai andur+nambo kurihoe ranambe kini wowari+yafanduh manimbafani. 19 Raniyu asu Sisas ai hoafiyupiruh yahuya, “Se mborai wandi sungu sinifandani animbo asu ro shafanimbo nindou semindimbo se kini rawarinemandi nou nafuindahapirimboyahi,” mehup+ramboyafani. 20 Asu ai moani hoafi niangoambe ahafandi anduri ra rarine sihene hena Sisasindi sungu ndamefineandi. 21 Asukaiyu ai suhufi huhundamboyu ngoru apodoho ahafandi nduri Sems, Son ai ahafandi afindi Sebedi babidi botambe ni+marimombo ahamundi anduri ra diboadorunduh mamari+monda hoeimareapuri. Asu ai ahafanimbo mborai mehupiri. 22 Asu moani hoafi niangoambe ahafandi bot asu afindambo rarine hini+ngirine hena Sisasindi sungu ndamefineandi.

Sisas ai hoafi bokar+henduh asu angunimboyeimbi nindou aboedimarearu (Ruk 6:17-19)

23 Raniyu asu Sisas ai Gariri hifi mungu ranambe nungu wakimareandi. Raniyu asu ai refih Suda-yafe rotu wori nindou ranambe aheimbo yamundi+mareanduri. Asu ai refih God ng+nindi hifandarandi engoro Aboedi Hoafi ranahambo bokar+mar+henduri. Mam rani simboani nindou ranahei fi ranai moani rani+poanimbo rani+poanimbo

anğünî fi moaruwaimboareandürî ranahambo aboedîmarearü. ²⁴ Ai ranî-moatükunî rawareandî ranahambo Siria hîfî muŋgu ranambe nindou amarei ranai hîmborîmayei. Asu ranîyei muŋguambo nindou ranai nindou didîyei ai moanî mamîkarî anğünî moaruwai asu asübusî afîndî mamîkararandürî ranaheimbo ahambo-so fufurühümündihündürî mafandîhindî. Bîdîfirî nindou moaruwai nendî ahei fiambe nîmarümbî, wunünümboyeimbî asu yirî warî yîfîsafeimbî ranîyei ai mafandîhinda asu Sisas ai aheimbo aboedîmarearü. ²⁵ Ranîyo asu nindou afîndî ranai Gariri hîfîhündî, Dekaporis ŋgoafîhündî, Serusarem ŋgoafîhündî, Sudia hîfîhündî asu Sodan hoe gogoanînipodî ranai mamî muŋgu ahambo süngumarîhorî hei.

5

Sisas hîfî wafuambe Godîndî hoafî boka-marîhendî

¹ Sisas ai hoeireandürane nindou afîndî ranai ahandî süngu tümareandamboyu asu ai hafu hîfî wafu mamî ranîwamî nîmaru ane asu ahambo süngururü-rundeimbî ai ahambo sowanambo masîfomo. ² Ranîyu asu Sisas ai ahamumbo piyu haya yamundîmareapuri.

Anîhondü hondü hîhîfî hîhîfane
(Ruk 6:20-23)

³ Ranîyu ai ahamumbo yare hoafîyupurühî yahuya,

“Nindou didîyei ai rarîhi hoafîyeihüya, Roana Godîndî aboedî sürühoeimbî hohoanîmo ra mbonîmborî humîndefî-mboanefî, asei

- ana, nindou ranai hihifi-hihifimbeyei-amboane,
 nga God nginindi hifandarandi raní hoarehi aniboadei.
- 4 Nindou didíyei ai arani araniyei hei ranai ana hihifi hihifimbeyei-amboane,
 nga nindou ranaheimbo ana God ai didiboado-ndearühi yirümondearümbui.
- 5 Nindou didíyei ai himboari yangiri hifandühündeimbimayei aiana hihifi-hihifimbeyei-amboane,
 nga nindou ranai ana nini-moatükuni God ai aheimbo saimbo yahuhaya masihendi ra ndahümündimboyei.
- 6 Nindou didíyei ai Godindi mbumundi hohoanimo ranahambo semindimbo wembohühi nouehindi
 asu hoe simindimbo amindanijombo nouehindi ana, aiana hihifi-hihifimbeyei-amboane,
 nga God ai aheimbo mbumundi hohoanimo ra dagadürümbui.
- 7 Nindou didíyei ai nindou ngorumbo moani hipoambarihündi ranai ana hihifi-hihifimbeyei-amboane,
 nga God ai hipoambondearümbui.
- 8 Nindou didíyei ai ahei ngusüfoambe moani aboedi sürühoeyoweimbi hohoanimo ra amarondürü ana, aiana hihifi-hihifimbeyei-amboane,
 nga aiana God amaru ranahambo hoeindihorimboyei.
- 9 Nindou didíyei ai moani nindouyei mbusümo rani moatükunimbo borifoeferambo

yangiri nindouayei ana, aiana hihifi-
 hihifimbeyei-amboane,
 nga nindou ranai ana aheimboya aiana
 Godindi nimiranei, mbiseimboyei.

10 Nindou didiyei ai mbumundi hohoanimo
 yangiri süngurhindani,
 asu ranimbo nindou amuri ai aheimbo
 tiririfo sahündürühi moaruwai
 moaruwaimbo-arhindüri ana,
 asu nindou ranai ana hihifi-hihifimbeyei-
 amboane,
 nga God nginindi hifandarandi sünambe ra
 ahei-ane.

11 Nindou bodimondi ai sishamumboya,
 Aiana Sisasimbo süngururü rundeimb-
 anemo, mbiseihumbo, sishamumbo moaruwai
 moaruwaimbo ndhipurühumbo, moani
 moaruwai woshihoafiri moatükun watapori
 hoafindühüpurani ana, asu se ranimbo
 hihifi-hihifindimo. 12 Asu se ngusüfoambe
 aboedi kündündühi afindi hihifi-hihifina
 ningomo sapo adükari moatükun takini ra ai
 sünambe mbenjoripuri. Sapo Godindi hoafi
 hoafiyomo-rundeimbi se ningomondi daboadani
 maningomo ranahamumbo amboani nindou ai
 rarihi yahurai moaruwaimbo marhipuri.”

*Anihondümbofimbi nindou ana sor nami asu si
 nahurai ane*

(Mak 9:50; Ruk 14:34-35)

13 “Seana hifinindi nindou ranahei aparumbi
 nami nahurai-anemo. Nga asu nami ranai
 ahandi apari ra hiniringireandühi wanayo ana,
 asu nami ra budesowan apari-koatendoani

ngiri ahandi aparai ra koadürü koadüründife hiniṅgindifeyo, ṅga wani. Ranana rani moatükunai ranai ndeara moaruwaimayoa nindou ai ngiri ndahümündi ranambo raniṁbondihindi, ṅga pifeyoani nindou ai pütapıyeihanei. ¹⁴ Seana muṅguambo hifinindi nindou ranahei si nahurai-anemo. Ngoafi adükari hifi wafuambe anango ranai ngiri dıbo nango. ¹⁵ Nindou ṅgorü ai ngiri ram hai ra yimunde mbundambo wambüri hoarehi ragu nindeandi, ṅga wani. ṅga ai moani nımoamo moanambühi anımbö nindeandani asu si ranai nindou muṅguambo rani worambe amarei ranaheimbo si boakiṁboadeandürımböe. ¹⁶ Moani mamai rani-süṅgumbo anımbö sıhamundi sı ranamboani nindou ranahei hiṁboahü si boakiṁboadeandürani, asu ai nıne aboedi moatükunai rawarundi ra hoeindiṁhindühi rananımbö asu ai sıhamundi Ape sünambe amaru ranahambo aboedani mbısei-amboane.”

Ahinümbi hohoanımbö yamundife hoafi

¹⁷ “Ro masınıhi nda sapo Godındi hoafi hoafıyomo rundeımbi yomondi hoafi meṅgoro asu Mosesındi ahinümbi hohoanımbö ra raguanambofembo sınimboyahıpoani, ṅga asu se randu hohoanımondımböemo, ṅga wani. ṅga roana rani hoafımayo raniṁfihı sımeṅgorıyımındımböyahı masınıhi. ¹⁸ Sıhamumbo ndanahambo anıhondümbö anahı hoafıyahıpuri, süṅgunambo sünü hifi ranai muṅguyoambe ra ahinümbi hohoanımbö ranahandi sürü pamefeyo ane, asu ranahandi sısamane rani-moatükunai ra akıdou amboani

ngiri awarindihoayo, nga wani. Nga ahinümbi hohoanimo moatükunî ra rande moanî yagodi ngo ngombo munguambo moatükunî ranai tükündifemboe. ¹⁹ Ranimboane nindou düdi ai moanî akidou amboanî ahinümbi hoafimayo ranahambo himborikoateyuhü, asu ai nindou bodimondambo mare ranî hohoanimo süngu yamundareandürî ana, nindou ranimayu ranahandî ndürî ra moanî akidou hamindî God nginindî hifandarandî ranambe yagodomböe. Nga asu nindou düdi ai ahinümbi hohoanimo ranahambo himboriyu ranî-süngureandühî, asu ai nindou bodimondambo mare ranî hohoanimo süngu yamundareandürî ana, nindou ranimayu ahandî ndürî ra God nginindî hifandarandî ranambe adükari hamindî yagodomböe. ²⁰ Ro sihamumbo nda hoafehapurî, sihamundî mbumundî hohoanimo ranai ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo ranahamundî mbumundî hohoanimo ranahambo ngasündifekoateayo ana, se ngiri God nginindî hifandarandî ranî-hoarehî nîmandîmo, nga wani.”

Nindou nginindî hohoanimo ranahandî yamundife hoafi

(Ruk 12:57-59)

²¹ “Se himboriyomombo-anemo horombo sihamundî amoao ai hoafi ra masowandümo. Yare hoafiyohü yahoya, Se yowanî nindou hifokoefepoanî. Nindou düdi ai ngorumbo hifokoararirî ana, ahambo nindou yibobore-randeimbi-mayu ranahandî himboahü semündü

homboani, mehomo ra. ²² Nga asu hapo ro s^hamumbo hoafehapurⁱ nda, nindou düdi ai ahandⁱ wandafⁱ ranahambo ngⁱnⁱndⁱ hⁱmboahoeyu ana, sapo yⁱbobore randeimbⁱmayu ranahandⁱ hⁱmboahü semündü homboani. Asu nindou düdi ai ahandⁱ wandafⁱ ranahambo yare hoafⁱyundühⁱya, Seana fⁱfⁱrⁱfe koate-anafⁱ, ehundo ana, nindou ranahambo kans^r bogorⁱ ranahamundⁱ hⁱmboahü semündü homboani. Asu nindou düdi ai ahandⁱ wandafⁱ ranahambo yare hoafⁱyundühⁱya, Seana hohoanⁱmokoate-anafⁱ, ehundo ana, nindou ranai hⁱbadambo, hai ng^oafambe homboani asu ranühⁱ hai ahambo tikⁱndⁱrⁱmboe. ²³⁻²⁴ Ranⁱmboane asu se nⁱnⁱ-moatükunⁱ Godⁱmbo saimbo fondⁱ-mayo ranⁱwamⁱ sⁱhefembo safⁱ hawamboyafⁱhünda asu sⁱhafⁱ wandafⁱndandⁱ-mayo hoafⁱ sⁱhambo engoro ra hohoanⁱmondafühⁱ ana, asu se nⁱnⁱ-moatükunⁱ Godⁱmbo saimbomayafⁱ fondⁱkⁱmⁱrando digoefⁱ hawa ngafⁱ. Sapo sⁱhafⁱ wandafⁱ-mayu ranⁱdⁱbo aboedⁱ aboedⁱndafⁱne mbundⁱnambo anⁱmbo sünguna ngafⁱ sⁱhafⁱ sⁱhefembo moatükunⁱ-mayo ra Godⁱmbo dabado. ²⁵ Asu nindou ngorü ai sⁱhambo papi-hoafⁱyonⁱnⁱmbo mbüsü haya yⁱbobore randeimbⁱ nindou ahambo sowanⁱmbo hombo sⁱhambo ndemündünⁱnanⁱ ana, se nⁱmai ngafⁱ nafⁱnⁱ aboedⁱ aboedⁱndafⁱneandⁱ. Nga asu hⁱbadambo sⁱhambo ai papi-hoafⁱ ranambe sⁱndeanⁱnⁱmbui. Asu se ranambe efoandⁱ ana, asu ai sⁱhambo yⁱbobore-randeimbⁱ ranahandⁱ warambendeanⁱnanⁱ asu ai ndemündünⁱnⁱ prismanⁱndⁱ warⁱhündeanⁱnanⁱ asu ai sⁱhambo

karabusambe hiniŋgindeaninimbui. ²⁶ Ro sihambo anihondumbo-anahi hoafehanini. Asu se sihafi papi hoafi ranahambo kaki sihefekoateayafi ana, asu se ngiri karabus ra hiniŋgindo hawa aboedambondafoandi, nga wani. Nga se moani rando karabus ranambe nimboamboayafi.”

Nimorehi ngorü semindi yamundife hoafi

²⁷ “Se himboriyomombo-anemo horombo yaru hoafiyomondühi yahomoya, ‘Se yowani nimorehi sisihimo asu nindowenihi birabiripoani,’ mehomo. ²⁸ Nga asu hapo ro sihamumbo hoafehapuri nda, nindou düdi ai nimorehi hoeire haya ahambo hohoanareandi ana, nindou ranai ahandi ngusüfoambe nimorehi sisihimoyumboani. ²⁹ Ranimboane asu sihafi himboari mamani ranai randeaninani se moaruwai hohoanmondafani ana, himboari ra hündandifi ragu pindowandi. Himboari mamani ranahambo yangiri ragu moenda pife ranane aboedayo, nga asu munguambo fi ra haiambe ho ana, abodi hamindiyopoani. ³⁰ Asu sihafi warani mamani ranai randeaninani se moaruwai hohoanmondafani ana, warani ra kandandifi pindowandi. Warani mamani ranahambo yangiri ragu moenda pife ranane aboedayo, nga asu munguambo fi ra haiambe ho ana, abodi hamindiyopoani.”

Nimorehi semindihünda hiniŋgife yamundife hoafi

(Matyu 19:9; Mak 10:11-12; Ruk 16:18)

31 “Asükaiyo horombo hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, Nindou düdi ai ahandi nimorehi ranahambo moei yahuhî hinîngîfembo mbüsü ana, ai nimorehi ranahambo hinîngîfe hoafi pepafihî sürü papîndandühi anîmboya, Ro nimorehi ndanahambo hinîngîfembo anahî, mbüsu, mehomo. 32 Nga asu ro hapo sihamumbo hoafehapuri nda, nimorehi ranai nindou ngorü-dîbo hokoateyowanî, asu ahandî nindowenihi ai moei yahuhü hinîngîreanda asu ai nindowenihi ngorü aserîmîndo ana, nindou ranai nimorehi semîndî ahîni ra gogonîmbo-foareandühani.”

Se hoafiyowohüya, Nîmoamo nda, yahopoani

33 “Asükaiyomo se himboriyomombo-anemo, horombo sihamundi amao ranahamumbo yare hoafiyowohü yahoya, Se tikando hawa hoafîndafühi nîmoamo nda mbîsamboyafi. Nga asu se nîni moatükunîmbo dabarîfihî nîmoamo nda yahombo mbîsafombo ana, se moani anîhondumbo mamanîmbo randowadühi amboani Adükarîndî himboahü yahurai dabarîndafoandi, meho. 34 Nga asu ro hapo sihamumbo hoafehapuri nda. Se nînimbo dabarîfihî nîmoamo nda yahopoani, nga wani. Se sünambe ranahambo dükefihî nîni-moatükunîmbo ngînemîndühi dabarîfepoani. Nga sapo sünü ranana Godîndî munju moatükunî ra hîfandiyo nîmarîmbo fondane. 35 Asu se nînimbo dabarîfihî hîfi ndanahambo dükefehumbo dabarîfepoani. Nga hîfi ranana sapo God ai nîmoamo ahandî fondiwami nîmarumbo hîfi ranî-fihani tîjari türe amaru.

Asu se Serusarem ŋgoafi ra ndüri dükefihi ranifihî dabarifeпоani. Nga Serusarem ranana Adükari Bogorindi ŋgoafane. ³⁶ Asu nine-hoafi ranahambo ŋginemindimbohünda mbirofihî kife dabarifeпоani. Ngiri sihafihoiari mbirinani mamamboani ra randowadani kifohindo asu nimbandiindo ndandi, nga wani. ³⁷ Se yini ehomo ana, yini yangiri yini mbisimo. Se wani ehomo ana, wani yangiri wani mbisimo. Rani-hoafi ra moani ndearane. Nga nine-hoafi ranifihî türe haya aho ranahambo se hoafemo ranana Satanindi-mayo hohoanimoane.”

*Se nindoumbo simbori moaruwaimbofepoani
(Ruk 6:29-30)*

³⁸ “Se himboriyomombo-anemo hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, Nindou ŋgorü ai sihafî himboari nikondeandani simbori amboani ahandî nikondowandi. Asu ai sihafî yahafî kaboadeandani simbori amboani ahandî kaboadowandi, meho. ³⁹ Nga asu hapo ro sihamumbo hoafehapuri nda, nindou ai sihambo moaruwaimbo-ndeaninani asu se simbori moaruwaimbo-ndiworimboyafi, nga wani. Nindou ŋgorü ai sihafî koeho ra pakarindiheninani asu ŋgorügoanini amboani ahambo hihirindowandi. ⁴⁰ Nindou düdi ai sihafî warî ambeimbî hoearî ra ai ndahamindi yahu haya sihambo papi hoafifembo randifiyuwani ana, asu sihafî ŋgisihari hoearî ŋgorü ranamboa kameihî dabado. ⁴¹ Nindou ai ahandî napo semindimbo, Se wandî napo ra ndowandifi hawa mami kiromita nafi gebuai ra ngafi, mbüsüani ana, asu se ŋgorü kiromita

nafi gebuai ra tapandandifi hawa napo ra ndowandifi ngafi. ⁴² Nindou ngorü ai s'hambo nini moatükunimboyu düdündüfin+nani moani ahambo dabado. Asu nindou düdi ai s'hafi-mayo nini-moatükunimboyu semindi mburumbo saimbo mbüsüwan ngiri ahambo daboadi hihindiwori.”

Hürütümbi nindoumbo ngunindimbofembo yamundife hoafi

(Ruk 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Se himboriyomombo-anemo hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, ‘Se s'hafi ngunindambüri ranaheimbo hohoanimo pandowandüri asu s'hafi hürütümbi nendi-mayei ranaheimbo moaruwai moaruwaimbo ndoandüri,’ meho. ⁴⁴ Nga asu hapo s'hamumbo ro hoafehapurü nda. Nindou s'hamundi hürütümbayei ranaheimbo se hohoanimo pandundüri asu nindou s'hamumbo moaruwaimbo-arihindi ranaheimbohünda Godimbo didibafindafundi. ⁴⁵ Rananimbo se sapo s'hamundi Ape God sünambe amaru ranahandi nimori n'ngomboemo. Sapo ahandi hüfiamindi ra ai nindou moaruwai-anei asu aboedanei ranaheiwami ai rareandani boakifoareandühane. Asu ai hoe ra rareandani nindou moaruwaiyeyi ranaheiwami peyo asu nindou mbumundayeyi ranaheiwami amboani peyo randühane. ⁴⁶ Asu se nindou s'hamumbo aboedi hohoanimoyeyi rihündeimbimbo simbori aheimbo aboedi hohoanimoemondüri ana, ranimbo asu God ai s'hamumbo nini-takini madagapurüyo? Nindouyeyi-mayo takis kaki sowandümo-rundeimbi aiamboani yahurai

yaru arundi. ⁴⁷ Asu se sihamundi wandafi ranaheimbo yangiri hihifarüdüri ana, asu sihamundi hohoanimo ra nindou amuri ranaheimbo nüngundo ngasündimandowora? Nindou sapo Godimbo fifirifekoate-mayei ranai rani hohoanimo se sünguarundi ra aiamboani süngurihindühanei. ⁴⁸ Ranimboane asu se moani mbumundi hamindi hondü ni ngomo sapo sihamundi Ape sünambe moani mbumundi hamindi hondü anüngu nou.”

6

Nindou ngorumbo fehefembo hohoanimoane

¹ Sisas yahuya, “Se hibadumbo! Se sihamundi aboedi ratüpurü ra nindou himboahü randundani asu nindou ai hoeindihimboyei, nga yowani. Se ra süngu yaru randundani ana, asu se ngiri aboedi takini moatükuni sihamundi Ape sünambe amarundi-mayo ra ndowandümo, nga wani. ² Ranimboane asu se nini-moatükuniyo nindou napokoateyeimbi ranaheimbo saimbo mbisafimbo ana, asu se nindou ngorumbo yinafoaimbohündambo, Se wambo horombondafo ngafani animbo nindou muṅguambo hoeimbi rihindiramboane, mbisamboyafi. Se nindou yafuiyambo horombo aho nou refe weindahi weindahiyoyo hopoani sapo yimbu yafambeimbi nindou ai rawarundi nou. Nindou ranai Suda-yafe rotu worambe asu nafi bogori süngu yinafoai tüturu houmbo homo-arundi, nga se ai rarundi nou refepoani, nga yowani. Nindou ranai rawarundi ranana

sapo nindou amuri ranai yihoeŋimboya, Aiana moani nindou aboedi hamindanemo, mbiseiya yahomombo-anemo rawarundi. Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafayahi nda, nindou ranai ana takini ahamundi ra ai ndeara sowandümombo-anemo. ³ Nga asu se nindou napokoateyeimbi ranahambo farihelimbo hohoanimondafühi ana, dibo animbo ahambo fandihawori asu sihafi fikiminindi-amboani nine-moatükuni se rawarowandi ranimbo ai fifirifekoatembeyeiamboane. ⁴ Ranimboane asu sihafi saimbo hohoanimo ra dibo yangoromboane. Rananimbo asu sihafi Ape sapo nini-moatükuni dibo engoro ra hoeireandeimbimayu ranai simbori sihambo takini masihendi-mayo ra daganinimbui.”

*Godimbo didibafife yamundife hoafi
(Ruk 11:2-4)*

⁵ “Se Godimbo didibafindafundühi sapo yimbu yafambe hoafümbi nindou rawefundi nou randafumboemo. Rani nindou ana muŋguambo nindou ai yihoeŋimbo hoeimbiri himuna yahomo houmbo-anemo. Suda-yafe rotu wori muŋguambo asu nafi tüküfihahi aho ra botiyafu weindahi niŋgomombo Godimbo didibafimbo hohoanimoyomondühanemo. Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafayahi, nindou ranai ana takini ahamundi ra ai ndeara hifi ndanühünda sowandümombo-anemo. ⁶ Nga asu se didibafifembo mbisafombo ana, se wori safambe keboao ngüfi yipuripando hawambo animbo sihafi Ape moani dibo amaru ranahambo didibafindafoandi.

Rananimbo asu sihafî Ape sapo nîne-moatükunî dîbo engoro ra hoeireandeimbi-mayu ranai simborî sihambo takîni daganînimbui. 7 Se didibafîndafundanî Godimbo fifirife-koateyeimbi nindou rawarîhindî nou randafundumboemo, nga yowanî. Nindou ranai Godimboya, Ai yîhoefî hoafî himborîndumbui, sei hehi moanî afîndî hoandarî hoafî hoafiyehî didibafehindî. Nga se yahurai Godimbo moanî fifirife-koate hoafî afîndî didibafîndafumboemo, nga yowanî. 8 Asu se ranî nindou yahuraindîmondühî ahamundî-mayo hohoanîmo ranî-süngundumboemo, nga yowanî. Sihamundî Ape ai nîne-moatükunî semîndimbo hohoanîmoayomo ranahambo se ahambo düdufekoateyomondambe fifireamboane.

9 Se didibafîfembo mbîsimombo ana, ndandu houmbo anîmbo didibafîndafundî,

Yîhoefî Ape sünambe amarîfî,
sihafî ndürî ranahambo moanî ahînümbî
hamîndîmbeyowamboane.

10 Sihafî ngînîndî hîfandarandî ra ndühî
mbokoso-amboane.

Se hohoanîmoayafî süngu yangîrî hîfî ndanühî
süngufemboane
sapo sünambe-amboanî sünguarundî nou.

11 Yîhoefîmbo sesi ndanî simboanî sesimbo
simogodühî ndawamunî.

12 Se yîhoefîmbo nîne-moatükunî moaruwai
ramarîhundî ranîmbo amboawiyeyi
mbîsafîmunî

sapo ro nindou ai moaruwai yihoeŋimbo rarihimuna aheimbo amboawiyei seŋi arihundi nou.

13 Se yihoeŋimbo refe hoeŋimuni moatükuni ranambe ndowandifimuni ngamboyafi, nga se yihoeŋimbo moaruwai nendi ahandi warambeahindi aboedühi ndowandifi hiniŋgindowamuni, mbisimo.

14 Nindou ai sihamumbo moaruwaimborihipurani asu se ranaheimbo amboawi ehomondüri ana, asu sihamundi Ape sünambe amaru ranai-amboani sihamundi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi mbüsumbui.

15 Nga asu se nindou ngorumbo ranahambo amboawi yahokoateyomo ana, asu sihamundi Ape sünambe amaru ranai amboani ngiri se nine-moatükuni moaruwai rarumboemo ranahambo amboawi mbüsu, nga wani.”

Sesi wehisao yamundife hoafane

16 “Asu se ninimbo sesi wehindimondühi ana, se ngusumboari sihamundi ra amomongo-amomongondimondühi wembombofi ndimboemo yimbu yafambeimbi nindou rawefundi nou, nga yowani. Nindou ranai wembombofiayomo houmbo ai nindou himboahü hoahoangomondühanemo nindou ai ahamumboya ai ana sesi wehiyomondühanemo, mbiseiya yahomo houmbo. Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri, nindou ahamumbo aboedanemo ase ana, ai ranihünda ahamundi takini sowandümombo-anemo.

17 Nga asu se sesi ra wehindafühi ana, sihafi ngusumboari ra popoainda asu mbiro sibada

mbundambo animbo ngafi. ¹⁸ Rananimbo nindou amuri ai ngiri sishambo fifirindihinini se sesi wehayafi ranahambo. Nga shafi Ape sapo dibo anungu ai yangiri animbo fifirindeaninimbui. Rananimbo asu shafi Ape sapo nine-moatükunü dibo engoro ra hoeireandeimbi-mayu ranai sishambo takini masihendi-mayo ra daganinimbui.”

Napo afindi sünambe mbenqori
(Ruk 12:33-34)

¹⁹ “Se hifi ndanühi ningomombo moani nginindi napo ra shamumbo püpindu gafomboemo. Hifi ndanühi ana nine-moatükunü engoro ra kidaboari ai taparühi, sami ai sesi, asu hühbühüni nendi ai wori birihehi sahümündi raraorihündühanei. ²⁰ Nga asu se shamundi nginindi napo ra se sünambe animbo püpindu gafomo. Ranühi ana ngiri kidaboari ai tapandühi, sami ai dedi asu hühbühüni nendi ai wori birindihehi ndahümündi raro ndühündi, nga wani. ²¹ Nga shafi aboedi napo ra püpira hafo yangorowohü ranühi animbo shafi ngusüfo amboani kündarimboe.”

Fi ranahandi si
(Ruk 11:34-36)

²² “Himboari ranana shafi fi munquambo ranahandi ram hai nouane. Shafi himboari ranai sürarhoayo ana, asu hohoanimo shafi fiambe munquambo ranai si nahuraindimboe. ²³ Nga shafi himboari ranai moaruwaiayo ana, asu hohoanimo shafi fiambe munquambo ranai nimbini mandimboe. Asu si shafi fiambe amaro

ranai nĩmbĩ nouayo ana, nĩmbĩ ra moaruwai hamĩndĩndĩmboe!”

Nindou ŋgorũ ai ŋgĩrĩ yĩmbu bogorĩ nĩndouyafandĩ ratũpurĩndu

(Ruk 16:13)

²⁴ “Nindou ŋgorũ ai ŋgĩrĩ yĩmbu bogorĩ nĩndouyafandĩ ratũpurĩyu randeimbĩ nũngu. Nga nindou ranai ana bogorĩ ŋgorũ ranahambo moaruwaimbondirũhĩ asu ŋgorũ bogorĩ ranahambo dĩboadondirũmbui. Ai ŋgorũndĩ hoafĩ yangĩrĩ sũngundeandũhĩ asu ŋgorũndĩ hoafĩ daboadanambo-ndeambui. Se ŋgĩrĩ God asu kaki mamĩ ŋgusũfoambe hohoanĩmo pandowapĩrĩ.”

Ngusũfo pukũyowohũ afĩndĩ hohoanĩmoyo hoango hoafĩ

(Ruk 12:22-31)

²⁵ “Ranĩmboanahĩ ro sĩhamumbo hoafehapurĩnda, se sĩhamundĩ yangĩrĩ nĩngombo ranahambo afĩndĩ hohoanĩmo-ndĩmboemo. Se yaru hoafiyomondũhĩya, Sĩhĩrĩ nĩnĩ-moatũkunĩ madagũdifĩ? asu Sĩhĩrĩ nĩnĩmoatũkunĩ mandĩmĩndefĩ? mbĩsĩmboemo. Asu sĩhamundĩ fi ranahambo ŋgĩrĩ afĩndĩ hohoanĩmo-ndĩmondũhĩya, Sĩhĩrĩ nĩnĩ moatũkunĩ magũdũhu? mbĩsĩmboemo, nga wanĩ. Yangĩrĩ nĩngombo ra ai sesĩ moatũkunĩ yangĩrĩyopoanĩ. Asu fi ra ai yihuru moatũkunĩ yangĩrĩyopoanĩ.

²⁶ Asu awi se ndu nĩmoamo ahahabodei ranaheimbo hoeirundũrĩ. Ndu ranai ana moai nĩnĩ-moatũkunĩ hoarĩ hĩfĩ karĩhi, sesĩ yimũgurĩhũmũndi hei sesĩ worĩ ranambe gugurĩhi sĩhehi raraorĩhũndĩ. Nga sĩhamundĩ

Ape sünambe amaru ranai-ani aheimbo sesi sagadürühi hifandandürü arandı. Se ndu ranaheimbo ngasündündürü houmbo ndearü hamindanemo. ²⁷ Nga asu nindou sehündü ranai-amboanı ngirü moanı ahandü hohoanımo ranambo yangirü ahandü yangirü niņgo ra sühinde ŋgu! ²⁸ Asu ni+mboe se hoearı napo ranımbö afındü hohoanımoemoa? Awi se amındafurü ahurü tüküfe niņouayo ranahambo hoeiru. Ai ana moai tiņirüfoyeihü momo yibüdühü rihündü, ŋga wani. ²⁹ Nga asu awi ro sihamumbo hoafehapurü horombo nindou adükari bogorü Soromon amboanı ai yihuru napo moanı simbafü hamındımayusi, ŋga asu ai moai hoearı ra ahurü moanı aboedü himboyo haya tütüküyo niņouayo yahurai yihururamündu. ³⁰ Wohü amındafurambe amaro haponda ra asu sümbo siambe hifitirüyımındü haiambe pütifemboane. Moaruwai yahurai wohü ranamboanı God ai ahambo aboedü yihurure hiņiņgareandı ana, asu ai sihamumbo amboanı yihurundeapurümbui. Se yihuru ranahambo afındü hohoanımoymo, ŋga sihamundi anihondümböfe hohoanımo ana akıdou ane! ³¹ Nga asu se refe afındü hohoanımo-yomondühüya, Nahanihünda sesi yihoefü ranai tükümandife? Yihoefü simındımbö moatükünü amboanı? Asu yihoefü hoearı napo amboanı? Ranı-moatükünü ranahambo yahurai afındü hohoanımooyo hoņgopoanı. ³² Yahurai ranü hohoanımo ranana nindou Godımbö fifirüfekoate-yeimbi-mayeı rananei ai yahurai rarühi hohoanımoysi hei arihündü. Sihamundi Ape sünambe amaru ranai ranı-

moatükunî se semîndimbo hohoanîmoayomo ra ai fifire türüfoare-amboani. ³³ Asu se sapo God ahandî hîfandarandane asu ahandî mbumundi hohoanîmomayo ranane ranî-boatei-anîmbo se hohoanîmondîmo hoangomo. Rananîmbo asu ranîwamî amurî bîdîfirî moatükunî ranamboanî ai ranî-moatükunî kapeihî ndaiyapurûmbui. ³⁴ Ranîmboane asu se nînî-moatükunî sümbo tüküfemboayo ranahambo afîndî hohoanîmondîmboemo. Nînî-moatükunî sümbo tüküfemboayo sümbo se ranahambo hohoanîmondîmo. Mamamî si ranai moanî ahandî tîjîrîfo ranî-sîmboanî ndearane,” mehu.

7

Nindou ñgorümbo ahandî nîngo ranîmbo yîbobofepoanî

(Ruk 6:37-38, 41-42)

¹ Sisas yahuya, “Se nindou ñgorümbo yîbobo-ndundürîmboemo. Hîbadümbo, ñga sîhamumbo asükai hîhîndîfe yîbobo-ndeapurîmboe. ² Sapo se nindou ñgoründî hohoanîmo yîboboarundî ranî sîmogodühî anîmbo God ai-amboanî sîhamundi hohoanîmo yîbobo-ndeapurûmbui. Sapo se nindou ñgorümbo yîbumarundî mamî ranî sîmogodîhü God ai sîhamumbo yîbundeapurîmbui. ³ Nîmboe asu se sîhafî wandafî ranahandî hîmboarambe dödübudî akîdou apaiaro ra hoeiaroworî, ñga asu nîmoko afîndî sîhafî hîmboarambe amaro ranahambo awi se moai fîfîrowandîyo? ⁴ Asu se nûnguro hawamboyafî sîhafî wandafî ranahambo raro hoafîyafühîya, Wandafî,

sihafi himboarambe düdübudi ra hündihehea samboanahi, asafi, nga asu sihafi himboarambe nimoko ra nüngumando-a? ⁵ Awi seana yimbu yafambeimbi nindou-anafi! Se boatei sihafi himboarambe nimoko ra hündandifi raguanambondo hawambo animbo asu sihafi wandafi-mayu ranahandi himboarambeahindi düdübudi akidou ra hündihoefindo.

⁶ Se Godindi moatükuni ra yafori moaruwaimbo digoemboemo, nga asu ai hihirindahindühi sihamumbo kündarimboyei. Asu sihamundi nine-moatükuni aboedi-mayo ra moateiyei wagabe pindumboemo, nga asu ai tinarinambo anümi boagindühi digegimboyei.”

Nindou ai Godimbo didibafehindi ana, dagadürimbui

(Ruk 11:9-13)

⁷ “Se düduyafu arundi ana, dagapurümbui. Se kokoru arundi ana, hoeindumboemo. Se pirako pirako arundi ana, yipuri sihamumbo sübüdühepurimboe. Asu düdi ai pirako pirako arandi ana, ahambo yipuri sübüdühoemboe.

⁸ Nga nindou düdi ai düdufi arandi ana, ndemündümbui. Asu düdi ai kokora arandi ana, hoeindeambui. Asu düdi ai pirako pirakora arandi ana, ahambo yipuri sübüdühoendomböe.

⁹ Nindou sihamumbo mbüsümo ahandi nimori ai mbanimbo sao yahumbo düduwefindo ra ahambo moani nimoei mengoro ra madagadoyo? ¹⁰ Asu ahandi nimori ranai kinimbo düdufindoani ra ahambo amoasiri madagadoyo? ¹¹ Se nindou moaruwai-anemos, nga se sihamundi nimori ranaheimbo aboedi moatükuni yangiri

sabudürü arundi. Yahurai animbo sihamundi Ape sünambe amaru ranai nindou düdi ahambo düduefiyu ana, ranahambo aboedi moatükunü dagadombui. ¹² Muᅅguambo moatükunü hohoanimo ra nindou amurü ai sihamumbo yahurai rambirühimunü ayahomo yahurai hamündü animbo se moanü aheimbo randundürü. Ranü-moatükunü hohoanimo ranana Mosesindü ahinümbü hohoanimo asu Godündü hoafü hoafiyomo-rundeimbi-yomondü yamundife hoafimayo ranahandü nimindane.”

Nafitambe akidou nafü ho
(Ruk 13:24)

¹³ “Nafitambe akidou ranü nafanimbo se kebou ᅅgomo. Sapo nafitambe adükari ahandü nafü fuiriyandeimbi ranana moaruwaimbo ᅅgoafünamboane aho. ᅅga nindou afündü ai nafü ranü-süᅅgu hei rihündühanei. ¹⁴ ᅅga yipurü nafitambe hihüforeandeimbi ranai akidouyo haya asu ahandü nafü tüᅅumbane. ᅅga nafü ra yangrü koadürumbo nᅅᅅgombo nafane aho, ᅅga ranane asu nindou yimbu mamü yangrüanei ai nafü ranahambo hoeirühindühü ranü-süᅅgu ahei.”

Nimü nimindü asu ahandü hisü ranane
(Ruk 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ “Godündü hoafü tükai hoafiyomo-rundeimbi nindou ranahamumbo awi se hübadumbo. Moanambühü sipsip hümoarü hoafendü hümoemo nahurai sihamumbo sowana asifomo, ᅅga asu wagabe ragu ana nimambeahündü yaforanemo. ¹⁶ Se ahamundü ratüpuri ranambo ahamundü hohoanimo fifirindumboemo. ᅅga aᅅᅅnanü tühoarü

tìhoarümbi wofi nìmìndì ranìfihì hisìmandiyo? Asu hoandasüfo sosoweimbi werìfoai nìmìndì ranìfihì hisìmandiyo? Ra wanì. ¹⁷ Nga sapo nìne-nìmi aboedayo ranai aboedi nìmi hisì yangìrì hisìndimboe. Asu moaruwai nìmi mayo ranai moaruwai nìmi hisì ranì yangìrì hisìndimboe. ¹⁸ Nga asu moaruwai nìmi ranìfihì ngìrì aboedi nìmi hisì ra hisìndo. Asu aboedi nìmi ranìfihì ngìrì moaruwai nìmi hisì ranai hisìndo, nga wanì. ¹⁹ Munguambo nìmi ranai nìmìndì ranìfihì moaruwai hisìyowanì ana, ahambo hìfìtirìyìmìndì haiambe mandìfeyowohane. ²⁰ Ranìmboane asu se Godìndì hoafi tikai hoafiyomo-rundeimbi ranahamumbo ahamundì ratüpuri hohoanìmo ranambo fìfirìndüpuri. ²¹ Se yaru hohoanìmondìmondühìya, Munguambo nindou ai wambo hoafiyehì, Adükari Adükarayei ranai God sünambe hìfandarandì ranambe gagüsìmboyei, mbìsìmboemo, nga wanì. Nga nindou didìyei ai moanì wandì Ape sünambe amaru ranahandì hohoanìmo süngurìhi arìhündì ranai yangìrì anìmbo God ngìnìndì hìfandarandì ranambe keboehìmboyei. ²² Nga asu yìbobofembo si ranai tüküfeyoambe anìmbo nindou afìndì ai dükandìhindìrì hoafìndehì anìmboya, 'Adükari, Adükari, sìhafì ndürìnamboyefì Godìndì hoafi ra hefì wataporìmbo-rìhundühì bokarìhehu marìhundì. Sìhafì ndürìnamboyefì moaruwai nendì nindouyei fiambeahìndì raguanambo-rìhundühì hepünìfeimbi moatükunì rarìhu marìhundì,' mbìseimboyei. ²³ Rananìmbo asu ro hoafìndahühì anìmboya, 'Ro moai sìheimbo

fifir+hearü. Moaruwai hohoan+mo ratüpur+iyei rühündeimb+ nindou-anei. Wambo sowana ndüh+ s+n+poan+, nga andai ragu ngei!’ mb+samboyah+.”

*Wor+mbor+n+ r+nandeimb+ nindou yimbu
(Ruk 6:47-49)*

²⁴ “Asu, nindou düdi ai wand+mayo hoaf+yaheimb+ hoaf+ ranahambo h+mbor+yu mburambo asu ai ran+süngwareand+ ana, nindou ranai sapo fif+reandeimb+ nindou ai ahand+ wor+ kambohoan+ ng+n+ind+ ran+wam+ wor+mboarand+ nahurai-ani. ²⁵ Asu hoe af+ind+ ranai hoeyowohü, hohoambu af+ind+ ranai tüküfeyowohü wer+ ranai wor+ ranahambo fand+hendühanes+, nga asu wor+ ra kambohoan+ fondar+imbo-wambo moai b+refoai h+f+n+ peyo. ²⁶ Asu nindou düdi ai wand+mayo hoaf+yaheimb+ hoaf+ ranahambo h+mbor+yu haya asu ai ran+süngufekoateayu ana, nindou hohoan+mokoate-ani. Sapo nindou wor+ moan+ kambohoan+ kaihur+ yang+r+ ran+wam+ wor+mboarand+ nahurai-ani. ²⁷ Hoe af+ind+ ranai hoeyo, hohoambu af+ind+ ranai hohoambuyo, asu wer+ af+ind+ ranai wor+ ranahambo fand+henda asu wor+ ranai b+refoai peyowohane ran+moatükun+ ranambo. Wor+ ra b+refoend+ ranana moan+ moaruwai ham+ind+ hondane!” mehu.

²⁸ Sisas ai hoaf+ ranahambo hoaf+yu k+k+maramündua, nindou af+ind+ ranai ahand+ yamund+fe hoaf+ h+mbor+yei-an+ mayowa mahepünehind+. ²⁹ Nga Sisas ai moai ah+nümb+ hohoan+mo yamundu-rundeimb+ nindou yahurai tüküfi yamundeandüri, nga ai moan+

rani-poanimo nginindinamboyu aheimbo
yamundi-mareandüri.

8

*Sisas ai nindou mïmanïho angünümbi
aboedïmariri
(Mak 1:40-44; Ruk 5:12-14)*

¹ Sisas ai yamundi-fe hoafi ra hoafiyu haya hifi wafu-mayo rani-waminindi hifina mahanua, awai nindou ranai ahandi süngu tümareandi. ² Ranïyu asu nindou mïmanïhoeimbi-mayu ranai Sisasimboso tüküfi Adükarani yahu hohoanïmoyuhü yiri yimbu pusireapiri ahandi fikimi piyu nïmarühi hoafiyundowohü yahuya, “Adükari, se refembo hohoanïmondafühi ana, wambo aboedïndowandiri,” mehundo-amboyu. ³ Asu Sisas ai warifi hu nindou-mayu ahambo sündirühi hoafiyuhü yahuya, “Yini, ro randïheamboyahisi. Nga se haponda aboedi tüküyafo,” mehuamboyu. Asu moani mamïhari rani-simboani nindou ranai mïmanïhoeimbi-mayuhündi aboedïmefiyu. ⁴ Ranïyu asu Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “E, Se ndühi himboriyafi! Ndani-moatükuni ndanahambo se nindou amurambo hoafïndamboyafi. Nga se moani ngafi Godimbo sihai-randeimbi nindou-mayu ranahambo animbo sihafi fi ra nafuindafi. Asu Godimbo sihefembo moatükuni Moses refemboane mehu ra randowandi ai hoafi-mayu süngu. Ranimboane sihafi fi hoeari angüni ra munjumayo mbisei-amboane,” mehundo.

*Sisas ai Romihündi amiyomondi bogorindi
ratüpuriyurandeimbi aboedimariri
(Ruk 7:1-10)*

⁵ Raniyu asu Sisas ai Kaperneam ngoafambe tüküfiyuwane Romihündi ami-yomondi bogori ai ahambo ranühi hoeiriri hayambo Sisas ai mbifarihendiri yahu haya düdu düdumarüri. ⁶ Ai yare hoafiyundühi yahuya, “Nindou Adükari, wandi ratüpuriyu-randeimbi nindou ranai anğünimbo worambe mbenğuri. Ai ahandi tinarı yifiyo haya asübusi afindi semündü haya mbenğuri,” mehundo-amboyu. ⁷ Asu Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Awi ro nga ahambo aboedindihinimboyahi,” mehundo-amboyu. ⁸ Asu simbori ai hoafiyundühi yahuya, “Nindou adükari, ngiri se randafondi. Ro ndeari hamindiyahi animbo se wandi worambe keboao manğüfi. Nga se moani hoafi yangiri animbo hoafindafani amboani asu wandi ratüpuriyu-randeimbi ranai aboedimbiyu-wamboane. ⁹ Ro-amboani wambo hifandiindirimbo nindou ami bogori adükari nünğuwani anahi asu ami bidifiri ai wandi hoarehanemo anıngomo. Rananahi asu ro nindou ndanahambo, Se hafi, asahando ra ai huhani, asu nindou ngörü ranahambo, Se sühüfi, asahi ra ai süfuhani. Asu nindou wandi ratüpuriyu-randeimbi ranahambo, Se ranimoatükuni raro, asahi ra ai moani rareandühani,” mehundo-amboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai rani hoafi ranahambo himboriyu haya, hepünüfihı nindou afindi ahandi süngu tümareandi ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Ro siheimbo

hoafehandürí, horombo ro moai nindou mamí Israer ŋgoafi-hündí ndahurai aníhondümboreandeimbí nüngua hoeiríhiní. ¹¹ Awi ro nda síheimbo hoafehandürí, nindou afíndí bídífirí ai hüfíhamíndí süfuanípoedí asu hüfíhamíndí hanüwanípoedí ranai fandíhi sesesí fondí maníŋgo raníkímí Abraham, Aisak asu Sekop babídí God ŋgíníndí hífandarandí ranambe nímandeimboyei. ¹² Nga asu sapo hífandarandí ranambeahíndí nendí-mayeí ranaheimbo anímbo nímbí nímaríwaní ndemündündürí pindeiraní ranühí ai hasíheindeihí ahei yahafí híthümboyei,” mehündürí. ¹³ Raníyu asu Sisas ai ami-yomondí bogorí ranahambo hoafíyundühi yahuya, “Se ŋgoafínambo ŋgafí, nga asu se níne-hohoanímó raro aníhondümbó-arowandí raní-süŋgu anímbo síhambo randeánímboe,” mehundoamboyu. Asu moaní hoafí níŋgoambe ami-yomondí bogoríndí ratüpuríyu-randeimbí nindou ranai aboedímefíyu.

*Sisas ai Pitandí yamongoamíndí aboedímareandí
(Mak 1:29-31; Ruk 4:38-39)*

¹⁴ Refi mbura Sisas ai Pitandí worambe kefuai hüfuhúnda Pitandí yamongoamíndí ranai fi hüfíyohü anğünímbo fondühi menğorowa hoeimareandí. ¹⁵ Raníyu asu Sisas ai ahambo watíŋarühi masündeanda anğüní ranai nímorehímbo híníŋgíre haya makosífoendí. Raníyo asu ai botífe Sisasímbo sesí kanímarerí.

*Pitandí yamongoamíndí aboedímareandí
(Mak 1:32-34; Ruk 4:40-41)*

16 Ranıyo asu ranı nımbambe nındou bıdıfırı moaruwai nendı ahei fıambe nımarındüreımbı ranaheimbo Sısas sowana fufurühümündı-hündürı mahüsi. Ranıyu Sısas ai nındou ranahei fıambeahındı moaruwai nendı ranaheimbo hoafınambo yangırı raguanambo-mareandıra asu nındou ranı anğünümbı-mayei ranai munğambo aboedımehindı. 17 Sısas ai ranı-moatükunı ramareandı ra, sapo Godındı hoafı hoafıyu randeımbı Aısaia ai yare hoafıyuhü yahuya,

“Ai ahandıhoarı anğünı moaruwai sıhefı ra ndemündühi
 asu sıhefı ranı-moatükunı ra raguanambo-
 mareandı,” *Aısaia*
 53:4
 mehu ranı sımogodühi tüküfemboyo ramareandı.

Nındou yımbu ai Sısasındı süngu hombo masafanı
 (Ruk 9:57-60)

18 Sısas ai hoeireandane nındou afındı ranai ahandı fıkımı rereımbı menğoroamboyu, asu ai ahambo süngururü-rundeımbı-memo ranahamumbo kurıhoe Gariri ra nğorü hımboranı barıhoemo nıngomo yahumbo hoafımayupurı. 19 Ranıyu asu ahınümbı hohoanımo yamunde-randeımbı-mayu ranai Sısasımbı-so tüküfi hoafıyundühi yahuya, “Yamundo-randeımbı, se nahanınıyo ahafı ra roana sıhafı süngu hombo yangıranahı,” mehundo-amboyu. 20 Asu ai sımborı hoafıyundühi yahuya, “Koko ai ahei nımarı

rambo ambe mbanɨngondürɨ, asu ndu ai-amboani ahei apo rambo ɨgerɨ mbanɨngondürɨ. Nga Nindou Hondü ro nɨmari apo rambo fondi-koate anahi,” mehuamboyu. ²¹ Raniyu asu Sisasɨmbo süɨgurürɨ-randeimbɨ ɨgorü ahambo hoafɨyundühɨ yahuya, “Adükari, awi ro hihiɨrɨndahe, ɨga wandɨ apembo boatei hiɨfɨ kandɨhini heheambo anɨmbo,” mehundo-amboyu. ²² Asu Sisas ai sɨmborɨ hoafɨyundühɨ yahuya, “Wambo mborai se süɨgundandɨrɨ dɨdɨfɨ, ɨga nindou yiɨyeimbɨ aheihoari yiɨfɨ nɨmoko hiɨfɨ kambɨreand-amboane,” mehundo.

*Sisas hoewerɨmbo hoafɨmayua afurɨmareandɨ
(Mak 4:36-41; Ruk 8:22-25)*

²³ Raniyu asu Sisas ai botambe farɨfi haya mahua ahambo süɨgururü rundembɨ ai ahandɨ süɨgu mamɨ mahomo. ²⁴ Asu raniyomo ai botambe nafi hiɨfomondane nɨmai hoewerɨ ɨginɨndɨ ranai tüküfihɨ kurɨhoe ranahambo yabadɨmarandɨ. Raniyo asu bot ai nɨmarɨmondeimbɨ ranai ndeara hiɨmoni hanɨmbo yangɨrɨmayo. Nga asu Sisas ai dɨbo botɨ-mayo ranambe yapombofi haya apu. ²⁵ Raniyomo ahambo süɨgururü-rundembɨ ranai ahambo hiɨfomo yangɨrüwuri hoafɨyomondühɨ yahomoya, “Adükari, yihoefɨmbo farɨhawamuni. Sihiɨrɨ ana ndeara yiɨfombo yangɨranefɨ,” mehomondamboyu. ²⁶ Asu sɨmborɨ ai hoafɨyupurühɨ yahuya, “Se ra nɨmboe moani yahurai yihiɨmboemo rana? Awi se akɨdou hamɨndɨ anɨhondümboru-rundeimbanemo,” yahupurɨ haya, botɨfi hoewerɨyo asu hoe ranai

fifim+yowohü hani hafo marandi ranahambo rühi safi kikiindandifi mehua asu hoafi niŋgoambe muŋguambo moatükunî ranai afure pimayo. ²⁷ Muŋguambo botambe mamarimo ranai hepünafundühi yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou ndahurai nda ninî nindouyu yahuraia? Asu hoeweri hoe hani hafo marandi ranai moani ahandi hoafi himboriyondo haya afurimareandi,” mehomu.

Sisas ai nindou yimbuyafandi flambeahindi moaruwai nendi hemafoareandi
(Mak 5:1-20; Ruk 8:26-37)

²⁸ Raniyu Sisas ai kurihoe ra gogoasürünî Gadara hifambe tüküme fiyu. Raniyafani asu nindou yimbu moaruwai nendi ahafandi flambe nimaripireimbi ranai honguambeahindi tüküyafine sinifani Sisasimbo-so tüküme fi neandi. Nindou yimbu ranai moaruwai hamindi himbomefanda asu nindou amuri ai ahafanimbo moai hei ŋgasündhipiri rihündi. ²⁹ Raniyafani asu ai puküna heiyafandühi hoafiyafandühi safaniya, “Godindi Nimori, se yihoehimbo nüngufemunimboyafi? Yihoehimbo tiririfo semunimbo safomboyafi sapo refembo si ranai awi moai tüküfeyo, ŋga asu se yihoehimbo nüngufemunimboyafi?” safani düdumefineando. ³⁰ Ranifikimi moatei afindi ranai sesî sahüsi wakirihindühi buriyei. ³¹ Raniyei asu moaruwai nendi nindou yimbuyafandi flambe mamarei ranai Sisasimbo düduyahihündühi hoafiyohündowohü seiya, “Se yihoehimbo nindou yimbu ranahafandi

fiambeahindi hefoefemunimbo mbisafombo ana, moatei afindi burayei ranaheimbo sowana ahei fiambefembo koandihawamuni,” masahündoamboyu. ³² Asu Sisas ai moaruwai nendi ranaheimbo yare hoafiyundürühi yahuya, “Se andai hei,” mehündüramboyei. Asu ai nindou yimbumbo hinngirhipiri hehi moatei burimayei ranahei fiambemehindi. Raniyei asu moatei afindi burimayei ranai hiripinini pipiyehanei himoni putapiyei hoe karühühü yifisafimayei. ³³ Raniyomo asu nindou sapo moatei moangui mafandundi ranai adükarı ngoafi manango ranınambo fefou mahomo. Nıne-moatükunı nindou moaruwai nendümbımefanı ranahafanımbo tükümeferiri ranı hoafi ra wataporımbomarundi. ³⁴ Raniyei asu muᅇguambo nindou adükarı ngoafi ranühındambo-mayei ranai Sisasımbo hoeifimbo hei-marıhündı. Asu ai hei hoeirıhorühı ahei hifi ra hinngife hefe ᅇgorügoanını hombo Sisasımbo andai, sei hehi hoafımehündo habodei.

9

*Sisas ai nindou tıᅇarı moaruwaimbü aboedımariri
(Mak 2:1-12; Ruk 5:17-26)*

¹ Sisas ai asükaiyu botambe farıfi haya Gariri kurıhoe ra barıhoei haya ahandı ngoafi Kaperneamına mahu. ² Nindou bıdıfirı ai Sisas sowana nindou tıᅇarı moaruwaimbü fondıwamı mananguwa sahorımındeı mahei. Sisas ai nindou ranahei anıhondümbofe ra

hoaire haya asu nindou tɨŋarɨ moaruwaimbū-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Wandɨ nɨmorɨ, ŋgusüfoambe afurɨndo kündowandɨ. Sɨhafɨ moaruwai hohoanɨmo ranahambo amboawi sambo-anahɨ,” mehu. ³ Ranɨyomo asu ahɨnũmbɨ hohoanɨmo yamundurundeimbɨ ranai moanɨ ahamundɨhoarɨ sɨmborɨ hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou ndanai ana Godɨmbo moaruwaimbofe hoafɨ hoafɨmayu,” yahomo dɨbo hoafɨmemo. ⁴ Sisas ai fifireandɨ nɨne-moatükunɨ nindou ranai ahamundɨ hohoanɨmoambe wataporɨmboarundɨ ranɨmbo. Ranɨyu asu ai ahamumbo hoafɨyuhü yahuya, “Nɨmboe se hohoanɨmo moaruwai ra yahurai yaru ŋgusüfoambe hohoanɨmoemo rana? ⁵ Ro hoafɨyahühi sahɨya ‘Sɨhafɨ moaruwai hohoanɨmo ranahambo amboawi,’ asahɨyo asu ‘Botɨyafo hawa hafɨ,’ asahɨyo, yimbu ra hoafɨmbo ro ŋgɨnɨndeimbanahɨ. Asu yimbu hoafɨ ra hoafɨmbo nahaniyo hɨnɨŋgɨrouayo asu nahaniyo tɨŋũmbayo? Yɨbobo ro hoafɨndahani anɨhondũmbo tükündɨfemboe. ⁶ Nɨga Nindou Hondü hɨfɨ ndanühi moaruwai hohoanɨmo ranahambo amboawi yaho hoafɨ ra ŋgɨnɨndɨ hɨfandamboayu ranahambo ra anɨhondũmbo nafuindamboyahɨ,” mehupurɨ. Ranɨyu asu ai nindou tɨŋarɨ moaruwaimbū-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Se botɨyafo sɨhafɨ fondɨ ra sowandɨfɨ hawa worɨnambo ŋgafɨ,” mehundo-amboyu. ⁷ Asu nindou ranai aboedɨ botɨfɨ haya ahandɨ worɨna mahu. ⁸ Nindou afɨndɨ ranühi burɨmayei ranai Sisas ramareandɨ moatükunɨ ranahambo hoeirɨhi hehi yɨhɨmbo

sisirimehindi. Raniyei asu ai Godimbo adukarani sei hoafimehundo moani yahurai hamindi ng+n+ndi ra nindoumbo masendi sei hehi.

Sisas ai Matyumbo Se wambo süngurandiri mehundo

(Mak 2:13-17; Ruk 5:27-32)

⁹ Sisas ai ranihunda botifi haya nafini huhündamboyu, nindou mamí ahandí ndürí Matyu takis kaki semündü-randeimbi ranai ahandí ratüpurí worambe mamaruwa hoeimariri. Raniyu Sisas ai yahuya, “Se wambo süngurandiri,” mehundu-amboyu. Asu ai botifi haya ahandí süngu ndamefiyu. ¹⁰ Mamí Sisas ai worambe nimarumbo sesi sesühi nimar-ane, takis kaki sowandümo-randeimbi nindou afindi raniyomo asu nindou moaruwai hohanimoyomo-randeimbi raniyomo ranai tüküfundí. Sisas ai ahambo süngururü-randeimbi-memo rani-babidimbo mamí sesi fondi-mayo rani-kimi guguriyafu mamarimo.

¹¹ Raniyomo Farisi nindou ai rani-moatükuni ranahambo hoeirunda mayoa, asu Sisasimbo süngururü-randeimbi-memo ranahamumbo düduyafupurühi yahomoya, “Nimboe sihamundi yamunde-randeimbi ranai yahurai nindou babidimbo mamí nimarimombo asesu rana?” mehomondamboyu. ¹² Asu Sisas ai hoafi ra himboriyu haya, simbori hoafiyupurühi yahuya, “Nindou angün+koate ana, dokta sowana moai hei rihündí, nga nindou angüneimbanei dokta sowanambo hei arihündí. ¹³ Awi se ngomo Bukambe hoafi ndare hoafimayo ranahambo

türüboadundi. Hoafi ranai ndare hoafi+yowohü yahoya, ‘Hi+poambofe hohoanimo ranimbo-anah ro yifirayah, nga sesi moani sihefe hohoanimo ranimboyahipoani,’ God ra-mehu. Ro tükümeheandi nda nindou aheihoarimbo mbumundi hohoanimoyefeimbanefi asei ranaheimbo mborai yahomboyahipoani, nga moaruwai hohoanimoyeimbi nindou ranaheimbo mborai yahomboyah tükümeheandi,” mehu.

Sisas ai sesi wehisaombo hoafi ra yamundimareandi

(Mak 2:18-22; Ruk 5:33-39)

¹⁴ Asu Son hundür+rarü-randeimbimbo süngururü-rundeimbi nindou ai Sisas+imbo-so tüküyafu düdururühi yahomoya, “Ni+mbøe Farisi nindou babidi+imbo ro sesi ra wehisaoyefi, nga asu sihambo süngurunini-rundeimbi nindou aiana moai wehisaoyomo rundi?” mehomo.

¹⁵ Sisas ai ahamumbo yare hoafi+yupurühi yahuya, “Nindou mamai ai nimorehi simbori ndemündü haya asu ahandi ngunindi sesesi+yehi rani-babidi+imbo ni+boadei-ambe ranai nindou ranahambo afindi hohoanimo-mandahünduyo? Awi ra ai ngiri randahindi, nga wani. Nga ngörü nindou ranai sesi ranambeahindi ndowarindümo ngörünambondurani rani-simboani animbo ahandi ngunindi-mayei ranai sesi wehisaondeimboyei. ¹⁶ Nindou mamai ai-amboani moai wamindafi hoeari ranai ambe ni+ngowan asu simbori hoeari bidifi+ri kikamündi ambe ranahambo pare kakiyu randi. Nindou ai simbori kikamündiü wamindafifihi

parareandi ana, asu wamindafi hoeari ranai ambe afindi hamindi niŋgomboe. ¹⁷ Asu nindou ai simbori wain hoe ra wamindafi wain hoe ninihondi hoeari hipiri ranambe karareandi ana, asu hipiri ranai tipondifeyowohü asu wain hoe ranai keboendühi hipiri ranai moaruwaimbo-ndifemboe. Nga simbori wain hoe ranana simbori hipirambe animbo kefeyoani amboani asu yiboboambo moani aboedi nimboamboyafe,” mehu.

Sisas ai bogori nindoundi nimorehi nimori aboedimareandi asu nimorehi ai Sisasindi hoeari sündimareandi

(Mak 5:22-43; Ruk 8:41-56)

¹⁸ Sisas ai rani hoafi ra hoafiyuhü nüŋgu ane, Suda-yomondi bogori nindou mamı ahambo-so süni yiri yimbu pusire nımarumbo ahandi hanğifoani hoafiyundühi yahuya, “Wandi nimori ai ndeara yifiyo haya mbengori. Nga asu se sinifi sihafı warı ahandi wami nandowandani animbo asu ai aboedi yangiri botife mbiniŋgo-wamboane,” mehundu-amboyu.

¹⁹ Raniyu asu Sisas ai botifi haya nindou ranahambo süngumarüri huamboemo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai botiyafu houmbo Sisas babidi mahomo.

²⁰ Nimorehi mamı ai niŋgo hayamboyo 12 himbani amoamo watıkoafıra marandi ranai sinı Sisasindi dabodanı niŋgombo ahandi hoeari bidifiri-mayo ranıfihı masündeandi.

²¹ Ai ahandi hohoanımonambo yangiri yare hoafiyowohü yahoya, “Ro moanı ahandi hoeari rani-yangiri asündiheandi amboanı

aboedindaheamboyahı,” meho. ²² Sisas ai hıhırıfihı hoeireandühı hoafıyuhü yahuya, “Wandı nımorı, se moanı ıgusüfo afurındo kündowandı. Sıhafı anıhondümböfe ranambo aboedıreanıni-mboane,” mehundo-amboyo. Asu moanı mamı ranı sımboanı hamındı nımorehı ranai aboedımayo. ²³ Ranıyu Sisas ai bogorı nındou-mayu ranahandı worına mahu. Ranühı ai hoeireandane nındou yınafoai tütüre haya meıgoro nımorehı nımorı ai yifımayoambo asu nımorehı nındowenihı afındı ranai hoafı afındı afındıyei wakımarıhındı. ²⁴ Ranıyu asu ai aheimbo hoafıyundürühı yahuya, “Muıguambo nındou se ragu andai! Nımorı akıdou ndanana moai yıfeyo, ıga ai moanı apomboane ana,” mehu-amboyei. Asu muıguambo nındou ranai ahambo tıkıfınambo-marıhori. ²⁵ Nındou afındı ranaheimbo bukürımafoareandüra nımorı akıdou-mayo ranahandı fondanı kefuai hüfu warühı kümefindoa aboedı botımeıfeyo. ²⁶ Sisas ai ahambo ramareandı hoafı ranai muıgu ranı hıfıhü nındou amarei ranai hımborıyei pamarıhındı.

Sisas ai hımboatıharı nındou yımbu aboedımareapı

²⁷ Sisas ai ranıhünda botıfi haya nafını hu ane, nındou yımbu hımboatıharı ranai ahambo süıgumarınırı hafanı. Ai hafanı Sisas ranahambo puküna hoafıyafınandowohü

safaniya, “Defitindi nimori,* yihoehimbo se hipoambondowamuni,” masafinando. ²⁸ Sisas ai worambe kefuai hufu ane himboatihari nindou yimbumevani ai ahambo-so tukumefineanda, asu ai ahafanimbo dudureapiruhi yahuya, “Se wamboya, Ai yihoehimbo aboedindeamunumbui safani hena anihondumbo-rineandai?” mehupiramboyavani. Asu ai hoafiyafanduhi safaniya, “Yini, Adukari,” masafandamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai ahafandi himboari ra sundeapiruhi hoafiyuhü yahuya, “Se shafandi anihondumbofe ranimbohunda rani-moatükuni ranai shafanimbo aboedimbeyopiramboane,” mehupiri. ³⁰ Raniyo asu ahafandi himboari ranai birimarhoepiri. Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo ahini hoafiyupiruhi yahuya, “Se ndani-moatükuni ndanahambo nindou amurambo weindah hoafindamboyanani,” mehupiriyosi. ³¹ Nga asu ai ranihunda botiyafine hena hafani rani hoafi ranahambo, munguambo rani hifihü nindou ranaheimbo hoafuhimarineanda himboriyei pamarihindi.

Sisas hoafikoate nindou aboedimariri

³² Ai ranihunda botiyafine henambo nafi hafandane, nindou bidifiri ai nindou ahandi flambe moaruwai nendi nimari hayambo ranimbohunda hoafi-koateayu-randeimbi ranahambo Sisas sowana sahorimindei tukumehindi. ³³ Sisas ai nindou ranahandi

* **9:27:** Suda ai sunambeahindi adukari bogori ai kosombo hoanimoeyehi mamarei. Ahandi nduri ngoru Defitindi nimorani asei. Nimboe horombo hondü Defit ai Israeri-yafe adukari bogorani.

fiambeahindi moaruwai nendi ra raguanambo-mareanda asu moani mamani rani-simboani nindou ranai hoafi wataporimayua munguambo nindou ranai mahepünehindi. Ai rarihi hoafiyehi seiya, “Ro moai Israer hifambe yahurai moatükun horombo tüküfeyoani hoeirihundi,” masei. ³⁴ Nga asu Farisi nindou ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Moaruwai nendi-yafe bogorani ai ahandi nginindi ranambo moaruwai nendi ranaheimbo hemafoarearu,” mehomo.

Sisas ai nindumbo hipoambomareandüri

³⁵ Sisas ai adükari ngoafi asu akidou ngoafi ranambe ndüfosi ndüfosi yuhü hoahoangu wakimareandi. Ai refih munguambo Suda-yafe rotu worambe nindumbo yamundreandürühi Aboedi Hoafi sapo God nginindi hifandarandi ranahambo bokarihendüri marandi. Asu nindou moani rani-poanimbo rani-poanimbo aṅgünümbi ranaheimbo aboedreandüri marandi. ³⁶ Asu ai nindou afindi ranaheimbo hoeireandürühi ahandi ngusüfo ranai aheimbo hipoambo afindi hipoamborandüri marandi. Nimboe sapo ai afindi hohoani-moyehi moani fehefe nindou-koateyeyi sapo sipsip aheimbo hifandi-koate buriyeyi wakarihindi nou ramehindi. ³⁷ Raniyu ai ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Sesi ra yimunguri yimindimbo ranana afindane aningo, nga asu yimunguri yimindi nindou ranana moani yikoarifo-ane. ³⁸ Yimunguri Aharambüri ahambo didibafifeyoani animbo asu ai yimunguri

yim+indimbo nindou bidifiri koandihenda ahandi yimunguri ra yimungurihümündi mbüsühüsi-amboane,” mehupuri.

10

*Sisas+indi hoafi sowandümo homorundeimbi 12
(Mak 3:13-19; Ruk 6:12-16)*

¹ Sisas ai ahandi süngururü-rundeimbi 12 ranahamumbo mborai yahupuri hühüreaquri haya mamühi asu ai ahamumbo moaruwai nendi nindou fiambeah+indi raguanambofe asu muᅅguambo rani-poan+imbo rani-poan+imbo anᅅüni ra aboediferambo ᅅgin+indi masagapuri.

² Krais+indi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondi ndüranepuri nda: Saimon+imboyu Pitamboyu-randeimbi, ahandi akidi Andru, Sems asu ahandi akidi Son ai Sebedindi n+imoranafani.

³ Firip, Bartoromyu, Tomas anemo, Matyu nindou ra ai takis kaki semündü-randeimbani. Sems Arfius+indi n+imorani,

asu Tadiusani. ⁴ Saimon Serot* asu Sudas Iskariot nindou sapo Sisas+imbo hürütümbi-yomondi warühi hin+ᅅg+indirümbui. Ahamundi ndüranepuri ra.

*Sisas ai ahandi hoafi sowandümo homorunde-
imbi 12 ranahamumbo ratüpurü masagapuri*

(Mak 6:7-13; Ruk 9:1-5)

⁵ Sisas ai nindou 12 ranahamumbo randafu-randafu ndundi yahuhaya hoafi

* **10:4:** Serot ai Sudahündanemo, ᅅga mamü hohoanimo sünguru-rundeimbanemo. Rom gafman ai Suda-yafe hifi hifandimarundi, ᅅga Serot ai Rom babidi yifari+imbo mehomu.

sagapuri mbura koar+hepurühi yahuya, “Se nindou ngorü sir+hünd+yei hifambe-ane asu bidifiri Samariayei† ngoafi ranambe-ane ra ngomboemo, nga yowaní. ⁶ Nga ranini himbo-memohündi asu se moani hihindafu sapo far+hehindeimbi sipsip nin+hondi nou Israer nindou buriyeiani animbo ngomo. ⁷ Ranini animbo se ngomo watapor+mbondundühi animboya, God nginindi hifandarandi ranai ana ndeara ak+mane, mbis+mo. ⁸ Asu se nindouyei anguni aboed+ndundüri, yifiyeimb+mo yang+ri aboedambo bot+ndu hin+ng+ndundüri, m+man+hoeimbi aheimbo aboed+ndundüri asu moaruwai nendi ranaheimbo raguanambondundüri. Se moani masowandümo-ane, nga rananimbo se moani ndoundi. ⁹ Se ngomondühi sihamundi hoearambe gor, sirfa, kaki ra ndowandümoemo. ¹⁰ Se arü, hoeari yimbu, su, nim+nimi, munquambo rani-napo ra fih ndowandümo ngomboemo, nga wani. Nindou ratüpur+yu-randeimbi ranai animbo nindou ngorü ahambo sesi napo ra mbisagado-amboane. ¹¹ Se adükari ngoaf+hüyo asu ak+dou ngoaf+hüyo nahanüh+yo se tükefundi ra nindou mbumundi+yuweimbi ranahambo animbo kokonduri. Asu se yahurai nindou hoeindurühündoani se ai-bab+dimbo nin+ngomo mbundu ngorün+ni ngomondühi animbo ahambo randu hin+ng+ndüwuri. ¹² Se nindouyei worambe fandafundühi ana,

† 10:5: Samaria hünd+ana Suda hondüyeipoani, nga am+ng+ri+hoandi nahurai anei. Suda ai Samariahündi yi+boaruko-mar+hündi.

nindou rani worambeahindi-mayei ranaheimbo hoafindimondühi animboya, ‘God ai siheimbo aboedi aboedi-mbireandüramboane,’ mbisimondüri. ¹³ Nindou rani worambeahindi ai sihamumbo worinindhipurani ana, sihamundi hihifi hoafi ra randu ranaheimbo-so digau houmbo ngomo. Nga asu nindou ai sihamumbo refe worinifepuri-koatendeiani ana, sihamundi hihifi hoafi ra hihindu ndowandümo ngomo. ¹⁴ Asu nindou bidifiri ai worambeyo adükari ngoafihüyo nahi ra ai sihamumbo worinifepuri-koatendei, sihamundi hoafi ranahambo hmbori-koatendeiani ane, ranana se sihamundi tinar fihindi hifi hasüfi ra kiki boadu houmbo ngomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbireandüri yaho refe nafuiyondürimbohünda. ¹⁵ Ro sihamumbo anihondümbi-anahi nda hoafehapuri, Yibobofe si ra tüküfeyoambe ana, Sodom Gomora ngoafihündi nindou ranaheimbo tinirifo afindi tükündifemboesi, nga nindou sihamumbo worinifepuri-koatendeiani, nindou rani ngoafambe amarei ranaheimbo tinirifo afindi safi tükündifemboe.”

*Sisas ai ahandi hoafi sowandümo
homorundeimbimboya, Afindi tinirifo
tükündifemboe mehupuri*

(Mak 13:9-13; Ruk 21:12-17)

¹⁶ “Se hmboriyomo. Sihamumbo ro sipsip nou n+mambeahindi yafori afindi buriyei-ambe koarariheheapuri. Nga se moani sapo amoasiri rawefeyo nou hohoanimo-ndimondühi hibadundi. Asu ndu wupufo rawefeyo nou

yahurai hiḡboari hoafendühi niḡmandiḡmo.

¹⁷ Awi se hiḡbadüḡbo, ḡga siḡhamumbo nindou biḡdiḡri ai mbundüḡpundüḡmo mbundu kotambe paḡi-hoafindüḡpurimboemo asu ahamundiḡrotu wori ranambe ndüḡfuriboadiḡpurimboemo.

¹⁸ Wamboḡhündambo siḡhamumbo nindou ranai gaḡmani-yomondiḡ bogori nindou asu biḡdiḡri adüḡkarḡ bogoranemo ranahamumbo sowana paḡi-hoafiyopurimbo küḡndafu hündüḡpundüḡmo ḡḡomboemo. Asu se nindou ranaheimbo-ane asu ḡḡorü nindou ḡḡorü siḡrambe-ahindane ra Aboedi Hoafi wataporimbondündüri.

¹⁹ Ai siḡhamumbo paḡi-hoafiyopurühi refe hoefepurimbo ndowapundüḡmo ḡḡomondaniḡ waniḡ asu nüḡḡu-naḡhurai hoafi hoafindefühi asu nüḡḡundiḡhu hoafimandefiḡ mbisiḡmo houmbo afindiḡ hohoaniḡmo-ndimboemo, ḡga waniḡ. Se hoafombo-yomondiḡ siḡmboaniḡ aniḡmbo God ai siḡhamumbo niḡne-hoafi hoafombo-memo ra nafiḡndüḡpurühiḡ raniḡsüḡḡuru hoafiyomo mbüsüḡpurimbui.

²⁰ Raniḡ hoafi se wataporimboarundiḡ ra siḡhamundiḡ-mayo hoafiyopoaniḡ, ḡga waniḡ. Hoafi ranana siḡhamundiḡ Ape God ranahandiḡ Yifiafiḡ ranai-aniḡmbo siḡhamundiḡ yafambe süḡḡunde haya moaniḡ aimbo wataporimbondamboe.

²¹ Nindou biḡdiḡri ai ahamundiḡ apodoho ranahamumbo hiḡfokoefembohüḡnda ḡḡorü nindou-yomondiḡ warüḡhindüḡpurimboemo. Asu afindiḡ mamaiḡ ai ahamundiḡ niḡmoriḡ ranaheimbo amboaniḡ moaniḡ mamaiḡ raniḡsüḡḡundündüriḡmboemo. Asu niḡmoriḡ ai-amboaniḡ ahei boagiḡriḡ ranaheimbo daboadiḡ hiḡhiḡriḡndiḡhindühiḡ aheimbo hiḡfokoandiḡ-

hindür+imboyeyi. ²² Wambohöündambo nindou ai s+hamumbo y+boarukond+hipur+imboyeyi. Nga asu düdi ai ran+moatükun+ t+ñ+r+ifo ranahambo moanane yahu ng+n+ndi k+k+hamündi hu humbo b+di+f+ran+ tükefiyu aiana aboedambo-nd+fimbui. ²³ S+hamumbo ñgorü ñgoaf+hü moaruwai moaruwaimbo-nd+hipuran+ ana, ran+ ñgoaf+ ra h+n+ñg+indu houmbo ñgorü ñgoaf+n+ febou ñgomo. Ro s+hamumbo an+hondümbö-anah+ hoafehapuri, Se Israeri+yafe ñgoafi munquambo hokoateyomondambe an+imbo Nindou Hondü ai kudümbui. ²⁴ Yamund+hindeimb+ nindou ranai moai ahand+ yamunde-randeimb+ nindou ranahambo ñgasündir+. Asu ratüpur+iyu-randeimb+ nindou ranai moai ahand+ bogori nindou ranahambo ñgasündir+ü, nga want+. ²⁵ Nga yamund+hindeimb+ nindou ranai an+imbo ahand+ yamunde-randeimb+ nindou ran+ s+mogodüh+ tükefiyu ana, h+h+fi+h+h+fi+iyu-wamboane. Asu yahurai an+imbo nindou ñgoründ+ ratüpur+iyu-randeimb+ ai-amboan+ ahand+ bogori nindou ran+ s+mogodüh+ tükefiyu ana, ranai h+h+fi+ h+h+fi+iyu-wamboane. Wor+ aharambür+mayu ranahambo ndür+ moaruwai dükar+horüh+ Bersebur asahündo ana, nindou mam+ ran+ worambe amarei ranaheimbo amboan+ moan+ moaruwai ham+nd+ ndür+ hondü an+imbo dükand+hindür+imboyeyi.”

*S+h+r+God+imbo an+imbo y+h+imbond+hurümböane
(Ruk 12:2-7)*

²⁶ “Ran+imboane asu se nindoumbo y+h+imbo s+s+r+fepoan+. N+ne-moatükun+ hapondanambe

gabudambe engoro ranana asu süngunambo weindahı gabudıwamı nımoamo yagodomboe. Nıne-moatükunı munıuambo dıbo menıgoro ranai weindahı fıfınde-fıfındendamboe. ²⁷ Nıne-moatükunı ro sıhamumbo nımbı nımaro-ambe hoafehapurı ra asu se sırühı sı peyoanı ro hoafımayahı süngu kaindımo hoafındomo. Nıne-moatükunı se dıbo hımboreyomo ra asu se weindahı worı bogımondı wamı puküna bokarıhoemo. ²⁸ Nındou ai fı hoearı ranahambo hıfokoarundühanemosı, ıga asu ıgırı yıfıafı hıfokoandundı se ranahamumbo yıhımbondıpurımbemo. ıga Godımbı anımbı yıhımbondurı, ıga aianımbı fı hoearı asu yıfıafı ranı kameihı munıuambo Haiambe ranı-nambo ndemündü moaruwaimbo-ndeambuimbohünda. ²⁹ Ndu akıdou yımbu ra mamı toeanambo yangırane pemıyei sahümündi arıhündı. ıga asu sıhamundı Ape ranai refembo moi ehu ana, asu ıgırı ndu akıdou yahurai amboanı hıfını pındo, ıga wanı. ³⁰ Sıhamumbo ana, sıhamundı mbırınanı amboanı munıuambo mamı mamı ra tapuiyoweimbanepurı. ³¹ Se Godındı hımbıohü adükaranei, ıga ndu afındı akıdou ane. Ranımbıohüdambo anımbı se nıni-moatükunımbı yıhımbondımbemo.”

*Sıasındı ndürı weindahıfe hıhoanımo
(Ruk 12:8-9)*

³² “Nındou düdi ai wandı ndürı ranahambo nındou hımbıohü weindahıareandürı ana, asu sımborı nındou ranahandı ndürı wandı Ape sünambe amaru ranahandı hımbıohü weindahındıheamboyahı. ³³ ıga asu nındou düdi

ai wandi nduri ranahambo nindou himboahü weindahife wataporimbo moei ehu ana, asu simbori amboani ranahandi nduri ranahambo wandi Ape sunambe amaru ranahandi himboahü weindahifembo moei mbisamboyahü.”

Munguambo nindou ai Sisasimbo hohoanimo pandihori

(Ruk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Se wambo randihi hohoanimondeihiya, Ai yifiari-yifiari hifi ndanuhi engoro ra kikifembo makusu-ane mbiseimboyei, nga wani. Ro moai yifiari-yifiari ranahambo kikifemboyahipoani makosahi, nga roana pisao yihimindi nahurai sahamindi heheamboyahim kosahi. ³⁵ Rananimbo ro randiheiarani, Nindowenihini nimir ai afindambo hürütündürümbui.

Asu nimorehini nimir ai ahandi hondambo hürütündamboe.

Asu nimorehini ahandi ahiboarambo hürütündamboe.

³⁶ Nindowenihimayu ahandi fikiminindi animbo

ai ahambo hürütündihorimboyei. *Maika 7:6*

³⁷ Nindou düdi ai ahandi afindamboyou asu ahandi hondamboyou ahafembo afindi hohoanimoypirühi asu wambo akidou yangiri hohoanimoayu ana, nindou ranai ngiri wandi süngureandeimbi nindoundu. Asu nindou düdi ai ahandi nindowenihini nimirimboyou asu ahandi nimorehini nimirimboyou ahafembo afindi hohoanimoypirühi asu wambo akidou yangiri hohoanimoayu ana, nindou ranai ngiri wandi süngureandeimbi nindoundu. ³⁸ Nindou düdi ai

ahandi nĩmĩ keĩmbĩ karĩhendeĩmbĩ ra semũndũ haya ro ahahĩ anũmĩ sũngu ho-koateayu ana, nĩdou ranai ŋgĩrĩ wandĩ sũngureandeĩmbĩ nĩdoundu. ³⁹ Nĩdou dũdi ai ahandĩ yangĩrĩ nĩŋgo ranahambo kikiharĩmũndu ana, rani-moatũkunĩ ra ai awarĩndĩhoemboe, ŋga asu nĩdou dũdi ai wambohũndambo ahandĩ yangĩrĩ nĩŋgo ranahambo hĩnĩŋgareandi ana, nĩdou ranai ahandĩ yangĩrĩ nĩŋgo hondũ ra ndemũndũmbui.”

Nĩdou Kraĩsandĩ nendambo farĩhehinduranĩ aboedĩ takĩnĩ ndahũmũndĩmboyei

(Mak 9:41)

⁴⁰ “Nĩdou dũdi sihamumbo aboedĩ ndĩndoareapurĩ ranai ana, wambo kameihĩ ndĩndoreandĩrũhani. Asu ai wambo ndĩndoareandĩrĩ ana, Nĩdou sapo wambo koamarĩhendĩra makosahĩ ranahambo amboanĩ ndĩndorirũhani. ⁴¹ Nĩdou dũdi ai Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyu-randeĩmbĩ ranahambo ndĩndoarirĩ ana, sapo Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyu-randeĩmbĩ-mayuambo wambo, nĩdou ranai Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyu-randeĩmbĩ nĩdou ranahandĩ takĩnĩ ra si-moŋgodĩ ai-amboanĩ ndemũndũmbui. Nĩdou dũdi ai nĩdou mbumundĩ ranahambo ndĩndoarirĩ ana, sapo nĩdou mbumundĩ-mayuambo wambo, nĩdou ranai mbumundĩ nĩdou ranahandĩ takĩnĩ ra si-mogodĩ ai-amboanĩ ndemũndũmbui. ⁴² Ro nda sihamumbo anĩhondũmbo-anahĩ hoafehapurĩ, nĩdou mamĩ ai-amboanĩ ahambo horirũhĩ awi ai Sisasi-mbo sũngurirĩ-randeĩmbĩ nĩdou-ani nda, ŋga ro ahambo hoe ŋgĩsihari fuihando ehu ana, nĩdou ranahandĩ takĩnĩ ra ŋgĩrĩ awandĩhoayo,” mehu.

11

*Son ai Sisas sowana ahambo
süngururürundeimbî koamarîhepurî
(Ruk 7:18-35)*

¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbî
12 ranahamumbo ra-süngundundî hoafî ra
yahu sagapuri haya, ranîhünda botîfi haya
nindou ranî ngoafîkîmî amarei ranaheimbo
Aboedî Hoafî bokarîhefendürîmbo asu
yamundîfindürîmbo ahei ngoafîna mahu.
² Son hundürîrarü-randeimbî ai karabusambe
nüngumbo nîne-moatükunî ratüpurî Kraiss ai
ratüpurayu ranahambo hîmborîyu haya, asu ai
ahambo süngururü-rundeimbîmbo koarîhepura
ahambo sowana mahomo. ³ Ai homo Sisasîmbo
düduyafundowohü yahomoya, “Se yîhoefîmbo
hoafîyafîmunî. Son ai hoafîyuhüya, ‘Awi nindou
wandî süngu düdümbui,’ mehu ranîyafî se ndane
asu ro nindou ngorümbö tükündüfîmbui mbîsefî
hoahu hîmbomandefîyo?” mehomondamboyu.
⁴ Asu Sisas ai sîmborî hoafîyupurühî yahuya,
“Se nîni-moatükunîyo hîmborayomo-ane
asu hoeiarundî ranane ranî-moatükunî
ranahambo hîhirîndafu ngomo Sonîmbo
hoafîndîmondo. ⁵ Nindou hîmboatîharî ai
aboedî hîmboarayeî, tînarî moaruwaimbî ai
asükaiyeî aboedî ahahabodeî, nindou nîmanîho
fi hoearî-mayeî ai fi aboedayeî asu nindou
hîmbotühüfu güreareimbî-mayeî ai asükaiyeî
hoafî hîmborayeî. Nindou yîfiyeimbîhündî ai
yangîrî botehindî asu nindou napo-koateyeimbî
ranai Godîndî Aboedî Hoafî ra aheimbo
bokarîhefendüra ai hîmborayeî. ⁶ Nindou ai

wambo yimbu hohoanimo-koatendühi ana, nindou ranai hihifi-hihifiyu-wamboane,” mehu. ⁷ Sonindî süngururü-rundeimbi ranai ndamefundamboyu mamî ranî-simboanî Sisas ai nindou afindî burîmayei ranaheimbo Sonimbohünda hoafiyundürühi yahuya, “Sapo se nîmî wohî furî-koateyoweimbi hifihü Son sowana mahei ra nîni-moatükunimboyeyi tüküfeyoanî hoeifemboane maseia? Awi se werînambo boabodarî momoanğorü-marandamboyo hoeifembo maheia? ⁸ Asu se nîni-moatükunî hoeifemboyeyi ranîni mahei rana? Nindou ai moanî ranî-poanimbo hoearî yihururamündü haya manıngu ranî hoeifemboyeyi mahei? Nindou yahurai hoearî yihururündümondeimbi ana bogorî adükarî nindou-yomondî worî ranambe-ane niğgomo arundî. ⁹ Se nîni-moatükunî ranahambo hoeifemboyeyi ranîni mahei rana? Godindî hoafi hoafiyu-randeimbi ranahambo hoeifemboyeyi? Yinî, ro siheimbo hoafehandürî nindou se hoeimarîhorî ranana Godindî hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ranahambo nğasündireimbi adükarî hamîndiyu se ahambo hoeimarîhorî. ¹⁰ Nğa Son ranahamboyo Baiborambe God ai hoafiyuhü yahuya,

‘Ro wandî hoafi semîndî hombo nindou ranahambo boatei horombo sihafî nafî dîboadîfembo koandîhehinimboyahî,’ mehu. *Maïakai 3:1*

¹¹ Ro siheimbo anîhondümbö-anahî hoafehandürî nda, Son hundürîrarü-randeimbi aiana sapo nindou munğu ndanî hifihü

manimboadei ranaheimbo ngasündeandürî haya moanî adükarî hamîndani. Nga asu nindou moanî akîdou ai God ngînîndî hîfandarandî ranambe anîmboei ana, ranai Sonîmbo ngasündîhorîmboanei. ¹² Son hundürîrarü-randeimbî ai ranî-sîmboanî ranambe piyu haya ho ho hombo hapondanambe-amboanî, nindou ai seiya, Sîhîrî yîfiarî yîfiarîndefanî anîmbo God ngînîndî sünambe hîfandarandî ra tükündîfemboe, masei. ¹³ Ho ho hombo Son ai nûnguambeyo Godîndî hoafî hoafîyomorundeimbîyomo asu Mosesîndî-mayo ahînûmbî hohoanîmo ranîyo munquambo ranîmoatükunî tükündîfemboe yahomo ranahambo wataporîmbo-marundî. ¹⁴ Nga asu se wandî hoafî ranahambo hîmborîmboayei ana, hîmborîndei. Son aiana Eraisa-ani nindou awi tükümbîfiyuwambo-ane masei horombo. ¹⁵ Se hîmboambeimbîndeihi ana, awi se hoafî nda hîmborîndei. ¹⁶ Nindou hapo ndanambe burayei ndanaheimbo ra nînî-moatükunî fihî aheimbo pandîhe sîmongorîndîhe hoeimandîheiara? Nindou ndanai ana nîmorî bîdîfirî nahurai-anei. Nîmorî akîdîbou maket fikîmî nîmareimbo, ahei bodîmondambo hoafîyehüya.

¹⁷ Ro sîheimbo fufunî fufunîyefî,
nga asu se herûmbo moei aseî.

Ro aranî hoafî herü herayefî,
nga asu se aranîmbo moei aseî.

¹⁸ Son ai tüküfihî sesî wehîyuhü wain hoe ranamboanî sîmîndî-koatemayu-amboyei, asu ahambo munquambo nindou ranai hoafîyhündowohü seiya, Ahandî fiambe

ana moaruwai nendi nimarindo-mboane! masahundo. ¹⁹ Asu Nindou Hondü ai tüküfi sesi ra sesü asu wain hoe ra sümündi raraomarandamboyei, asu munquambo nindou ranai hoafiyeih+ seiya, 'Awi se nindou ndanahambo hoeir+hor+! Nindou ndanai ana sesi afindeimbiyu, asu wain hoe simindi afindeimbani. Aiana takis kaki sowandümo-rundeimbi nindou-anemo asu moaruwai hohoan+moyomo-rundeimbi nindou-anemo ranahamundi ngunindani,' masei. Nga asu God ai diboadore fifir+re haya rareandani aboedi moatükun+ tükefeyo ranühündambo nindou ai rani-moatükun+ anihondane mb+sei fifir+ndi+himboyei," mehu.

*Nindou bidifiri ngoafihündi Godindi
hoafi anihondümbofe koateayei ai
hipoan+mbembouanei
(Ruk 10:13-15)*

²⁰ Sisas ai hepünifeimbi moatükun+ afindi safi bidifiri adükar+ ngoafihü ramareandi, nga rani ngoafihünd+ nindou ranai ana moai ahei moaruwai hohoan+mo ra daboadanambo-r+hindi. Raniyu asu Sisas ai rani ngoafi ranahambo watikoafimarandi. ²¹ Ai yare aheimbo hoafiyuhü yahuya, "Korasin se hipoan+mbembou-anei! Betsaida se hipoan+mbembou-anei! S+heimbo t+ri+fo adükar+ safi tükünd+fendür+imboe! Nindou ngorü ai Tair Saidon ngoafambe hepünifeimbi moatükun+ rambarea-mbonana sapo ro s+hei ngoafambe ramar+heandi nou, ranana asu Tair, Saidon ranai horombo hasüfi par+hi

siso sısoweimbi hoeari güdühi hehi nımarei ahei moaruwai hohoanımo daboadanambo-fembo nafuimbohünda. ²² Nga ro sıheimbo hoafehandürı nda, Godındı yıbobofe si tüküfeyo-ambe ana, Tair, Saidon ngoafıhündı nindou ranaheimbo tıñırifo afındı tükündıfemboesi, nga sıheimbo ana moanı adükari hamındı tıñırifo anımbı tükündıfemboe. ²³ Asu Kaperneam se ra. Asu sünambe botife hafombo hohoanımoyeyai? Nga seana Haiambe hıfını gadeimboyeyi. Nindou ngorü ai Sodom ngoafambe hepünifeimbi moatükunı rambarea-mbonana sapo ro sıhei ngoafambe ramarıheandı nou, Sodom ai aboedı yangırı yare ho. ²⁴ Nga ro sıheimbo hoafehandürı nda, Godındı yıbobofe si tüküfeyo-ambe ana Sodom ngoafıhündı nindou ranaheimbo tıñırifo tükündıfemboesi, nga sıheimbo ana moanı adükari hamındı tıñırifo anımbı tükündıfemboe,” mehu.

*Se wamboso tüküyahi nımarei yikunımi harıhi
(Ruk 10:21-22)*

²⁵ Mamı ranı-sımboanı Sisas ai yare hoafıyuhü yahuya, “Ape, sünü hıfı ranahandı Adükari bogori, ro sıhambo hıhıfarıhanını. Sapo se sıhafı hohoanımo ra nindou hohoanımo fıfirıhindeimbi-mayeyi ranahei hımboahü dıbonapıro mbura asu nımorı akıdıbou ranaheimbo nafuiyafındürı-mboanafı. ²⁶ Yını Ape, seana ranı-moatükunı ra yahurai yare tükümbıfeyo safı hawamboyafı hohoanımomayafı. ²⁷ Muñguambo moatükunı ra wambo wandı Ape ranı wandı warıwamı

manandeandi. Nindou düdi ngorü ai moai Nîmorîmbo fîfirîrî, nga moanî Afîndî ai yangîrani fîfirîrîmboayu. Asu nindou düdi ngorü ai moai Afîndambo fîfirîrî, nga moanî Nîmorî ai yangîrani fîfirîrîmboayu. Asu nindou bîdîfîrambo Nîmorî ai ahandîhoarî Afîndambo nafuimbo yahumbo rananîmbo ai-amboanî Afîndambo fîfirîrîmboayu.

²⁸ Nindou se dîdîyei afîndî tînrîfoayehî fiambe yîboarukoarandürî habodei ranana se mborai wambo sowana ndühî dügüsianî anîmbo ro sîheimbo afurîndîhe hîningîndîheandürîmboyahî. Asu wandî nîmborî nîmühî kündîho se rodîbo yîbobondahoamînde. ²⁹ Rananîmbo asu wambo fîfirîndîhindîrîmboyei, nîmboe sapo roana nindoumbo hîmboarî hoafendühî hîningîrou safî rarîhearühanahî asu wandîhoarî fî hîfînambo-rîheandühanahî. Rananîmbo asu se sîhei ngusüfo ranahambo afurîfe kifembo hoeindîhimboyei. ³⁰ Nga nîmî ro sîheimbo segodürîmboyahî ranana tîñümbîyopoanî, nga ro sîheimbo semîndîmbo asahandürî ranana ai nîmboreimbîyopoanî,” mehu.

12

Moanî nîmarîmbo sihî ratüpurîkoatemo hoafî

(Mak 2:23-28; Ruk 6:1-5)

¹ Rani-sîmboanî moanî nîmarîmbo si tüküfeyo-ane, Sisas ai wit nûmbürambe mahu. Asu ahambo süngururü-rundeimbî ai ranühî wembomboyondühîyo ai nûmbürî

ranambeahindi witi-mayo ra hüründümo masowasümo. ² Asu Farisi ai ra hoeiru houmbo Sisasimbo hoafiyomondühi yahomoya, “Awi se rando hoeindowandi, sihafisüngurunini-rundeimbi ai rani-moatükunirarawarundi ra yihoe fi moani nimarimbo si ahinümbi hohoanimo ranahambo gogonimbofoarundühanemo!” mehomondamboyu. ³ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya “Asu se Bukambe moai hoeirundiyo, sapo nimoatükun Defit ai ahandi nendi bidifiri ra babidimbo wembomboyomondühi ramareandi rana? ⁴ Sapo ai Godindi wori ranambe kefuai hüfu ahandi nendi bidifiri-memorani-babidimbo bret Godimbo hoafiyosihefeimbihündi masowasümo ra. Rani-moatükun ra ai sesimbo ahinümbiyo, sapo nindou Godimbo sihou-rundeimbi raniyangiri bret ra sesimbo-mayo. ⁵ Asu awi se moai Mosesindi ahinümbi hohoanimo ra hoeirundiyo? Sapo munquambo moani nimarimbo si ranambe nindou sihou-rundeimbi sapo Godindi wori ranambeahi ahinümbi hohoanimo ra gogonimbofoaru marundi, nga hütüyomopoani. ⁶ Awi ro nda sihamumbo hoafehapuri. Godindi wori ranahambo ngasündeandeimbi nindou ndanühi anüngu. ⁷ Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya ‘Hipoambo hohoanimo ranahambo roana yifirayahi, nga asu ninihondi hifokoe fe sihefe hohoanimo ranahambo ana moai yifiriyahi,’ meho. Asu se rani hoafi ra nini nimirindihündimboyo yare hoafimayo ranahambo fifirihimbonana, asu nindou ai

nine-moatükunî hütî refe-koatemayomo se ŋgîrî ranahamumbo papi-hoafîndüpurî. ⁸ Nindou Hondü ranai ana moanî nîmarîmbo si ranahandî aharambürani,” mehu.

Sisas nindou watîŋarî moaruwaimbü aboedîmarirî

(Mak 3:1-6; Ruk 6:6-11)

⁹ Sisas ai ranîhünda botîfi haya, Suda-yafe rotu worîna mahu. ¹⁰ Ranühî nindou mamî watîŋarî moaruwaimbü ranai mamaru. Asu nindou bîdîfirî ai Sisasîmbo papi-hoafîyumbo yahomo houmbo mamarîmo, ai ahambo düduyafundowohü yahomoya, “Moanî nîmarîmbo sihî nindou ai aboedîfembo ratüpurî ratüpurayu ana, asu ai yîhoefî ahînümbî hohoanîmo gogonîmbîfoareandühîyo wanîyo?” mehomondamboyu. ¹¹ Asu Sisas ai ahamumbo sîmborî hoafîyuhü yahuya, “Asu sehündî nindou mamî ai sipsip ra moanŋuirandanî nîŋgo haya asu moanî nîmarîmbo sihî hîfambe ambe pîrayo ra ai nüŋgumandea? Nindou ranai si ranîfihî ahandî sipsip ranahambo hîfambe ambeahîndî nîmoamo hündamündî tükümandüfiyo wanîyo?” ¹² Nindouyei nîŋgo ranana sipsipîyei nîŋgo ranahambo ŋgasünde haya adükarî moatükunî ane! Ranîmayomboane nindou moanî nîmarîmbo sihî nindoumbo farîhefembo hohoanîmo ra wanŋeiayo,” mehu. ¹³ Ranîyu asu Sisas ai nindou watîŋarî moaruwaimbü-mayu ranahambo hoafîyunduwohü yahuya, “Se sîhafî watîŋarî ra ŋgurîhoefî,” mehundu-amboyu. Ranîyu asu nindou-mayu ranai watîŋarî ahandî ra ŋgurîmarîhenda asu ŋgorü rahurai

aboedimayo. ¹⁴ Raniyomo asu Farisi nindou-memo ranai homo Sisasimbo hifokoefimbo hoafi fifierimarundi.

Sisas ana God ai wandi ratupurimboani yahu haya dibonimayundoani

¹⁵ Sisas ai ahambo hifokoefimbo hoafi ra himboriyu haya, ranuhinda botifi haya ndamefiyu. Raniei nindou afindi ranai ahambo sungumarihori hei. Raniyu asu Sisas ai aheimbo mungu anguni ra aboedimareanduri.

¹⁶ Ai hoafiyundurui yahuya, “Se nindou amurambo wandi nduri hoafindei-ani fifierindiindirimboyei,” mehu. ¹⁷ Rani-

moatukuni ai ramareandi ra sapo God ai ahandi hoafi hoafiyu-randeimbi Aisaia ahandi yafambihai ai hoafimayu yahurai anihondu tukumbifeyo yahu hayamboyu ramareandi.

¹⁸ Sapo Aisaia ai yare hoafiyuhu yahuya, “Wandi ratupuriyu-randeimbi nda kafoarhini hiningimarinini.

Asu ro ahambo ngusüfo parihinui siaowehini.

Ro wandi Yifiafi ahandi fiambe hiningindiheandomboyahi

asu ai wandi mbumundi hohoanimo ranahambo munguambo nindou ngorü sirambeahindi ranaheimbo bokandihendümbui.

¹⁹ Nindou ranai ana ngiri watikoafi hoafinduhai hoafi puki kandihendi.

Ngiri nindou ai himborindei ai nafi bogori ra pukuna hoafindu wakinde ndandi, nga wani.

20 Ai ngiri wohi emündü bürühoai yangoroweimbi ranahambo munguna bübürboade digendi.

Asu ai ngiri ram hai akidou nimbiranj reandeimbi ahoro ranahambo munguna dikinde kosiboadeandi.

Nga aiana moani ratüpurindühi ngu ngumbo moani aboedi mbumundi hohoanimo tükündifemboe.

21 Ranaimbo asu nindou ngorü srambeahindi mungu ranai ahambo yangiri anihondumbo-ndihori ngeihi ahambo himbondeimboyei,” *Aisaia 42:1-4*

mehu.

*Sisas ai Bersebur kameih ratüpurayu masei
(Mak 3:20-30; Ruk 11:14-23; 12:10)*

22 Ranıyei asu nindou bidifiri ai Sisasimbo sowana nindou mamı moaruwai nendi ahandi fiambe nımarındo haya hoafi-koate himboatihari nımarümbımayu ranahambo sahorımındeı mahei. Sisas ai nindou ranahambo aboedımarıra hoafıyu himboarıyu arandı.

23 Ranıyei asu nindou afındı ranai nınımoatükunıyo Sisas ramareandı ranımbı hoeırıhi hehi mahepünehındı. Ranıyei asu ai rarıhi hoafıyeihı seıya, “Awi nindou nda Defıtındı nımorımbeyu?” masei. 24 Farısı nendi ai ranı hoafi himborıyomo houmbo sımborı hoafıyomondühi yahomoya, “Sisas ai moaruwai nendi raguanambore arandı ra sapo Bersebur moaruwai nendi-yafe bogorı ranai ngınındı sagadowan-anı ai ranahandı ngınındınambo ranımoatükunı

ra yare arandi,” mehomomo. ²⁵ Sisas ai fifireandi Farisi ai niniimboyo hohoanimoemo ranimbo. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Ngorü bidingiri hifi ranai ahafehoari ngorügoanini, yibobore ngorügoanini yibobore haya simbori yifiari, simbori yifiarayo ana, hifi ra ngiri amitata yikürübinde pindowohü awarindihoyo. Asu bidingiri ngoafiyo mamani rani worambeahindiyoyo ranai ahafehoari yibobore ngorügoanini, yibobore ngorügoanini yibobore haya simbori yifiarayo ana, ngiri gedambo niingo. ²⁶ Satan ai ahandi nendi bidingirambo hihaiבודipuranani ana, ahandi nendi ranai ndeara yikürübireandühani. Ranimboane ahandi hifandarandi ra nginindi niingombo nüngunde maningo? ²⁷ Se yaru hoafiyomondühiya Bersebur ai nginindi sendanane ai ranahandi nginindinambo moaruwai nendi ranaheimbo raguanamboareandüri mehomondiri. Refeana, asu nindou düdi sapo nindou se mamambeyafundeimbi-memo ranahamumbo moaruwai nendi raguanambofe rambo nginindi masagapura? Ranimbohündambo animbo asu sapo nindou se mamimemo ranai se hütianemo mbisimo houmbo sihamumbo papindüpurimboemo! ²⁸ Bersebur ranaiyopoani, nga Godindi Yifiari wambo nginindi sendirani raninambo moaruwai nendi ranaheimbo raguanamboarheandüri. Ranane asu God nginindi hifandirandi ranai sihamumbo sowahi ndeara tüküfembo-ane ranahambo se fifindundi. ²⁹ Asu nüngunde nindou

ngorü ai sapo nginindi hamindi harümbi ahandi worambe birindihai fandifi ahandi napo ra fufumandamünda? Nindou ranai harümbimayu ranahambo mbundürümündi yiri warü hüputüpundürümündi hayambo animbo ai ahandi worambe birindihai fandüfi napo ra fufundamündümbui. Nga moani ana ngirindu. ³⁰ Nindou düdi ai wambo ngunindimbofendiri-koateayu ana, ai wandi hürütümbani. Nindou düdi ai rodibo n+ne-moatükun+ mamüh+ gugurife-koateayu ana, nindou ranai mam+kare pütiyu wakireandühani. ³¹ Ran+imboane asu ro ndani-moatükun+imbo-anahi hoafehapurü. Nindou ai moaruwai hohoanimoayei ane asu n+ne-moatükun+ moaruwai hoafayei-ane ranahambo God ai amboawiyeyi mbüsümbui. Nga asu nindou düdi ai Yifiafi Aboedimayo ranahambo moaruwai hoafayu ana, asu God ai ngiri ahambo amboawi mbüsu, nga wani. ³² Nindou düdi ai Nindou Hondümayu ranahambo n+ne-moaruwai hoafendu ana, God ai nindou ranahambo amboawi mbüsündombui. Nga asu nindou düdi ai Yifiafi Aboed+ ranahambo n+ne-moaruwai hoafayu ana, God ai nindou ranahambo ngiri amboawi mbüsu hapondanane asu süngunambo aho ranamboani.

Nimi moaruwai ranai hisi moaruwai hisiyowohane

(Ruk 6:43-45)

³³ Nimi nimindi ranai aboedayo ana, hisi ranai-amboani aboedindimboe. Asu nimi nimindi ranai moaruwaiayo ana, hisi ranai-amboani moaruwaindimboe. Nindou ai hisi

ra hoeindihindühi animbo nimi nimindi aboediyo, moaruwaiyo ra fifirindihimboyei.
³⁴ Awi seana nindou amoasiri moaruwai nahurai-anemo. Asu se nindou moaruwai-anemo asu nungundu aboedi moatükuni ranahambo wataporimbo-mandundi? Nine-moatükuni ngusüfoambe tüküra pire haya aningo ranane asu yafambe ai ranahambo wataporimbora arandi. ³⁵ Nindou aboedi ai ahandi ngusüfoambe aboedi hohoanimo afindi amarondo. Ranane asu ranihündambo aboedi ratüpurü hohoanimo ra tüküfe arandi. Nindou moaruwai ai ahandi ngusüfoambe moaruwai hohoanimo afindi amarondo. Ranane asu ranihündambo moaruwai ratüpurü hohoanimo ra tüküfe arandi. ³⁶ Ro sihamumbo nda rarihe hoafepurü, Godindi yibobofe si tüküfeyoambe ana, muṅguambo nindou ai nine-mamikari wataporimayei ranahambo asükaindo hihiinde Godindi himboahü yibobondeandürimboe.
³⁷ Sihamundi hoafi rani-süṅgumbo animbo God ai türüboade yibobondeapurühi nindou moaruwai hohoanimomayafi mbüsü asu nindou mbumundi hohoanimomayafi mbüsündambui,” mehupurü.

*Nindou bidifiri ai hepünifeimbi moatükuni
 Sisas randeanda hoeindihu sei hehi hoafimayei
 (Mak 8:11-12; Ruk 11:29-32)*

³⁸ Raniyomo rani-simboan ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbiyomo asu Farisi nindouyomo ai hoafiyomondühi yahomoya, “Yamundo-randeimbi nindou, se hepünifeimbi

moatükunî rarowanda hoeindîhu sefombo-
 anefî,” mehomondamboyu. ³⁹ Asu ai ahamumbo
 sîmborî hoafîyupurühî yahuya, “Godîmbo
 hohoanîmo-koateyeimbî nindou moaruwai
 hamîndî hapondanambe anîmboei se wamboya,
 Ai hepünîfeimbî moatükunî nafuimbiyu,
 yahomo houmbo-anemo. Nga asu ro ngîrî
 ranî-moatükunî nafuindahî. Sapo Sona
 Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbî nindou-mayu
 ranahandî hepünîfeimbî moatükunî yangîrî
 anîmbo nafuindahani se hoeindîhimboyei.
⁴⁰ Sona ai kinî adükarîndî bodoambe ngîmî si
 ngîmî nîmbîyu haya tükümeñiyu nou yahurai-
 anîmbo asu Nindou Hondü ranai-amboanî
 hîfambe ragu ngîmî si ngîmî nîmbîndümbui.
⁴¹ Yîbobofe si tüküfeyo-ambe ana, nindou
 Ninifehündî ai botîndahi nîmboeimbo nindou
 se hapondanambe anîmboei sîheimbo papi-
 hoafîndîhündürîmboyei. Nîmboe sapo
 nindou ranî ngoafîhündî aiana horombo Sona
 bokarîmarîhendî wataporî ra himboariyei
 hehi ahei moaruwai hohoanîmo ranahambo
 daboadanamborîhi hehimbohündî wambo. Nga
 awi ro sîhamumbo hoafehapurî, nindou mamî
 Sonambo ngasündireimbî adükarî awi ndanüngu!
⁴² Yîbobofe si tüküfeyo-ambe ana, Siba-yafe
 bogorî nîmorehî ngorügoanîni-poedî ranai
 nindou hapondanambe anîmboei sîheimbo
 botîndife nîngombo papi-hoafîndandürîmboe.
 Nîmboe sapo ai adükarî bogorî Soromonîndî
 fîfirîfeimbî hoafî ranî himborîmbo anguni-
 poedî sîfo hayambo-hündîwambo. Nga awi ro
 sîhamumbo hoafehapurî, nindou mamî bogorî

Soromonimbo ngasündireimbi ndanüngu!”

*Moaruwai nendi koadürana hihirife maho
(Ruk 11:24-26)*

⁴³ “Moaruwai nendi nindou ranahambo hiniṅgareandi ana, asu ai hoe-koatereandi hifihü warı hefe niṁarimbo kokora howohane, ṅga ai fondi ra moai horeandi. ⁴⁴ Asu ai rande hoafindowohü aniṁboya, Awi ro asükainda koadürü niṁboahi ana, hihindahe ṅga, mbisimboe. Asu ai ho hoeireandane worı sapo horombo ranambe manıṅgo-mayo ra nindou ai yihoariyo diṁboadore hiniṅgimareandi. ⁴⁵ Rananimbo asu ai ṅgo moaruwai nendi 7 biṁdifiṁri ranaheimbo fiṁndamündündürı haya ṅgei worı ranambe niṁmandeimboyei. Weaṅgurühdidi-mayo ranahambo ṅgasündihi hehi 7 biṁdifiṁri ranai ana moani muṅguna moaruwai hamındanımbondeimboyei. Moaruwai nendi ranai nindou ranahandı fiambe nafındühümüdi niṁmandei-ani aniṁbo asu nindou ranai muṅguna moaruwai hımbondu haya niṁmandümbui horombo rasafı mamaru yahurai niṁari-koate. Moaruwai hohoaniṁoyeimbi nindou hapondanambe aniṁboei aheimbo amboani yahurai-aniṁbo tüküfendiṁdürimboe,” mehu.

*Sisasındi hondı asu akohoandı mamı
(Mak 3:31-35; Ruk 8:19-21)*

⁴⁶ Sisas ai nindou afındi ranaheimbo wataporimbo-randühi nüṅgu-ane asu ahandı hondı akohoandı ranı babıdı ahambo-so tükümehindi. Ai hifini tüküyahi niṁboeimbo ahambo hoafimbo masei. ⁴⁷ Raniyei asu

nindou mamî ranambeahîndî ai Sisasîmbo hoafiyundowohü yahuya, “Se ndühî hîmboyafî, sîhafî me ai amondî mamî babîdîmbo hîfînî anîmboei ra ai sedîbo wataporîmbo seimboanei,” mehundo. ⁴⁸ Nga Sisas ai sîmborî hoafiyuhü yahuya, “Dîde wandî me rana? Dîdemo wandî akohoandî rana?” mehu. ⁴⁹ Ranîyu asu ai ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo warî nûmbuirapurühî hoafiyuhü yahuya, “Ndühî hîmboeyi, ndananemo wandî me, wandî akohoandîyomo! ⁵⁰ Nindou düdi ai wandî Ape sünambe amaru ranai refembo hohoanîmoayu ranî-süngu rawareandî ana, ai wandî rehane, wandî akîdani, wandî meane,” mehu.

13

Nindou sesi ahurî nûmbûrambe bubuarandî hoafî

(Mak 4:1-9; Ruk 8:4-8)

¹ Moanî mamî ranî-sîmboanî Sisas ai worî ra hîningîre haya kurîhoe-mayo ranî hîmborîkîmî hu mamaru. ² Nindou afîndî ahambo wakîmarîhorî ranai afîndîwambo fondî tîre koamarandamboyu Sisas ai botambe kefuai nîmaru ane asu nindou afîndî ranai gudihî hoekîmî burîmayei. ³ Ranîyu asu ai afîndî kafoefe hoafî ranambo aheimbo hoafîmayu. Ranîyu ai aheimbo yare hoafiyuhü yahuya, “Nindou mamî ai mamîmbo sesi ahurî bubumbo ahandî nûmbûrîna mahu. ⁴ Ai hu sesi ahurî ra buburandane bîdîfîrî ai nafînî pütapîmayoa ndu ai tüküyahi fufumarîhüsi. ⁵ Bîdîfîrî hîfî akîdou yangîrî nîngo-ambe

nimoei yahafi safambe pütapiyo. Hifi ranai ragu hani-koate niŋgo-ambe. Hifi ranai ragu han-koate-wambo sesi ahuri ranai nimai tütükimayo. ⁶ Asu hüfhamindi ai peyowohüyo ranambo ahuri hapoadumbo maforo ranahambo sore-soremarandi. Sapo ahasihari ai ragu hifambe hani hani ra-koateyo hayambo-wambo raniyo asu ai mungu yapatiparimayo. ⁷ Asu bidifiri ahuri ranai tihoari-tihoarumbi wofambe pütapiyo haya, asu tihoari ranambo gabudandühi moaruwaimbo-mareanda hisikoatemayo. ⁸ Asu ahuri bidifiri ai hifi aboedambe safi pütapiyowohü ai aboedi hisimayo. Nimindi mam ranahandambo bidifiri ai 100 hisiyo, bidifiri ai 60 hisiyo, asu bidifiri ai 30 hisiyo marandi,” mehu. ⁹ Sisas ai hoafi moendifembo yahumbo hoafiyuhü yahuya, “Himboambeimbindeihana, himborimbeyei-amboane” mehündüri.

*Sisas ai nüŋgure hohoanimoyuhüyu kafoefe hoafinambo wataporimbora marandi
(Mak 4:10-12; Ruk 8:9-10)*

¹⁰ Raniyomo asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai Sisas sowana sifomo ahambo düdururühi yahomoya, “Nimboyafi se nindou ranaheimbo wataporimborarühi kafoefe hoafimefindüra?” mehomondo-amboyu. ¹¹ Asu simbori Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “God ŋgini ndi hifandarandi ranahandi hoafi dibo engoro ahandi nimindi ranahambo sishamumboyo masayo, nga asu nindou ranaheimbo moai sayo. ¹² Nindou düdi ai

bidiŋiri moatükunŋi asihendi ana, asu God ai ahambo bidiŋiri moatükunŋi ranŋwami dagadombui. Rananimbo asu ai ranŋ-moatükunŋi ndearindumbui. Nga asu nindou düdi ai ranŋ-koateayu ana God ai nine-moatükunŋi sapo akidou masihendi ra munŋu hihiinde ndemündumbui. ¹³ Ranimboane asu ro aheimbo kafoefe hoafŋnambo wataporimbo-marhanduri.

Sapo nindou ranai hoeirŋhinduhaneisi,
nga asu ai ngiri ndondhi hoeindihindi.

Ai himborŋyeihaneisi,
nga asu ai ngiri ninŋ-moatükunŋmboyo
hoafayo ranahambo ndondhi
himboringei fiŋirŋndihindi.

¹⁴ Nindou ranaheimboyo Godinŋi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou Aisaia hoafimayu hoafi ra hapoana anihondü tükumefeyo. Hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya,

‘Se hoafi ranahambo afinŋimbo
himboringeimboyei,
nga asu se ngiri fiŋirŋndihindi.

Se afinŋimbo himboapondeimboyei,
nga ngiri hoeindihindi.

¹⁵ Sapo nindou ranai ahei hohoanimo ra tapihamiyonduri,
asu ai ahei himboambe ra güre papireanduri
asu ahei himboari ra tütümondeanduri
hayambo wambo.

Nga asu refe-koatembeyei-mbonana ahei
himboarinambo hoeirhi,
ahei himboambenambo himborŋyeihi ho-
hoanimo ra fiŋirhi mburhümbo

asu wambo sowana sineihî ro didiboado-
rîheandürani aboedîyei,' *Aisaia*

6:9-10

mehu. ¹⁶ Nga asu moani seana hîhîfi-
hîhîfiindîmo. Sîhamundi hîmboari ranai
ana hoeireandühî türüfoareandühane. Asu
sîhamundi hîmboambe ranai-amboani
nîni hoafiyo ranahambo hîmborîyowohü
fîfîreandühane. ¹⁷ Ro sîhamumbo anîhondümbö-
anahî nda hoafehapuri. Horombo Godîndî
hoafi hoafiyo-mo-rundeimbî nindou afîndî asu
mbumundi nindou afîndî ai nîne-moatükunî se
hoeiarundi ranahambo hoeifembo masei, nga
asu ai moai hoeirîhîndî. Asu se nîne-moatükunî
hoafi hîmborayeî ranî hoafi ra hîmborîmbo
masei, nga asu ai moai hîmborîyei.”

*Sisas ai sesî ahurî ranahandî kafeefe hoafi
nîmindî türüfoare hoafîmayu
(Mak 4:13-20; Ruk 8:11-15)*

¹⁸ “Se ndühî hîmborîndei. Nindou sesî ahurî
bubumarandî kafeefe hoafi ranahandî nîmindî
ra türüboadîhîndî. ¹⁹ Nindou sapo God nga nîndî
hîfandarandî ranahambo hîmborîyei hehi
asu ndofe türüfoefe-koateayeî nindou ranana
sapo sesî ahurî nafîni pütapîmayo nahurai-
ane. Nîne-moatükunî ahei ngusüfoambe sesî
ahurî nou bubumayo ra moaruwai nendî-mayu
Satan ranai tüküfi kosamündühani. ²⁰ Sapo
sesî ahurî nîmoeiwamî pütapîmayo ranana
nindou sapo hoafi hîmborîyu sîmboani ai
nîmai hîhîfi-hîhîfiyuhü masemündu nahurai-
ane. ²¹ Nga ai ahurî ahasîhari-koate nahurai
hoafi ranai moai ahandî ngusüfoambe nga nîndî
nîmarondowohü ai moai gedambo nga nîndî

nūngu. Ranimboane nindou ranai afindi hohoanimo asu papif hoafiyoy ranai Aboedif Hoafif ra süngufembo tükündifendoanif asu ai ahandif anihondümböfe hohoanimo ra nimai hininngimareandi. ²² Sesi ahurif tihoarif tihoarifyoweimbif wofambe pütapimayoy ranana, sapo nindou ai hoafif ra himboriyu haya mitanaramüdu nahurai-ani. Hifinindif moatükunif ranahambo afindi hohoanimoyuhü asu napo afindi sifhefembo ranahambo ngusüfo pareandühif ranif-moatükunif ranai Godindif hoafif ranahambo gabudimareandi, asu ahurif ranai ngirif hisindo. ²³ Nga asu sesi ahurif hifif aboedambe bubumayoya aboedif tüküme Feyo ranana, sapo nindou düdi ai hoafif ra himboriyu haya asu ai hoafif ranahambo fifireandühif tümäfoareandi nahurai-ane. Ranियो ai hisif aboedif hisimayoy. Bidifirif ai 100 hisimayoy, bidifirif ai 60 hisimayoy asu bidifirif ai 30 hisimayoy,” mehu.

²⁴ Sisas ai aheimbo ngorü kafeefe hoafif hoafiyuhü yahuya, “God nginindif hifandarandif ranana nindou ai aboedif sesi ahurif ahandif nümbürambe bubuarandif nahurai-ane. ²⁵ Mamimbo nimbokoanif munguambo nindou ai apusiyeyi-ane, hürütümbif nindou moaruwai ranai tüküfi wohif ahurif ra nindou sapo wit ahurif bubumarandif ranambe bubura hininngire haya ndamefiyu. ²⁶ Wit mangirif ranai tütükifyowohüyo asu hisif ranai ndeara tüküfe-tüküfe marandif. Ranियो asu ranif mbusümo wohif ahurif amboanif tüküme Feyo. ²⁷ Nümbürif aharambürif-mayoy ranahandif ratüpuriyomo-

rundeimbi-memo ranai nindou ahambo-so tüküyafu hoafiyomondüh+ya, ‘Nindou adükari, se sapo sesi ahuri ra moaruwaiyopoani, nga aboediyo sifah+ nümbürambe bubumarandisi. Asu dagüda woh+ ra tüküfemboyo furayo rana?’ mehomondamboyu. ²⁸ Asu nindoumayu ranai simbori ahamumbo hoafiyuhüya, ‘Nindou hürütümbi ai dibo tüküfi woh+ ahuri ra bubumarandane furayo,’ mehu-amboemo. Asu ai simbori ahambo düdurüwurühi yahomoya, ‘Ro woh+ ra ho woh+ri+hefembo se hohoan+moyafai?’ mehomondamboyu. ²⁹ Asu simbori ai ahamumbo hoafiyuhüya, ‘Yowan+ refepoani! Se woh+ digoundühi wit mangiri+ ra woh+ bitapindu firibadigumboemo, nga ambe. ³⁰ Woh+ ranai moani rande wit bitapinde mam+ tütük+ndo ngombo asu sesi ra yimunguriyim+nd-ambe firibadhefemboane. Ra-simboani ro nindou yimungur+ndümo-rundeimbi ranahamumbo woh+ ra boatei woh+ digau mbundu hüputüpendu haiambe fufus+ndundühi, asu moani wit safi rani yangiri+ gurur+ndu wandi sesi sifehe worambe kur+ndundi mb+samboyahi!’ mehuri,” mehu.

*Sisas ai hoar+ ak+douhünd+ adükari tüküfembo
kafefe hoafi hoafimayu
(Mak 4:30-32; Ruk 13:18-19)*

³¹ Sisas ai ngorü kafefe hoafi hoafimayundüri. Ai yahuya, “God ng+n+ndi hifandarandi ranana ndahurai-ane. Nindou ai mastet hoar+ hambomo nahurai ra semündü haya ahandi nümbürambe hifi karirühani. ³² Hoari ra ai moani moaruwai ak+dou tikaimboanisi, nga asu ai hifambeah+ndi tüküfe ni+moamo ahafo ranana

moaniŋ ŋgasündeandeimbi moatükuniŋ ane, asu muŋguambo ndu ranai tükündahi niŋmi düdüdü raniwamiŋ ŋgeriŋ aheiŋ ŋgerambo-ndühümboyei,” mehu.

Sisas ai mamɪ moatükuni ahandɪ ndürɪ yis ranahambo süŋgunambore haya kafeere hoafɪmayu

(Ruk 13:20-21)

³³ Sisas ai kafeefe hoafiŋ ŋgorü hoafiŋmayu. Ai hoafiŋyuhü yahuya, “God ŋgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ ranana ndahurai-ane. Niŋmorehiŋ ai bret mandɪfembo yahombo ana, ai sapo fufudɪgoyo-randeimbi moatükuniŋ, ahandɪ ndürɪ yis, ra akɪdou yangrɪ praua adükariŋ ranambe bubufoare haya fande yamunderandaniŋ muŋguambo praua ranai niŋmoamo fufudɪgoyo hafohane.”

Sisas ai kafeefe hoafɪnambo hoafɪmayu rana-handɪ niŋmɪndɪ

(Mak 4:33-34)

³⁴ Sisas ai kafeefe hoafɪnambo muŋguambo moatükuniŋ ranahambo nindou afɪndɪ ranaheimbo hoafɪmayundürɪ. Nga asu ai ŋgɪrɪ niŋne-hoafiŋ aheimbo hoafombo mbüsümbo ra kafeefe hoafɪnambo hoafiŋ-koate hoafɪndundürɪ, nga wani. ³⁵ Horombo, Godɪndɪ hoafiŋ hoafiŋyurandeimbiŋ nindou ai hoafɪmayu ranɪ siŋmogodühiŋ yahurai tüküfemboyu Sisas ai yare kafeere hoafɪmayu ra. Sapo nindou ranai yare hoafiŋyuhü yahuya,

‘Ro aheimbo wataporɪmboarihandürɪ
ana, kafeefe hoafɪnambo wata-
porɪndamboyahɪ.

Ro muᅅgu moatükunî dîbo engoro hîfî asu
 muᅅgu moatükunî nafi-koateyo-ambe ho hombo
 hapondanambe fîfîrîfe-koatemayo
 ra aheimbo hoafîndaharümboyahî,' *Buk*
Song 78:2
 mehu.

*Sisas ai wohîmbo kafoefe hoafîmayu rana-
 hambo türüfoare hoafîmayu*

³⁶ Ranîyu Sisas ai nindou afîndî ranaheimbo
 ranühî yare hînîᅅgîrearü haya worambe
 kefuai mahüfu. Ranîyomo asu ahambo
 süᅅgururü-rundeimbî ai ahambo-so kefoau
 hîfomo hoafîyomondowohü yahomoya, “Se
 yîhoefîmbo nûmbûrambe wohî tükümeᅇeyo
 ranahandî kafoefe hoafî nîmîndî ranahambo
 türüfoaro hoafîyafîmunî,” mehomondamboyu.

³⁷ Asu Sisas ai ahamumbo sîmborî hoafîyuhü
 yahuya, “Nindou düdi ai sapo sesî ahurî
 aboedî nûmbûrambe bubumarandî ranana
 Nindou Hondü ranani. ³⁸ Nga asu nûmbûrî ana
 hîfî ndanane. Ahurî aboedî ranana nindou
 sapo God ᅅgînîndî hîfandarandî ranambe
 anîboadei ranane. Nga asu wohî moaruwai
 ranana nindou sapo Satanîndayeî ranane.

³⁹ Nga asu hürütümbî nindou wohî ahurî
 bubumarandî ranana Satan-ani. Asu yimᅅgurî
 yîmîndîmbo si ranana hîfî ndanai muᅅgumbo
 si-ane. Nga asu yimᅅgurîndümo-rundeimbî
 nindou ranana Godîndî sünambeahîndî nendî
 rananemo. ⁴⁰ Sapo ai wohî ra fîru hüputüᅇuru
 haiambe fufusarundî yahurai-anîmbo hîfî nda
 muᅅguyo-ambe nindoumbo tükündîfemboe.

⁴¹ Rananîmbo Nindou Hondü ranai ahandî

sünambeahîndî nendî koandîhepurümbui. Asu ai munġu moatükunî nindouyei anîhondümbofe hohoanîmo ranahambo moaruwaimbo-reandürî arandî asu nindou bîdîfîrî moaruwai hohoanîmoyei arîhündî rananei aheimbo God ŋġîndî hîfandarandî-ambeahîndî fufundündîmo raguanambo-ndundürîmboemo. ⁴² Rananîmbo aheimbo hai hüfî afîndî ranambe pinduwaranî ranühî ai ahei yahafî hîthündühî hasîheindeimboyei. ⁴³ Rananîmbo asu Godîndî nindou mbumundî-mayei ranai ahei Ape ŋġîndî hîfandarandî ranambe hüfîhamîndî nou si boakîboadîhimboyei. Se hîmboambembündeihi ana, hîmborîndei. ⁴⁴ God ŋġîndî hîfandarandî ranana ndahurai-ane. Nindou ai ŋġîndî napo dîbo hîfambe samboeroa hoeireandühî ana, asu ai dîbo yare gabude sîhendüh-ani. Ranani asu ai ranîmbo hîhîfî-hîhîfîfi haya asu hu munġu moatükunî ai masîhendî ra nindou ŋgorümbo fufusendühî ranîhündî kaki semündü haya asu ai hîhîrîfi hu ŋġîndî napo yanġoroweimbî hîfî ra pemîmayu.”

Sisas ai boagîrîyafe kaki finambore hoafîmayu

⁴⁵ “Asu God ŋġîndî hîfandarandî ra ndahurai ane. Nindou ai moanî ŋġîndî moatükunî boagîrî kaki nahurai ranahambo kokora randühani. ⁴⁶ Asu ai ranî-moatükunî ra moanî aboedî hamîndî hoeireandühî anîmbo asu ai hu munġu moatükunî ai masîhendî ra nindou ŋgorümbo fufusendühî ranîhündî kaki semündü haya asu kaki ra pemîmayu.”

*Sisas ai andürimbo süngure haya kafaore
hoafimayu*

⁴⁷ “Asu God nginindi hifandarandi ra ndahurai-ane. Nindou bidifiri kinî wowariyomo-rundeimbi ai ahamundi andürî ranambo hîmoni safoarundühi mamîkarambo kinî gûmarûwuri. ⁴⁸ Asu andürî ranai kinî ranambo tüküfeyo-ani ane ai gudiani hüründümo sihoemo houmbo kinî ra yiboboarundi. Rananemo asu ai nîmarîmombo kinî aboedi aboedi ra wambürambe wambürîhirundühi asu moaruwai moaruwai moani yangorombo ra ragu moenda pütiefu arundi. ⁴⁹ Hîfi nda bidifirani si rani-simboani moani yahurai hamindi animbo tükündifemboe. Rananimbo asu sünambeahindi nendi ai nindou moaruwai hohoanîmoyeimbi ranaheimbo gugundüwuri mamîninîndüwuriamboemo aboedi-mayei ranambeahindi. ⁵⁰ Rananimbo aheimbo hai hüfi afindi ranambe pinduwaranî ai ahei yahafi hitîhündühi hasîheindeimboyei.”

*Sîmbori yamundife hoafi asu wamîndafi ya-
mundife hoafi*

⁵¹ Sisas ai ahamumbo düdufipurühi yahuya, “Se ndani-moatükuni ranahambo fifiru türüfoarundai?” mehuamboemo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, “Yini, ro fifirîhumboanefi,” mehomondamboyu. ⁵² Asu asükaiyu ahamumbo yahuya, “Rani-mboane asu munguambo nindou ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbi-memo ai God nginindi hifandarandi ranahambo ndoru fifirarundi ranai worî aharambürî nahurai anemo. Ai kefuai hüfu ahandî napo worî-mayo

ranambeahindi simbori napo asu wamindafi napo fufuaramundu nahurai anemo.”

*Nasareti hündi ai Sisasimbo
yiboarukomari hori
(Mak 6:1-6; Ruk 4:16-30)*

⁵³ Sisas ai rani kafeefe hoafi ra hoafiyu moendire haya, ranühinda botifi haya ahandi ngoafina hihirifi mahafu. ⁵⁴ Ai hafu ahei rotu wori ranambe hoafi yamundi-mareandura nindou ahandi hoafi himborimayei ranai ranimbo mahepühendi. Ai düduyahindühi seiya, “Ai dagüdamboe fifirife ra yahurai masemüdu-a? Asu ahandi hepünifeimbi moatükuni ranambo-ana? ⁵⁵ Nindou nda dadı nımorıyua? Ai awi nindou worımbora randeimbındı nımorımbeyu? Asu awi Maria ana ahandi hondımbai? Awi Sems, Sosep, Saimon, Sudas ra ahandi akohoandımbemo? ⁵⁶ Awi ahandı munıuambo rehıhoandı ranai ndanühi nımboeıai? Asu ai dagüdamboe munıuambo rani-moatükuni ra masemüdu rana?” rarıhi hoafımayei. ⁵⁷ Raniyei asu ai Sisas ahambo yıboaruko-marıhori. Raniyu asu Sisas ai hoafıyundürühi yahuya, “Godındı hoafi hoafıyu-randeimbi nindou ranahambo munıuambo nindou ai ahambo hıhıfı-hıhıfıyeıhi nindou adükar-ani sahündo arıhündi, nga asu ahandı ngoafıhündi ai ana wanı,” mehu. ⁵⁸ Nindou rani ngoafıhündi ai anıhondümbofe hohoanımo-koatemayei-amboyu asu ai moai ranühi hepünifeimbi moatükuni afındı ahei himboahü rareandi.

14

Son nindou hundürürarandeimbimayu ranai yifimayu hoafi

(Mak 6:14-29; Ruk 9:7-9)

¹ Rani-simboani Gariri hifi hifandirarandeimbim nindou ahandi nduri Herot ranai Sisas nine-moatükuni ratüpurimayu rani hoafi himborimayu. ² Raniyu asu ai ahandi hoarehi nindou bidifiri ratüpuriyomo-rundeimbiranahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ai ana sapo Son nindou hundürüra-randeimbimayu ranai ana yifihündi botifimboani. Ranimbo ani anas ai rani nginindi ra semündü haya ranambo hepünifeimbi moatükuni rawareandi,” mehupuri. ³ Nimboe sapo Horombo Herot ai Sonimbo karabusifimbo hoafimayu. Raniyomo Son ahambo mburundümo hiputüpurihauwuri mburu karabusambe hininngimarüwuri. Sapo Herot ai ahandi akidi, ahandi nduri Firip, ahandi nimorehi, ahandi nduri Herodias, ra ndahamindi mehu. ⁴ Horombo Son ai Herotimbo hoafiyundühi yahuya, “Herot, se nimorehi ra asowandifi ana, aboediyopoani,” mehundo. ⁵ Raniyu asu ai Sonimbo hifokoandihini yahu haya ramefiyu. Nga asu ai Sudambo yihimbomaranduri sapo ai Son ahamboyo Aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbani sei hoafimayei. ⁶ Mamimbo Herotimbo hondi ai wakimarimindo si ranahambo hohoanimoyomondühi nindou bidifiri ai fandihi nimoreimbo sesesimayei. Raniyo asu Herodiasindi nimorehi niori ranai ahei hangifoani moporiyo wakimareandi.

Raniyu asu Herot ai nimorehi mopori-mayo ranimbo siaomefiyu. ⁷ Raniyu asu ai hoafiyuhü yahuya, “Ro sihambo nda dabareheandi se nini-moatükunimboyafi wambo düduwefoandi ra ndahaninimboyahi!” mehundo. ⁸ Nimorehi nimiranai ahandi hondi hoafimayo süngu niŋgombo Herotimbo hoafiyohü yahoya, “Moani haponda hamindi ndühi Son hundürürarandeimbimayu ranahandi mbiro pretiwami nando ndawandi,” mehoamboyu. ⁹ Asu Herot ai rani hoafi ra himboriyu haya afindi hohoanimomayu. Nga asu sapo ai nimoamo ranihi dukare dabarimefiyuwambo asu nindou afindi ai-babidimbo nimatei masahüsi ranimbo ai hoafiyuhü yahuya, “Ahandi hohoanimosüngu-ndundi,” mehu. ¹⁰ Raniyu asu ai nindou ahandi hoarehi ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamumbo Sonindi mbiro kiki+hefimbo hoafimepura ai homo karabus-ambe-ahindi mbiro kiki+mar+hauwuri. ¹¹ Raniyomo ai ahandi mbiro ra preti-mayo raniwami nandu sowandümo hifomo nimorehi nimirimayo ranahambo masabudoa ahandi hondi sowana semindi maho. ¹² Raniyomo asu Sonimbo süngururü-rundeimbi ranai homo ahandi fi nimoko sowaründümo homo hifi+kar+wuri houmbo asu ai homo Sisasimbo hoafimemondo.

Sisas ai 5,000 nindou sesi masagadiri

(Mak 6:31-44; Ruk 9:10-17; Son 6:1-13)

¹³ Sisas ai Son ramefiyu hoafi ra himboriyu haya, ranihünda botambe farifi haya moani aimbo nindou kiki+foefe-koatereandi hifini mahu. Nindou bidifiri ai Sisas ranihi mahu hoafi

ra hĩmborĩyei hehi asu ai ahei ŋgoafi hĩnĩŋgĩrĩhi hehi moanĩ hĩfĩ nafĩ süngumarĩhorĩ hei. ¹⁴ Sisas ai botambeahĩndĩ kusĩfoendane asu nindou afĩndĩ ranai gudihĩ meŋgorowa hoeireandürühĩ aheimbo ŋgusũfo afĩndĩ hĩpoamborandürühĩ ahei aŋgũnĩ ra aboedĩmarearũ. ¹⁵ Mamĩ ranĩ nĩmbĩ hoafombo ahambo süngururũ-rundeimbĩ-memo ranai ahambo-so homo tũkũyafu hoafiyomondowohũ yahomoya, “Ndanana nindou koate-reandũhane, ŋga ndeara hũfĩhamĩndĩ hũrĩmĩndũhane. Ŋga se nindou ranaheimbo koarĩhawandũranĩ anĩmbo ai ŋgoafĩna nĩmai ahei sesĩ kokofefembo ndambeyahĩndĩ,” mehomondamboyu. ¹⁶ Asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurũhĩ yahuya, “Ai ŋgĩrĩ botĩndahi hehi sesĩ kokombo ragu ŋgei. Ŋga seanĩmbo sĩhamundĩhoarĩ sesĩ ra ai sesĩmbo dabudürĩ!” mehuamboemo. ¹⁷ Asu ai sĩmborĩ hoafiyomondowohũ yahomoya, “Roana hondahũfeimbĩ (5) bret anemo asu kinĩ akĩdou yĩmbu-anafanĩ ranĩ yaŋgĩrane sahumĩndfĩmboayefĩ,” mehomondamboyu. ¹⁸ Asu ai ahamumbo hoafiyupurũhĩ yahuya, “Refe ana ndũhĩ wambo sowana sesĩ ra sowandũmo sifomo,” mehu. ¹⁹ Ranĩyu asu ai nindou afĩndĩ ranaheimbo wohĩwamĩ nĩmandei mehua mamarei. Ranĩyu asu ai mamĩ hondahũfimbĩ breti-memo ranĩyomo asu kinĩ akĩdou yĩbumefanĩ ranĩyafanĩ ra semũndũ haya sũnambe hĩmboyu hafuhĩ Godĩmbo hĩhĩfĩmarürĩ. Refi mbura ai breti-mayo ra hĩfĩtĩre ahambo süngururũ-rundeimbĩmbo masagapura asu ai nindou afĩndĩ ranaheimbo

yimbumarundürí. ²⁰ Muṅguambo nindou ai sesí ra sahusimbo ndeara nafimarihümündi. Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai sesí moani bode meṅgoro ra 12 wambürí tüküfimbí masowandümo. ²¹ Nimorehi, nímori akidibou tapuife-koate nindowenihí yangrí sesí ra masowasümo ranana ai 5,000 nahurai nindouyomo masowasümo.

Sisas ai Gariri kuríhoe hanḡifo süngu nimoamo pütapímayu hüfu

(Mak 6:45-52; Son 6:16-21)

²² Raniyu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo botambe fandafu houmbo seboatei Gariri kuríhoe raní goesürüní ṅgomo mehuamboyu asu ai nimorehi nindowenihimbo ahei worinambo koaríhefendürimbo mehu. ²³ Ai aheimbo koaríhendürí haya hífi wafuwamí ahand-amboani mahafu Godimbo didibafí fendombo. Ndeara nimbí ai akimíyowohüyo asu Sisas ai moani ahand-amboani hamíndí ranühí manüṅgu. ²⁴ Asu rani-simboani bot ai ndeara anḡuní hoe mbusümondühí werí ra hanḡifoani sífohiyo asu hoe ranai fandíhoayohü bot ranahambo semíndí pire semíndí pire randühí maho. ²⁵ Raniyu asu Sisas ai sí hoafombo ahambo süngururü-rundeimbi ranhamumbo-so hoe hanḡifo süngu pütapíyu hüfu tükümeḡiyu. ²⁶ Asu ai ahambo hoeirüwura hoe hanḡifo süngu pütapímayu hüfuwa híhamíndaríyomondühí yíhímboyondühí yahomoya, “Rani-moatükuní ranana yífafane,” mehomo. Raniyomo ai yíhímboombo hísíheimemo. ²⁷ Asu Sisas ai

mamihari hoafi niŋgoambe hoafi karihoeihi yahuya, “Se ŋginiŋdi niŋgomo, roanahi nda, ŋga se yihibondimboemo!” mehupuramboemo. ²⁸ Raniyu asu Pita ai ahambo hoafiyundühi yahundoya, “Adükari, anihondü sendafühi ana, wambo hoafiyafindira ro sihambo sowana hoe haŋgifo süngu pütapinda dügi,” mehundo-amboyu. ²⁹ Asu Sisas ai Pitambo hoafiyundowohü yahuya, “Se mborai sühüfi,” mehundo-amboyu. Raniyu asu ai botambeahindi tüküfi haya Sisas sowana hoe haŋgifo süngu mahüfu. ³⁰ Ŋga asu ai weri ra hoeireandani mayowamboyu ŋginiŋdi hamindimayoa yihiboyuhü ndeara himoni tiporikomefiyu hanu. Raniyu asu ai heiyuhü hoafiyuhü yahuya, “Adükari, se wambo aboeda farihawandiri!” mehundo-amboyu. ³¹ Raniyu asu Sisas ai nimai mamihari warifi hu kikihirümündühi hoafiyundühi yahuya, “Sihafi anihondümbofe ra akidou ane. Se nimboe hohoanimo yimbumbomarowanda?” mehundo. ³² Asu ai yibobo botambe kefoeneandühimboyo asu weri ai afurimareandi. ³³ Raniyomo asu nindou botambe mamarimo ranai Sisasimbo Adükari hondani yahomo hohoanimoyomondühi yahomoya, “Awi seana moani Godindi Nimori hond-anafi!” mehomondo.

*Sisas nindou afindi Genesaret hifihündi anğüni aboedimareandüri
(Mak 6:53-56)*

³⁴ Ai botambe kurihoe ra barihoemo hou homo Genesaret hifambe tüküme fundi.

35 Raniyei asu nindou rani hifihündi ai Sisasimbo fifirimarihori. Raniyei asu nindou ranihündambo-mayei ranai ngoafi daburi wakimareandi ranaheimbo Sisas tüküfimboani hoafi ra hoafühimarihündi. Raniyei asu nindou ranai anğünümboyeimbi ranaheimbo fufurühümündi-hündüri mafandihindi Sisas sowana. ³⁶Raniyei asu nindou anğünümbiyeimbi ai moani Sisasindi hoeari ranahambo sündifimbo hoafimehündo habodei. Raniyo asu ai rani hoeari ahandi ra sündihindühi ahei anğün+ ra munğambo aboedimehindi.

15

*God ai amoa mamieyi ahinümbi hohoanimo
hifinambomareandi
(Mak 7:1-13)*

¹ Raniyo asu Farisi nindouyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbiyomo ranai Serusarem ngoafihündi botiyafu houmbo sinimo Sisasimbo-so tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, ² “Asu nimboe sihaf+ süngurunini-rundeimbi ranai horombo yihoeft amoa mam+ ai ahamundi hohoanimo yamunde sihai mamaro ra süngufe-koateayomoa? Aiana moai ndoru koadürü refe-arandi süngu ahamundi war+ ra popoairihoemo mburu sesi ra sowasümo rundi,” mehomondamboyu. ³ Asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Asu se nimboe God ai hoafiyumbi hoafi ra ndofe süngufe-koate moani sihamundi yamundife hohoanimo rani-süngu yangri+ sünguaru homoa? ⁴ Sapo God ai yare hoafiyuhü yahuya, ‘Se sihaf+ meapembo

ahinindafühi fandihawapiri ndandi.’ Asu ‘Nindou düdi ai ahandi hondafindambo hoafi moaruwai hoafinduanı ana, nindou ranahambo hifokoefimboane,’ mehu. ⁵⁻⁶ Nga asu se hoafiyomo rundühi yahomoya, ‘Nindou mami ai kaki napo moatükunı hondafindi ahafembo farıhefepirimbo asihendi ana, ai ahafembo hoafinduhi animboya, Rani-moatükunı ranana ro Godimbo masiheheandane ehı ana, asu ai ahandi hondafindambo ranınambo ngiri fandıhepıri,’ yahomo arund. Rani hohoanımo süngu ana, asu se Godındı hoafi ra mbahirıhaundühi moanı sıhamundi yamundıfe hohoanımo ranı-süngu yangrı sünguru homondühanemo. ⁷ Awi seana nindou yimbu yafambeimbanemo! Aisaia ai anıhondümboyu sıhamumbo horombo hoafiyuhü yahuya,

⁸ ‘God ai yahuya, “Nindou ranai wambo yafambe ranambo Adükarani aseındiri, nga asu ngüsüfoambe ana moai wamboso akımıyo, nga angunanendiri.

⁹ Ai nindou-yomondi ahınümbı hohoanımo ranahambo bokarıhehindühi yangrı hoafıyeihüya, ‘Ndanana Godındı hoafane,’ masei.

Ranınambo ai wambo ndüri adükarümbanı, mbısaündirimboyei,” ’ ” mehu. *Aisaia 29:13*

Nınemoatükunı nındoumbo rareanda nındou ai moaruwai hohoanımoyei arıhündı

(Mak 7:14-23)

¹⁰ Ranıyu asu Sısas ai nındou afındı ranaheimbo mborai yahundüri haya

hoafi+yundürühi yahuya, “Se hoafi ndanahambo himbor+indei hehi fifir+indihindi. ¹¹ N+ne-moatükun+ nindou ranahand+ yahamo ahanou ranaiyopoan+ nindou ranahambo rareran+ ai moaruwai hohoan+momb+ nindouayu God+ind+ himboahü. Nga n+ne-moatükun+ ahand+ yahamo naf+poedi tükefeyo ranane rareran+ ai moaruwai hohoan+momb+ nindouayu God+ind+ himboahü,” mehundür+. ¹² Ran+yomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahambo-so homo hoafi+yomondowohü yahomoya, “Awi se moai fifirowand+yo, Farisi ai se ran+ hoafi hoafi+mayafi ran+imbo himbor+yomo houmbo ahamumbo ngusüfoambe moaruwaiarapur+ rana?” mehomondamboyu. ¹³ Asu Sisas ai simbor+ hoafi+yuhü yahuya, “Munnguambo mangiri wand+ Ape sünambe amaru ai hifife-koatemayu ranana fir+bad+ hefemboane. Farisi ai nindou yahurai anemo. ¹⁴ Se ahamumbo hohoan+moyopur+poan+. Nindou ranai ana himboat+har+ nindou anemosi, nga himboat+har+ bod+mondambo naf+ nafuimbo yahomombo-anemo. Nga asu himboat+har+ ngorü ai himboat+har+ ngorümbö naf+ nafuiarür+ ana, y+bobö hoeapoarambe p+ndamboyafani.” ¹⁵ Nga asu Pita ai hoafi+yundüh+ yahuya, “Awi se yihoef+imbo ran+ kafoefe hoafi ra fifiro hoafi+yaf+muni+,” mehuamboyu. ¹⁶ Ran+yu asu Sisas ai ahamumbo hoafi+yupurüh+ yahuya, “Awi se-amboan+ ran+moatükun+ ranahambo awi fifir+ife-koateyomoa? ¹⁷ Munngu moatükun+ yahamo naf+ ahanou ana, asu ran+ moatükun+ ranai han+ bodoambe tüküfeyoan+ ahand+

fi ranambe hasifi tüküfihane. Se ra moai fífirundi-yo? ¹⁸ Nga asu nĩne-moatükunĩ ngusüfoambeahĩndĩ hohoanĩmoyo haya yahamo nafĩ tükefeyo ranane ai nindou ranahambo rareranĩ asu ai moaruwai hohoanĩmombĩ nindouayu Godĩndĩ hĩmboahũ. ¹⁹ Nindou ranahandĩ ngusüfoambeahĩndĩ nĩne-moatükunĩ hohoanĩmo tükefeyo ranana, sapo nindou ngorũmbo hĩfokoefe hohoanĩmo, nĩmorehĩ sisĩhĩmo, nindowenihĩ bĩrabĩreimbĩ hohoanĩmo, hũmbuhũnĩ hohoanĩmo, tĩkai hoafĩ, asu bodĩmondambo moaruwaimbofe hoafĩ ranane. ²⁰ Rani-moatükunĩ ranane nindoumbo rareranĩ asu ai Godĩndĩ hĩmboahũ moaruwaimboareri. Nga asu nindou ai warĩ popoai hefe-koate asesu ana, rani-moatükunĩ ranai ngĩrĩ nindou ahambo randeandani nindou ai moaruwai hohoanĩmombĩ nũngu, nga wanĩ,” mehu.

*Nimorehĩ mamĩ ai Sisasĩmbo
anĩhondũmbomareri
(Mak 7:24-30)*

²¹ Sisas ai ranũhĩnda botifi haya Tair Saidon ngoafĩ anambafe hifi ranĩkimĩ mahũfu. ²² Nĩmorehĩ mamĩ Kenanĩhũndĩ ai ranĩ hifi hũ nĩmarĩ hayamboyo Sisas sowana sinĩ pukũna hoafiyondowohũ yahoya, “Adũkarĩ, Defitĩndĩ Ahuirĩ, se wambo hĩpoamborowandĩrĩ. Wandĩ nĩmorehĩ nĩmorĩndĩ fiambe moaruwai nendĩ ranai nĩmarĩndo hayamboane asu ahambo fi ra moaruwai mamĩkararandĩ,” mehondo. ²³ Nga asu Sisas ai nĩmorehĩ ranahambo moai hoafĩ akĩdou-amboanĩ kareandĩ. Asu ahambo süngururũ-rundeimbĩ

ai hoafi yomondo hoangomondühi yahomoya, “Se nimorehi ranahambo koarihawanda mbiho! Ai sihefi mbo süngu sünguramuni hoangohane rani moatükuni ranahambo himboso papara hoango,” mehomondamboyu. ²⁴ Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “God ai wambo Israer nindou sipsip nahurai ranaheimbo sowanamboyu yangiri yu farihefendürimbo koamarihendiri.” ²⁵ Nga asu nimorehi-mayo ranai sin Sisasindi yirikimi peyo nimar hoafiyowohü yahoya, “Adükari, awi se wambo farihawandiri,” meho. ²⁶ Asu Sisas ai ahambo hoafiyuhü yahuya, “Awi nimori akidibouyafe-mayo sesi ra semindi hefe yaforimbo pife ana, aboedi hamindiyopoani,” mehu. ²⁷ Asu nimorehi ranai hoafiyondowohü yahoya, “Adükari, ranana anihondanesi. Nga asu yafori ranai-amboani sesi fu ra fondi waminindi ahandi afindandi-mayo ra peyoani sesowohane,” mehoamboyu. ²⁸ Raniyu asu Sisas ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, “Nimorehi, sihafi anihondümbofe hohoanimo ra adükari hamindane. Nine-moatükuni ro sihambo refembo se hohoanimoayafi ranana sihambo randiheaninimboyahi,” mehundo. Raniyo hoafi niŋgoambe ahandi nimorehi nimori-mayo ranai aboedi mayo.

Sisas ai nindou afindi aboedimarearü

²⁹ Raniyu asu Sisas ai ranihünda botifi haya Gariri kurihoe-mayo ranikimi mahu. Ai hu haya hifi wafu-mayo raniwami farifi hafu mamaru.

³⁰ Raniyei nindou afindi hamindi ranai nindou

tɨŋarɨ moaruwaimbi, hɨmboatɨhari, nɨmarɨ titɨrinambo yangɨrɨ hahabudimbɨ, hoafi-koate, asu bɨdɨfɨrɨ amurɨ mamɨkarambo aŋgünümbɨ ra muŋgu aheimbo sahümündihündürɨ Sisas sowana mahei. Ai hei Sisasɨndɨ yirɨkɨmɨ hɨnɨŋgɨmarɨhindüramboyu asu ai aheimbo aboedɨmarearü. ³¹ Asu nindou afɨndɨ hamɨndɨ ranai mahepünɨmehindɨ hoafi-koatemayei ranai wataporɨyei, nɨmarɨ yangɨrɨ nɨmareimbɨ ai aboedɨyei, tɨŋarɨ moaruwaimbɨ ai hahabodei, hɨmboatɨhari ai hɨmboarɨyei raraomarɨhünda horɨhi hehi. Ranɨyei asu ai Israerɨyei God ranahambo Adükarani sei hoafɨmehündo.

*Sisas ai 4,000 nindoumbo sesi masagadürɨ
(Mak 8:1-10)*

³² Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbɨmbo mborai yahupurɨ hürühepurɨ haya hoafɨyupurühɨ yahuya, “Ro nindou ndanaheimbo hɨpoamboarɨharü sapo ai ndanühɨ ro babɨdɨ ŋgɨmɨ si nɨmareimbo asu sesi-koatemayei-ambo ai sesiombomayo ra. Ro aheimbo sesi segodürɨ-koate koarɨhefendürɨmbo ana moeisahɨ. Asu ai ŋgoafɨna ŋgeihünda nafɨnɨ hɨmboawurɨndeimboyei samboanahɨ,” mehuamboemo. ³³ Asu ahambo süngururü-rundeimbɨ-memo ai düdururühɨ yahomoya, “Asu sɨhɨrɨ dagüda sesi afɨndɨ yahurai ndare nɨnɨ kɨkefoefe-koateyowohü nda ndahumɨndefɨ hohu nindou afɨndɨ ranheimbo sesi ra mandahündüra?” mehomondamboyu. ³⁴ Sisas ai düdureapurühɨ yahuya, “Se bret ra nüngunɨmbɨyo sowandümomboemoa?”

mehupuramboemo. Asu ai simbori hoafiyomondowohü yahomoya, “Bret 7 anemo asu kini akidi-mondou-anemo,” mehomondamboyu. ³⁵ Raniyu asu Sisas ai nindou afindi ranaheimbo hifini ninouyei mehundura asu ai mamarei. ³⁶ Sisas ai bret 7-yomo asu kini akidibou-memo raniyomo ra semündü haya, Godimbo hihifiruri mbura, hifitire ahambo süngururü-rundeimbimbo masagapura asu ai nindou afindi-mayei ranaheimbo yimbumaründuri. ³⁷ Nindou ai sesi ra sahüsi nafirihümündihiyeyi asu sesi wamburi 7 ranai bode menjorowa ahambo süngururü-rundeimbi ai fufumaründimo. ³⁸ Nindou ai sesi masahüsi ra nimorehi nimori akidibou kameihi tapui-koate nindowenihiyangiri ana 4,000 nindouyomo. ³⁹ Raniyu refi mbura Sisas ai nindou ranaheimbo koakorihenduri haya asu ai botambe farifi haya Magadan hifina mahüfu.

16

*Hepünifeimbi moatükuni sünambeahindi
hoeifembo hoafimemo*

(Mak 8:11-13; Ruk 12:54-56)

¹ Farisi asu Sadyusi nindou ai Sisasimbo refi hoeifimbo yahomo houmbo ahambo-so tüküme fundi. Ai hepünifeimbi moatükuni sünambeahindi nginindi rarowanda hoeindihu yahomo houmbo hoafimemondo. ² Nga asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Hüfihamindi ai hürimindihü sünü hamburi aboedi kakirandani se yaru hoafiyomondühüya, ‘Hapoana ngiri

hoendo, nga yahimo aboedi niŋgombœ,’ yahomondühanemo. ³ Asu siambeahi se yaru hoafiyomondühiya, ‘Hapoana hoewerindimboe, nga hoenimbaniyowohü asu sünü anüsahayo,’ yahomondühanemo. Yini, se ana sünambe nine-moatükunî tükefeyo ranahambo ndoru hoerundühimboya, ‘Rani-moatükunî ra randifemboe,’ yahomondühanemosi. Nga asu se ana nine-moatükunîyo hapondanambe tükufemboayo ranahambo moai ndoru fifirundi. ⁴ Moaruwai hamindi hondü nindou anei hapondanambe aniboadei! Godimbo hohoanimo-koateyeimbi nindou ra ro hepünifeimbi moatükunî nafuimbo düduyahindirühîyei, nga ro ŋgiri siheimbo rani-moatükunî ra nafuindahandüri. Rani-moatükunî ana ndearamboyo siheimbo horombo Sona ai nafuiyundüri masagadüri rani yangiri hoeindihimboyei,” mehupuri. Raniyu asu ai ahamumbo yare hinŋgirepuri haya ndamefiyu.

Farisi asu Sadyusi nindouyomondi fufudigoyorandeimbi moatükunî yis ranahandi kafeefe hoafi

(Mak 8:14-21)

⁵ Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai Gariri kurihoe ra barihomo gogoanini mahomo, asu ai moai bret sowandümo, nga mitanimarundümo. ⁶ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Farisi asu Sadyusi nindou-yomondi fufudigoyo-randeimbi moatükunî yis ranahambo awi se hibadumbo,” mehu. ⁷ Raniyomo asu ai ahamundihöari simbori hoafiyomondühi

yahomoya, “Ai ra-mehu awi sapo sihiri bret semindi sifokoate-mayefi ranimboyumuni yare hoafimemuni,” mehomu. ⁸ Sisas ai nine-moatükuni hoafi ai watapori mboarundi ranahambo fifireapuri. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se sihamundi anihondümbefe hohoanimo ra akidou safane! Se ra nimboe sihamundihoari watapori mboarundi bret semindi-koateayefi yahomo houmbo rana? ⁹ Awi se fifirundai? Sapo ro hondahüfeimbi bret hifitirihhe heheya 5,000 nindoumbo yimbumariheandi ra se hohoanimoyomondai? Asu nüngunümbi wambüriyo se wambürihiru manindunda? ¹⁰ Asu bret 7 raniyo 4,000 nindoumbo hifitirihhe maseheandambo asu se wambüri 7 wambürihiru manindundi ra fifirundai? ¹¹ Awi se ra ninünguyafumboyomo fifirife-koateayomo rana? Ro ana moai sihamumbo bretimbo watapori mborihapuri, nga wani. Ro ana Farisi asu Sadyusi nindou-yomondi fufudigoyoweimbi moatükuni yis ranahamboyahi awi hibadumbo masahi,” mehu. ¹² Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranai ngusüfo masowandümo Sisas ai fufudigoyo-randeimbi moatükuni yis bretambe pefe arandi ranahambo se hibadumbo yahumboyupoani, nga Farisi Sadyusi nindou-yomondi yamundife hoafi hohoanimo ranahamboyu hoafi mayu.

*Pita ai Sisasimbo Kraisani mehu
(Mak 8:27-30; Ruk 9:18-21)*

¹³ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi Sisaria Firipai hifina homondühiyomo

asu rani-simboani ai ranahamumbo dudufo hoafiyupuruhi yahuya, “Nindou ai Nindou Hondü ranahambo dudi sei hoafiyehiyeia?” mehupuramboemo. ¹⁴ Asu ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Bidiñiri ai seiya ‘Son sapo nindou hundüRARÜ-randeimbimbeyu,’ asu bidiñiri ai ‘Seremaiambeyu’ asu ‘Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi mamimbeyu’ asei,” mehomo. ¹⁵ Raniyu asu Sisas ai dödureapurühi yahuya, “Asu sihamundihoari ro nindou didiyahi se nüñguru hohoanimoyomondühiyomoa?” mehupuramboemo. ¹⁶ Asu Saimon Pita ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Seanafi Kraisyafi.* Seana God sapo yangiri koadürümbo nüñgumbü-mayu ranahandi Nimor-anafi,” mehundo-amboyu. ¹⁷ Asu simbori Sisas ai hoafiyuhü yahuya, “Saimon, Sonindi nimori, se hiñifi-hiñifindafi! Rani hoafi ra moai nindou hifi ndanühünda ranahandi-mayo tükufenini, nga moani wandi Ape sünambe amaru ahandihoari sihambo masaganini. ¹⁸ Nga sihambo ro hoafehanini nda, se Pita-anafi. (Ndüri Pita ana Grik hoafinambo nimoei yitifo ane). Asu nimoei yitifo raniwami animbo ro wandi nendi gugurindihearümboyahi. Rananimbo asu ngiri yifimbo nginindi amboani wandi nendi ranaheimbo hifinambondeandi. ¹⁹ Rananimbo asu ro sihambo God nginindi sünambe hifandarandi ranahandi yipuri ki

* **16:16:** Ndüri Kraisyafi ranana nindou God ai nindumbo aboedambo-fendürambo adükari bogorimbofembohünda kamafoariri ani.

ndahaninimboyahi. Nine-moatükuni hifi ndanühi se pararowandi ranana asu God ai-amboani sünambe pandeambui. Asu nine-moatükuni hifi ndanühi se tirihoe fi asihoe fi ana, asu God ai-amboani sünambe tindihai digembui,” mehundo. ²⁰ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo nindou amurambo yowani Kraisi ani yahoponi yahu haya hoafimepuri. Sisas ai ro yifinda mbundihai botindaheamboyahi yahu haya hoafimayu ranimbo.

*Sisas ai yifindümbui mehu
(Mak 8:31–9:1; Ruk 9:22-27)*

²¹ Mami rani-simboani Sisas ai piyu haya ahambo süngururü-rundeimbimbo nafuimefoepuri ai Serusarem ngoafinambo mbühuwamboane. Ndanühündambo bogori nindou, bogori Godimbo sesi sihou-rundeimbi nindou asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi-yomondi-mayo afindi tihirifo tüküfendombomayo ranahambo hoafimayu. Ai yare nafuiyupuri hoafiyuhü yahuya, “Nindou ranai wambo hifokoandu ndirimboemosi, nga asu ngimi si süngunambo asükainda ro yangiri botindaheamboyahi,” mehupuri. ²² Raniyu asu Pita ai ahambo ngorükimi serümündü hu hiningiriri haya nginindi hoafiyundühi yahuya, “Adükari, rani-moatükuni ra se yowani sihambo yahurai tükündifeninimboe, nga yowani,” mehunduamboyu. ²³ Asu Sisas ai hihirifi nüngumbo Pitambo hoafiyundühi yahuya, “Satan, se wambo-sowahindi andai ragu biyafu! Awi se wambo nafu gürarowandiri.

Awi se sɪhafi hohoanimoayafi ranana Godindi-mayo sowandifimbo-yafipoani, nga ranana hifinindi nindou-yafe-mayo masowandifi,” mehundo. Ai munquambo ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou didiyei ai wandi süngu hombo hohoanimondeihana, asu ai ahei hohoanimo ra hifinambondihahi hehi nimi keimbi karhendifeimbi fihiyifimbo noundahi hehi munquambo si aho ra wambo süngumbirihindiramboane.”

²⁴ Raniyu asu Sisas ai ahambo süngururürundeimbi-memo ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Nindou düdi ai wandi süngu hombo hohoanimoayu ana, ai moani ahandi fimbo hifinambonde haya nimi keimbi karhendeimbi fihiyifimbo nounde wambo süngundandiri. ²⁵ Nindou düdi ai ahandi fi ranahambo aboedambofembohünda ahandihoari kikharamünda ana, asu ahandi fi yangiri niŋgombo awandhoemboe. Nga asu nindou düdi ai wambohünda ahandi fi ra moani yare hohoanimo-koate hinŋgireandi ana, asu ai süngunambo ahandi fi yangiri niŋgombo ra gedühniŋgomboe. ²⁶ Asu nindou düdi ai hifinindi moatükunimunquambo ra semündü hifanda huhü asu ahandi fi niŋgo awandihoeihiranana ahandimunquamoatükuninüngunde nindou ranahambo mafandihera? I ra wani! Nindou mamai ninimoatükuninambo sɪsemarendi ahandi yangiri niŋgo hohoanimo ra hihirife semindimbohünda? ²⁷ Nindou Hondü ai ahandi Afindandihimboamupuimborandeimbi moatükunirani

mBUSÜMO ahandi sünambeahindi nendi-memo rani-babidimbo ndeara akimi kosimbo yangirani. Ra-simboani asu ai kusuhi nindou didiyei nne ratupuri ramarihindi rani simogoduhi takini dagadürumbui. ²⁸ Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafehapuri nda, nindou ndanuhi aniboadei nda bidifiri ai ngiri yifindei, nga niiboadeimbo Nindou Hondü ranai bogori nindoumbondüfi akusu ra hoeindihorimboyei,” mehupuri.

17

Sisasindi fi ra ranipoanimbo himbomayo (Mak 9:2-13; Ruk 9:28-36)

¹ Refe haya 6 si ranai howane, asu ranambe Sisas ai Pita, asu Sems Son apodoho ranahamumbo sepurümündi haya hifi wafu nimoamo hamindi-mayo raniwami moani ahamund-amboani mahafomo. ² Asu ai himboyomondane ahamundi himboahü Sisas ai moani rani-poanimbo fi tükümeferendo. Raniyo asu ahandi ngusumboari ranai hüfihamindi nahurai sisiqarambo randuhiyo asu hoeari magüdeandi ranai si nahurai kifohi hamindi tükümefero. ³ Raniyomo asu ahambo süngururürundeimbi ngimi-memo ranai Moses Eraisa ai Sisas babidimbo wataporimemonda hoeimarupuri. ⁴ Raniyu asu Pita ai ranimbo Sisasimbo hoafiyunduhi yahuya, “Adükari, awi aboedi safanefi sihiri ndanuhi sühifi animboefi! Se refembo hohoanimoayafi ana, awi ro dago ngimi hüründihapurimboyahi, sihambo mamii, Mosesimbo mamii, asu Erasambo mamii,”

mehundo. ⁵ Raniyo asu Pita ai hoafi-yuhü nünghu ane kifohi sisi-ñarambo-randeimbi mburüngai ranai ahamumbo gabudi-mafoareapuri asu hoafi mamí ranai mburüngai-ambeahindi tüküfihí hoafi-yowohü yahoya, “Nindou ndanana wandi nimori hondü ro ahambo ngusüfo pari-hineimbani. Ro ahambo siaoyamboanahi, nga ahambo himbor-indimondo,” meho. ⁶ Sisasimbo süngururü-rundeimbi-memo ranai rani hoafi ra himboriyomo houmbo yi-himboyomondühi hifini hifambe mbiro pütapi-memo. ⁷ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo-so süni sündiapurühi hoafi-yuhü yahuya, “Boteyafu. Se yi-himbondimboemo,” mehupuramboemo. ⁸ Raniyomo asu ai mbiro faründümo himboyomondane moai didi ai ranühi nünghu, nga Sisas ai yangiri manünghu. ⁹ Raniyomo asu hifi wafu-mayo rani-waminindi hifina hanimondühi nafini Sisas ai ahamumbo yowani hoafi hoafi-yupurühi yahuya, “Yowani se nindou amurambo hoafindimboemo sapo nine-moatükuni tüküme-feyoa hoeimarundi ranahambo. Nga rani-moatükuni ra moani rande yagodi ngombo Nindou Hondü ranai yifihündi botifiyu-ambe tükümbifeyo-wamboane,” mehupuri. ¹⁰ Raniyomo asu ai simbori ahambo düduyafundowohü yahomoya, “Asu nimboe ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai hoafiyomondühiya Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Erasais boatei tükümbifiyu-wamboane mehomoa?” mehomondamboyu. ¹¹ Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafi-yuhü yahuya, “Yini,

anɨhondane Eraisa ai boatei tüküfi munɣuambo moatükunɨ ra ai nafiyimɨndɨ sɨhefemboani. ¹² Nga asu ro sɨhamumbo hoafehapuri, Eraisa ai ndeara tüküfimboani, nga asu nindou ai moai ahambo ndorɨhorɨ fifɨrɨhorɨ. Nga asu ai moanɨ ahambo ai hohoanimoayei ranɨ-süngurɨhorɨ mamɨkarɨ moatükunɨ raraoarɨhorɨ hei. Mamɨ ranɨ-süngumbo anɨmbo Nindou Hondü ranahambo amboanɨ randɨhorɨ moaruwaimbo-ndɨhorɨmboyei,” mehu. ¹³ Ranɨyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ranɨ hoafɨ ra hɨmborɨyomo houmbo ai Son sapo hundürüra-randeimbi-mayu ranahamboani wataporɨmboaramunɨ mehomo.

*Sisas ai moaruwai nendɨ nɨmorɨ akɨdoundɨ
fiambeahɨndɨ hemafoareandɨ
(Mak 9:14-29; Ruk 9:37-42)*

¹⁴ Asu ai nindou afɨndɨ mengoro ranaheimbo sowana homo tüküyafundane, nindou mamɨ ai Sisasɨmbo-so tüküfi hu yirɨ yimbu pusɨreandühɨ hoafɨyundühɨ yahuya, ¹⁵ “Adükarɨ, awi se wandɨ nɨmorɨ ranahambo hɨpoamborɨworɨ! Ai ana wunünümboyu randühɨ ranani asu ahandɨ fi moaruwai tüküfihɨ hɨmboawuwure piyu arandɨ asu ai afɨndɨmbo haiambe piyu asu hɨmonɨ piyu arandɨ. ¹⁶ Ro sɨhafɨ süngurunɨnɨ-rundeimbi-memo ranahamumbo-so sahümɨndɨ mahahɨ, nga asu ai ngɨrɨ ahambo aboedɨndüwurɨ,” mehundo-amboyu. ¹⁷ Ranɨyu asu Sisas ai nüngumbo hoafɨyuhü yahuya, “Awi nindou se ana anɨhondümbofe hohoanimo-koateayei hehi hohoanimo ndofe kife-koate nindou-anei. Nüngunɨmbɨmbo ro se babɨdɨmbo

manimboahi rana? Nüngunimbimbo ro ra awi hipoambomandheandüra? Ndüh se nimori ra wambo sowana sahorimindei sühüsi,” mehundüri. ¹⁸ Ranıyu asu Sisas ai moaruwai nendi nimorımayu ranahandi fiambe mamaro ranahambo andai ragu hafı mehundoa asu ai nimorındi fiambeahındi kosıfoai haya ragu mahoa, asu mamı ranı-simboanı hamındi nimori ranai aboedımayu. ¹⁹ Ranıyomo asu Sisasımbı süngururü-rundeımbı ai ahambo-so ai yangrı tüküyafu düduyafu hoafıyomondowohü yahomoya, “Nımbıoe asu ro moaruwai nendi ranahambo raguanambofe-koatemayefa?” mehomondamboyu. ²⁰⁻²¹ Ai simborı hoafıyuhü yahuya, “Nımbıoe sapo se ranı-moatükunı refe ranahambo anıhondümbıofe akıdou yangrı-memo ranımbıohünda se ıgırındımo. Ro sıhamumbo anıhondümbıoanıhı hoafıhapurında, sıhamundı anıhondümbıofe hıhoanımo ranai akıdou hambımo hoarı yahurai-ayopurıana, asu se nıngomombo hıfı wafu ndanahambo ndühünda fırihoefı hawa gogu ranühi hafı nımarıfı ehımo ana, ra ai ıngımbıoe. Asu se nıne-moatükunı refembo ra ıgırı sıhamumbo tıındapurı, ıga se moanı raranı-moatükunı ra randumboemo!” mehu.

Sisas ai asükayı sapo ai yıfımbıoyu ranahambo wataporımbımarandı

(Mak 9:30-32; Ruk 9:43-45)

²²⁻²³ Sisasımbı süngururü-rundeımbı aıbabıdı Garırı hıfambe gugurıyafu mburümbıo ai hoafıyuhü yahuya, “Nıdou Hondü ra ndeara

nindou ranahamundi warühifembo yangirani, nga ahambo hifokoandüwurimboemo. Nga asu ai randifi haya süngunambo ngim si yagudi mbunda yangiri botindüfimbui,” mehupuramboemo. Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai afindi hohoanimomemo.

Sisas ai Godindi wori ranahambohünda kaki masihendi

²⁴ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Kaperneam ngoafihü tüküyafundane, Godindi worimbohünda nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi ai Pitambo-so tüküyafu düduwurüh yahomoya, “Sihafi yamunde-randeimbi nindou ranai Godindi worimbo takis kaki ra sihendai?” mehomondoamboyu.

²⁵ Asu Pita ai simbori hoafiyupurüh yahuya, “Yini, ai sihendisi,” mehu. Asu Pita ai worambe tükümeфияua, Sisas ai rani hoafi boatei düdufih yahuya, “Saimon, se sihaf hohoanimo ra nügnahuraiyo-a? Hifi ndanühündambo bogori nindou ra dadimayoyo mamikarambo takis ra sowandümo arunda? Ai ra nindou mam rani sirimayei ranahei-mayoyo asu nindou amuriyei-mayoyo sowandümo arundi?” mehuamboyu.

²⁶ Asu Pita ai simbori hoafiyundüh yahuya, “Nindou amuriyei-mayo,” mehuamboyu. Raniyu asu Sisas ai asükaiyu hoafiyuhü yahuya, “Refe anasi, nindou mam rani sir rani kaki ra sihefepoanisi, nga moanimboane. ²⁷ Nga asu sihir takisimbo kaki sihefe-koateayefi ana, sihefimbo yiboaruko-ndihimunimboyei. Nga se ngafi Gariri hoe ranambe batüründandani kini weangurüh hürarifoefi ranahandi

yahamo himbondafani kaki ngüsari+imboe. Ranana wanjei Godindi wori ranahambo kaki sihefembohünda ndearane. Rananimbo ndowandifi hawa ahamumbo dabapurisihehi takisimbo sihefembohünda,” mehu.

18

Nindou düdi God nginindi hifandarandi ranambe adükari hamindi hondayü
(Mak 9:33-37; Ruk 9:46-48)

¹ Mami rani+simboani ahambo süngururü-rundeimbi+memo ranai Sisasimbo-so tüküyafu düduyafu hoafi+yomondowohü yahomoya, “Nindou düdi God nginindi hifandarandi ranambe adükari hamindi hondayua?” mehomondamboyu. ²⁻³ Raniyu asu Sisas ai nimori+akidou serümündü ahamundi mbusümo hini+ngiriri+ haya hoafi+yuhü yahuya, “Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafehapuri+nda. Se hihirife nimori+akidou ndahurai tüküfekoateayomo ana, asu se ngiri+ God nginindi hifandarandi ranambe keboundi. ⁴ Nindou düdi ai moani ahandi fi hifinamboreandühi+ nimori+akidou ndahuraiayu ana, nindou ranai God nginindi hifandarandi ranambe adükari hamindi hondü tükündüfimbui. ⁵ Nindou düdi ai wambohünda nimori+ ndahuraimbo amboani hohoanimoayundüri+ ana, asu ai wambo amboani hohoanimoayundüri+hüni,” mehu.

Moaruwai hohoanimo ana nindouyafe ni+ngo hohoanimo ranahambo moaruwaimbore-andühane
(Mak 9:42-48; Ruk 17:1-2)

⁶ Nga asu nindou düdi ai nîmori akîdîbou mamî ndahurai wambo anîhondümboreandîrî ranahambo randeandani nîmori ranai moaruwai hohoanîmo süngwareandî ana, awi nindou ranahambo nîmoei hondü ra kife mburumbo ahandî amîndasümoambe foefendo hefe sirîwara hohoeambe safoefimbo ra aboedane. ⁷ Hîfî ndanühî moaruwai moatükunî afîndî rareandani nindou moaruwai hohoanîmoyei arîhündî. Anîhondane hohoanîmo ra tükündife gedühî yagodomboesi, nga hîpoanîmboembou-anei nindou ranai rarîhindani moaruwai hohoanîmo ra tüküfe arandî. ⁸ Sîhafî warî, yirî ranai randeandani se moaruwai hohoanîmoayafî ana, kandandîfî ragu pütindafoandî! Aboedane se warî mamümbîyo asu yirî mamümbîyo hefe yangîrî koadürümbo nîngoweimbi semîndî ra. Nga asu yirî yîboboyopîrî, warî yîboboyopîrî hefe sapo hai koadürümbo koadürümbo horoweimbi-mayo ranambe sîhambo pifenîni ana, moaruwai-ane. ⁹ Asu sîhafî hîmboarî ranai randeandani se moaruwai hohoanîmoayafî ana, hündandîfî ragu pütindafoandî! Se hîmboarî mamümbîyo hefe yangîrî koadürümbo nîngombo ra aboedane. Nga asu hîmboarî yîboboyopîrî hefe sapo haiambe sîhambo pifenîni ana, moaruwai-ane.

Sipsip mamî mafarîhoayo kafeefe hoafi
(Ruk 15:3-7)

¹⁰ Se hîbadümbo sapo akîdîbou ndahurai ranheimbo ngîrî moanane yahomondühî hîningîndundürî. Ro sîhamumbo anîhondümboanahî hoafehapurî, ahei

sünambeahĩndĩ nendĩ ranai ana munġuambo si ra wandĩ Ape sünambe amaru ranahandĩ nġusũmboarĩ hoeirũwuri rundũhanemo. [11 Nġa Nindou Hondũ ana sapo didiyei ai awarĩhehindeimbi-mayeĩ aheimbo aboedambofendũrĩmboyu tũkũmefiyu.]

12 “Se nũnguru hohoanĩmoyomo-ndũhĩyomoa? Nindou mamĩ ai ahandĩ 100 sipsip moaŋgui fandandeimbĩhũndĩ asu mamĩ ai afarĩhoayo ra nũngumandĩfia? Ai amurĩ 99 ranaheimbo rande hĩnĩnġĩndeiaranĩ wafuwamĩ wohĩ dagũdi wakĩndĩhindanĩ anĩmbo asu ai nġorũ mafarĩhoayo ranahambo kokonda wakĩndeambui. 13 Ro sihamumbo hoafehapuri, nindou ranai sipsip mafarĩhoayo-mayo ra kokora hoeiareandĩ ana, ai ahandĩ sipsip ranahambo moanĩ afĩndĩ hamĩndĩ hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩndũmbui nġa, asu nġrĩrĩ amurĩ farĩhefe-koate burĩmayei ranaheimbo yahurai hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩndu. 14 Mare yahurai ane sihamundĩ Ape sünambe amaru ai-amboanĩ akĩdĩmondou ndahurai ranaheimbo hohoanĩmoayu refe farĩhefepoanĩ yahu haya.”

Sĩhafĩ wandafĩ ai sihambo moaruwai hohoanĩmonduanĩ nũngumandowora

15 “Asu sihafĩ wandafĩ ranai sihambo moaruwai hohoanĩmonduanĩ ana, asu se nġafĩ ahambo-so tũkũndafo sapo nĩne-moatũkunĩ ai hũti sihambo ramareandĩ ra nafuindafĩndo. Asu ranĩ-moatũkunĩ ra moanĩ dĩbo sihafandamboanĩ yanġrĩrĩ anĩmbo randĩneandĩ sihafandĩ mbusũmo. Ai sihafĩ hoafĩ ra hĩmborayunĩnĩ ana, asu se sihafĩ wandafĩ ranahambo aboedambo nġunindĩmboro sowarĩndĩfĩmbo-anafĩ. 16 Nġa

asu nindou ranai sihafî hoafi ra hîmbori-koatenduanî ana, asu se nindou mamînduanî, yimbundafandanî yahurai ndowapîndîfî hawa ŋgafi. Rananîmbo asu ai sapo nîne-moatükunî tüküme feyo ranahambo anîhondane mbîseimboyei. ¹⁷ Asu nindou ranai ahei hoafi hîmbori-koatenduanî Kraisîndî nendi-mayeî munġuambo fandîhindanî ranaheimbo ranî-moatükunî ranahambo hoafîndafîndürî. Bîdîfîranî nindou ranai ahei hoafi ra hîmbori-koate hîmbosîhîmo-ndîhoayuanî ana, ranahambo randîhi hohoanîmondeihîya nindou ranai Godîmbo anîhondümböfe-koate nindou asu nindou takis kaki semündü-randeimbi nahurai-ani, mbîsei-amboane,” mehu.

¹⁸ “Ro sihamumbo anîhondümbö-anahî hoafayahî nda. Nîne-moatükunî hîfî ndanühî se kîkîharündümo ranana asu God ai-amboanî sünambe kîkîhindamündîmbui. Asu nîne-moatükunî se hîfî ndanühî moanî raru hîniŋgarundî ranana asu God ai-amboanî sünambe moanî hîniŋgîndeambui. ¹⁹ Awi asükai sihamumbo hoafehapurî nda. Nîni-sîmboanîyo nindou yimbu se hîfî ndanühî nîmbafanîmbo nîni-moatükunîmboyo se refemboane safanî hena ranahambo Godîmbo dîdîbafefîneandî ana, ranî-moatükunî ra wandî Ape sünambe amaru ranahandî warî süŋgu sihafanîmbo tükündîfepîrîmboe. ²⁰ Ŋga nindou yimbu-yafe, ŋġimîyei ranai wandî ndürînambo mamühîyahindanî ana, ro ranühî ahei mbusümo nîmboambo-anahî,” mehu.

Amboawi yaho hohoanîmo

²¹ Ran+iyu asu Pita ai Sisas+imbo-so tüküfi düdufi hoaf+iyundühi yahuya, “Adükari, asu wandi wandafi ai moaruwai hohoan+mondupündunda nguwan+ wambo ra, asu ro nüngunümb+imbo ahambo amboawi mb+sa h+n+ng+mand+hina? 7 ambefimbi ramand+hiniyo?” mehuamboyu.

²² Asu Sisas ai hoaf+yuhü yahuya, “Yowan+, 7ambe ram+ndeimb+ asukai 7ambe ram+ndeimb+ asukai 7ambe ram+ndeimb+ aho ra. ²³ Nga God ng+n+ndi h+fandarand+ ranai ndahurai-ane. Adükari bogori nindou mam+ ai ahandi ratüpur+yomo-rundeimb+ nindou ranhamundi nini+moatükuniyo ahandi-mayo sowandümo marundi ra simogodühi tümara hu. ²⁴ Ai hapoadümo kak+ nindou ahandi-mayo masowandümo ra d+d+boadoreandühi n+maru-ane, nindou mam+ ahandi-mayo ten mirian (10,000,000) kak+ semündümb+mayu ranahambo sowaründümo tüküfundü.

²⁵ Nga asu nindou ranai moai kak+ yahurai sihend+ asukaiyo simbor+ ahambo segod+imbo. Ran+imboyu asu bogori nindoumayu ranai nindou ranahambo hoaf+yühüya, ‘Nindou ranahambo, ahandi aborüdi asu ahandi mungu moatükuni ra sahündürühi ran+ fih+ndi kak+ simbor+ segod+imbo mb+sahümündi-amboane,’ mehu. ²⁶ Ran+yu asu nindou ranai bogori nindoumayu ranahandi fik+m+ yimünd+ho kare pusire n+marumbo hoaf+yühüya, ‘Se awi wambo h+poamborowand+rühi h+imboar+nambo yang+ri h+fandand+ri. Nga awi ro sihafimayo munguambo moatükuni masaham+nd+h+ ra sihambo asükainda ndahan+n+imboyah+!’

yahu hūti-hoafi+mayundo. ²⁷ Rani+yu asu bogori+ nindoumayu ranai nindou ranahambo hipoamborirūhi ahandi+ s+mbori+ segodi+mbomayo ra hin+ng+re haya asu moani+ aboedi+ koamar+heira mahu. ²⁸ Rani+yu asu ai

nafi+ni huhūndamboyu ahandi+ ŋgorū afi+ndi+ mam+ ratūpur+yafani+r+nandeimbi+ ai kaki+ ak+idou s+mbori+ ahambo segodi+mbo engoro ranahambo hoeimariri+. Rani+yu asu ai ahambo mburūmündū haya am+ndasūmohū fufure waramberamündühū hoafi+yuhū yahuya, ‘Se wandi+mayo ŋgi+mi+ kina s+mbori+ sūngu ra ndawandi+r+!’ mehu. ²⁹ Rani+yu asu ahandi+ ŋgorū afi+ndi+mayu ranai ahandi+ fik+mi+ yim+ndoho kare pus+re ni+mar+imbo hoafi+yundūhi yahuya, ‘Se awi wambo hipoamborowandi+rūhi himboar+nambo yang+ri+ hifandandi+ri, ŋga awi ro si+hafi+mayo masaham+ndi+hi+ ra s+mbori+ hi+h+r+ndi+he ndahan+n+imboyahi+,’ mehundo. ³⁰ Ŋga asu ŋgorū afi+ndi+ ai ahandi+

hoafi+ himbori+koate refembo moei mehu. Rani+yu asu ŋgorū afi+ndambo serūmündū hu karabus+mariri+ mam+ ahandi+ kaki+ ak+idou ra dagadowani+ ani+mba hin+ng+ndirūmbui.

³¹ Asu ratūpur+yomo-rundeimbi+ bi+di+fi+ri+ ai rani+moatūkun+ ramefeyo ranahambo hoeiru houmbo ai ŋgi+n+ndi+ hoafi+memo. Rani+yomo asu ai bogori+ nindoumayu ranahambo-so tüküyafu ni+ne-moatūkun+ tükūmefeyo ranahambo watapor+imbomarundi+.

³² Rani+yu asu bogori+ nindou ai ratūpur+yurandeimbi+mayu ranahambo mborai yahundo hūhūri+ hoafi+yundūhi yahuya, ‘Se ana

nindou ratüpurîyafi-randeimbi moaruwai hamîndanafi. Se wambo düdumefoandi asu ro afîndî kaki se wandî-mayo masowandîfî ranahambo i amboawi saheheya moanî hinîngîmarîheanîni. ³³ Se sîhafî mamî ratüpurîyafani-rînandeimbi-mayu ranahambo hîpoamboroworühi amboawi safîndosi sapo ro sîhambo ramarîheanîni süngumbo,' mehundo. ³⁴ Ranîyu asu bogorî nindoumayu ranai ahambo ngîniîndîrürühi karabusambe asübusî semîndîmbo koamarîheirî. Ai karabusambe nüngumbo-anîmbo asu sîmborî saimbo ra dagadombui," Sisas ra-mehu. ³⁵ Ranîyu Sisas ai hoafî moendîreandühi hoafîyuhü yahuya, "Moanî mamî yahurai safî wandî Ape sünambe amaru ranai nindou muᅅguambo sîhamumbo randeapurümbui se sîhamundî ngusüfoambe sîhamundî wandafî ranahambo amboawi yaho-koateayomo ana," mehu.

19

*Sisas ai nindowenihî nîmorehî
semîndîhündambo hinîngîfe ranîmbo
yamundîmareandî*

(Mak 10:1-12; Ruk 16:18)

¹ Sisas ai ranî hoafî wataporîmbomarandî ra moendîre haya asu ai Gariri hîfî ra hinîngîre haya Sudia hîfîna Sodan hoe ᅅgorü goesürîni barîhoei mahu. ² Ranî-sîmboanî nindou afîndî safî ranai ahandî süngu maheia asu aheimbo ranühi aboedîmarearü. ³ Ranîyomo asu Farisi nindou bîdîfîrî ai Sisasîmbo-so tüküyafu ahambo refî hoeifimbo yahomo houmbo düdururühi

yahomoya, “Nindou mamî ahandî hohoanîmo yangîrî ahandî nîmorehî hîningîfembo ehu ana, asu sîhefî ahînümbî hohoanîmo ranahambo wangeimandîyo?” mehomondamboyu. ⁴ Asu Sisas ai sîmborî hoafîyuhü yahuya, “Awi se moai Baiborambe hoeirundîyo sapo hoafî ranai yare hoafîyowohüya ‘Weangurühî hondü Nafîra-randeimbî ai nîmorehî nindowenihî nafîmarapîrî,’ meho ra?” ⁵ Sapo God ai yare hoafîyuhü, ‘Ranîmbohündambo anîmbo nindou ahandî hondî afîndambo hîningîndeapîrî haya ahandî nîmorehî ranî dîbo mamî tapeimbî nîmbafeihî asu yimbu ai moanî mamî tükündafîne nîmboambo-yafe,’ mehu. ⁶ Asu ngîrî ai yimbundafe, nga ai fi mamananafe. Sapo God ai mamambere hîningîmareandî ra asu nindou ai yükürübîfepoanî,” mehupurî. ⁷ Ranîyomo asu Farisi nindou ai Sisasîmbo düdururühî yahomoya, “Nîmboe asu nindowenihî ranai ahandî nîmorehî ranahambo moei-yaho hîningîfe ranahambo Mosesîndî ahînümbî hohoanîmo ranambe yare hoafîyohüya ‘Se sîhafî nîmorehî hîningîgarowandî ana, ahambo moei yahombo sürü pando dabado,’” mehomondamboyu. ⁸ Asu Sisas ai asükaiyu sîmborî ahamumbo hoafîyuhü yahuya, “Se afîndafîndeimbanemo ranîmboane asu Moses ai sîhamundî nîmorehî hîningîfembo hohoanîmo ranahambo moanî yare hîmboana wamarapurî. Nga asu horombo hondü munngu-moatükunî God ai nafîrandambe ana hohoanîmo yahurai moai yangoro. ⁹ Asu ro sîhamumbo hoafehapurî nda, nindou mamî ai ahandî nîmorehî ra

nindowenihî ngorü-dibo hoanepoanî, nga ai moanî hoanğire haya nîmorehî ranahambo moei yahu hîningire haya, asu ai nîmorehî ngorü asemüdu ana, nindou ranai nîmorehî semîndî hohoanîmomayo ra moaruwaimbo-reandühani.”¹⁰ Sisasîmbo süngururü-rundeimbî ai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, “Asu nindowenihî nîmorehühîfembo hohoanîmo yahurai rawefeyo ana, asu nindowenihî nîmorehühîfe-koate ra aboedane,” mehomondamboyu.¹¹ Asu Sisas ai sîmborî hoafiyuhü yahuya, “Ndanî hoafî nda munğambo nindou ranahamumbo hoafiyowohüyopoanî, nga nindou sapo ahamumbo God ai ranî ngînîndî masagapurî ranahamumboane hoafî ra.”¹² Nga ranîpoanîmbo hohoanîmomboane nindou ai sapo nîmorehî semîndî-koate anîngo ra. Nindou bîdîfirî ra nîmboe sapo ai moanî yahurai nîngombo boagirî ai masahüpurîmîndei, asu nindou bîdîfirî ra nîmboe nindou ai ahamumbo moanîpoanîmbo mbînüguwa seihehi timoefî kamarîhorî. Asu nindou bîdîfirî ai moanî God hîfandarandî ranahambo hohoanîmombo yangîrîwambo ranîmboane nîmorehî semîndîkoateyomo arundî. Nindou düdi ndanî yamundîfe hoafî ra semîndîmboayu ana, ai moanî mbîsemüdu-wamboane,” mehupurî.

*Sisas ai nîmoakîdîboumbo-hündambo
dîdîbafîmayu*

(Mak 10:13-16; Ruk 18:15-17)

13 Raniyei nindou ai Sisas sowana nimoakidibou ra fufurühmündi-hündürü tükümehindi, ai aheimbo ahandi warü nandearühi didibafimbifindüra sei hehi. Nga asu ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranai nindou ranaheimbo nginindimarundüri. ¹⁴ Nga asu Sisas ai hoafiyuhü yahuya, “Nimoakidibou ra ndühi aheimbo hinngirihindüra wambo sowana mbisühüsi, nga ngiri güdüwuri. Nga God nginindi hifandarandi ra nindou nimoakidibou ndahuraiyei-ane,” mehu. ¹⁵ Raniyu ai aheiwami warü nandandüri mbura asu ndamefiyu.

*Nindou hoarifi napo afindeimbi
(Mak 10:17-31; Ruk 18:18-30)*

¹⁶ Nindou mamü ai mamimbo Sisasimbo-so tükümefiyu. Ai ahambo düdufi hoafiyundühi yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro yangiri koadürümbo nngombo ra semindimbo mbisambo asu ninü aboedi moatükünü ramandühea?” mehundo-amboyu. ¹⁷ Asu Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Se ra nimboe wambo ninü-moatükünü ai aboedayo ranahambo hoafiyafühi düduwefoandir-a? Aboedi mami yangirani moanü aboedayu. Se gedühi aboedi yangiri nngombo hohoanümondafühi ana, se moanü sapo ahinümbi hohoanümomayo mungu ranimbo kikihisafindandüfi,” mehundo-amboyu. ¹⁸ Asu nindou-mayu ranai düdufindühi yahuya, “Ninü ahinümbi hoafi rana?” mehundo-amboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Se nindou hifokoefepoanü, se nimorehi sisihimopoanü, se hühmbühünüpoanü,

se nindou ŋgorümbo tikefehefe papi hoafi-poani,
¹⁹ se sihafi meapembo ndondondi-wapirühi
 ahafe hoafi himborindafi, se sihafi wandafi
 mamimbo ŋgusüfo pandoworü sihafi fimbo
 ŋgusüfo pararowandi nou,” mehuamboyu.
²⁰ Asu nindou hoarifi-mayu ranai simbori
 ahambo hoafi-yundühi yahuya, “Ro muŋguambo
 rani ahinümbi hoafi ranahambo himboriya
 sünguri-heambo-ana. Asu ŋgorü nin-
 moatükuni ramandhe-a?” mehundo-amboyu.
²¹ Asu Sisas ai ahambo hoafi-yundühi yahuya,
 “Asu se moani aboedi nindou hondü niŋgombo
 mbisafombo ana, se ŋgafi sihafi muŋgu-
 moatükuni masihoefi ra nindou ŋgorümbo
 fufundawandühi rani-fihindi kaki ndowandifi
 mbunda, nindou moaruwai napokoate-mayei
 ranaheimbo kaki ra dabadüri. Rananimbo asu se
 sünambe napo afindeimbi-ndamboyafi. Nga asu
 se mborai wandi süngu,” mehundo. ²² Raniyu
 asu nindou hoarifi-mayu ranai rani hoafi ra
 himboriyu haya afindi hohoanimo kapeih
 ndamefiyu sapo ahandi napo afindi ranimbo
 wambo.

²³ Raniyu asu Sisas ai ahambo süngururü-
 rundeimimbo hoafi-yupurühi yahuya, “Ro nda
 sihamumbo anihondümboana hi hoafehapuri,
 nindou napo afindeimbi ranai God ŋginindi
 hifandarandi ranambe kefoefembo ana, awi
 tinjümbi safane. ²⁴ Asukai ro sihamumbo
 hoafehapuri nda, kemor, adükari ninihondi
 hos nahurai, ranai ana hoeari kakimbo nür
 ambe akidou rani nafi kefoefembo ana, ahambo
 tinjümb-ane, nga nindou napo afindeimbi

ai God ṅgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ ranambe kefoefe hɪfombo tɪŋɔmbɪ safane,” mehupurɪ.
 25 Asu ahambo sɔŋgururɔ-rundeimbɪ ai ranɪ hoafɪ ra hɪmborɪyomo houmbo asu ranɪmbo mahepɔnafundɪ. Ranɪyomo asu ai ahambo dɔdururɔhɪ yahomoya, “Asu nindou dɪdɪ ai refe ana, aboedambomandɪfɪ?” mehomondamboyu.
 26 Sisas ai ahamumbo hɪmboarɪ pareapurɔhɪ sɪmborɪ hoafɪyuhɔ yahuya, “Ndanɪ moatɔkunɪ ranana nindou ai refembo tɪŋɔmbɪ safane, ṅga God ai refembo ana, muŋgu-moatɔkunɪ ra tɪŋɔmbɪyopoanɪ,” mehuamboyu.

27 Ranɪyu asu Pita ai hoafɪyuhɔ yahuya, “Awi se ndɔhɪ hɪmboafɪ, ro muŋguambo moatɔkunɪ rarɪhu kokosɪfoarɪhu hohu sɪhafɪ sɔŋgufemboanefɪ, ṅga nɪnɪ takɪnɪ mandahumɪndefa?” mehuamboyu. 28 Sisas ai ahamumbo hoafɪyupurɔhɪ yahuya, “Ro sɪhamumbo anɪhondɔmbo-anahɪ hoafehapurɪ nda, hɪfɪ sɪmborɪ tɔkɔfemboayo ranɪ sɪhɪ Nindou Hondɔ ranai sɔrɔhoeyoweimbɪ nɪmarɪ fondɪ ranɪwamɪ nɪmanduanɪ, asu wambo sɔŋgurundɪrɪ-rundeimbɪ se-amboanɪ mamɪ nɪmarɪ fondɪ 12 ranɪwamɪ nɪmandɪmboemo 12 mamɪsɪrɪ Israerɪhɔndɪ ranaheimbo hɪfandɪyondɔrɪmbohɔnda. 29 Rananɪmbo asu nindou muŋguambo dɪdɪyei ai ahei worɪ, akohoandɪ, rehɪ mamɪ, hondafɪndɪ, nɪmorɪ, asu nɔmbɔrɪ ra wambohɔnda rarɪhɪ hɪnɪŋgarɪhindɪ ana, asu ai 100 yimbumbondɪhɪ ndahɔmɔndɪhɪ asu aheimbo yangɪrɪ koadɔrɔmbo nɪŋgombomayo ra God ai dagadɔrɪmbui. 30 ṅga nindou afɪndɪ dɪdɪyei ai haponda adɔkarɪmbofemboaye

ana, süngunambo ai ak+doumbo-ndahimboyei, nga asu nindou af+ndi di+diyei ai haponda ak+doumboehind+ ana, asu ai süngunambo adükar+imbo-ndahimboyei,” mehu.

20

Wof+ h+s+ nümbürambe ratüpur+iyomorundeimbi nindou kafoe fe hoafi

¹ Sisas ai hoafiyuhü yahuya, “God ng+n+ndi hifandarandi ranana sapo nindou mam+ nümbür+ aharambür+ nahurai-ane. Ranani asu ai siambe ham+ndi hu nindou ahandi wof+ h+s+ nümbür+ ranambe ratüpur+imbo masepur+mündu. ² Nindou ranai ratüpur+iyomorundeimbi rani+bab+di+imbo mamam+ si mamam+ kaki ra ai segopur+imbo hoafi mamüh+ru houmbo asu ahamumbo ahandi nümbür+ ranambe ratüpur+imbo koamar+hepuri. ³ Asükaiyu ai hüf+ham+ndi ng+n+ndiyuambe safi huane nindou bi+di+f+r+ ai maketambe moani ratüpur+koate bur+memonda hoeimareapur+. ⁴ Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühüya, ‘Seamboani ngomo wandi wof+ h+s+ nümbür+ ranambe ratüpur+indimo. Nga ro s+hamumbo kaki ndeara segopur+imbo-mayo rani-s+mogodühi ndahapur+imboyahi,’ mehupuri. ⁵ Raniyomo asu ai ratüpur+imbo mahomo. Hüf+n+imbo asükaiyu n+mbambe safi ai hu mam+ rani+süngumareandi. ⁶ Ndeara n+mbambe hondü hu hoeireapurani nindou bi+di+f+r+ ai moani ratüpur+koate ranühi yaru man+ngomondamboyu. Raniyu asu ai ahamumbo düdureapurühü yahuya, ‘Se ra n+imboe moani ndanühi ratüpur+koate

hüfihamindi gebuai afindi ra maningomora?’ mehuamboemo. ⁷ Asu ai ahambo hoafiyomondühi yahomoya, ‘Yihoefimbo nindou ai ratüpurü saikoate-memo-ndamboanefi animboefi,’ mehomondamboyu. Asu ai hoafiyupurühü yahuya, ‘I refe anasi, se-amboani ngomo wandi nübürambe ratüpuründimo,’ mehupuri. ⁸ Ndeara bidifirana kinini hoafambe nübürü aharambürü bogori-mayu ranai ahandi ratüpurüyomo-rundeimbi-mbo bogorimbofi hifandapuri randeimbi-mayu ranahambo hoafiyuhü yahuya, ‘Ratüpurüyomorundeimbi nindou ranahamumbo mborai mbisafipuri hawa ahamundi kaki ra dabapuri. Nindou bidifirani süngunambo hondü ratüpurü masahapuri ranhamundi fihü pindafi hawa ngafi weangurühü ratüpurümemo ranhamundi fihü tündowandi,’ mehundo. ⁹ Raniyo asu nindou ndeara nimbambe hondü peyomo houmbo ratüpurümemo ranai kaki mamamiru masowandümo. ¹⁰ Raniyomo asu nindou weangurühü peyomo houmbo ratüpurümemo ranai-amboani kaki semindimbo tüküme fundi. Ndanana ro afindi safi ndahumindemboyefi yahomo houmbo. Nga asu ai-amboani moani mamü yahurai kaki mamamiru masowandümo. ¹¹ Raniyomo ai kaki ra sowandümo houmbo asu ratüpurü masagapuri nindoumayu ranahambo ‘Kaki ranimbo nimboe ndahurai masawamuni,’ yahomo houmbo niñepomemo. ¹² Ai yahomoya, ‘Nindou sünguni se ratüpurü masagapura moani bodifombo yangiri ratüpurümemo-anemo asu se ahamumbo

kakî ra yîhoefîmbo masawamuni nahurai masabapuri. Roana siambe peyefî hohu hüfüni gebuai ra ratüpurî tîñîrîfomayefî hüfîhamîndî kîkîrîhundühi, mehomondamboyu. ¹³ Nümbürî aharambürî ai nindou ñgorümayu ranahambo sîmborî hoafîyundühi yahuya, ‘Wandafî, se hîmborîyafî, ro sîhamumbo moai moaruwai dîbo nîñngurîheapuri, ñga wanî. Asu sapo sîhîrî moai mamî si ratüpurîmbo weangurühi mamî si ratüpurîyowohü, kakî mamîfe semîndîmbo hoafî mamî süngurîhundîyo? ¹⁴ Haponda hamîndî se sîhafî kakî ra ndowandîfî hawambo ñgoafînambo ñgafî. Sapo ro kakî sîhamumbo masahapuri yahurai nindou süngunî ratüpurîmemo ranahamumbo amboanî segopurîmbo saheheamboyahî masahapuri. ¹⁵ Awi wandî kakî ra ro hohoanîmomayahî süngu refembo ra wanîmandîyo? Ranî-moatükunî ranana ai moanî wandî moatükunî yangîrane. Ro sapo aboedî moatükunî ramarîheanda asu se ranîmbo wambo garîbîrowandîrühüyafî?’ mehu.” ¹⁶ Sisas ai ndeara hoafî moendîfembo yahumbo hoafîyupurühî yahuya, “Ñga nindou dîdîyeyî ai haponda adükarîmbo-femboayeyî ana, süngunambo ai akîdumbo-ndahimboeyeyî, ñga asu nindou dîdîyeyî ai haponda akîdumboehindî ana, asu ai süngunambo adükarîmbo-ndahimboeyeyî,” mehu.

Ngîmîmbo Sisas ai yîfîmbo ranîmbo wata-porîmbomarandî

(Mak 10:32-34; Ruk 18:31-33)

17-18 Sisas ai Serusarem+nambo hafuhüyu ai ahandi süngururü-rundeimbi 12 memo ranahamumbo ahamundihoari bogo hoafiyupurühi yahuya, “Awi se h+mbor+yomo. Haponda sih+ri nda Serusarem ngoaf+nambo hahifühanefti, nga ranühi an+ambo Nindou Hondü ranai God+ambo sihou-rundeimbi bogori nindou asu ah+nümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou ranahamundi warüh+ndi+fimbui. Ranan+ambo asu ai ahambo yif+ambo pap+hoafi+ndür+amboemo. ¹⁹ Ranan+ambo asu ai ahambo nindou amuri ranahei warambe hin+ng+indurumboemo. Ranan+ambo asu nindou amuri ranai ahambo nindou h+amboahü t+k+f+nambondi+hor+ habudihü ahambo ndüfuri ndüfuri+boadüwur+amboemo. Asu ahambo ni+mi keimbi kari+hendeimbi+fihi pandüwur+amboemo. Nga asu randife hayambondoani süngunambo ng+mi sindu mbunda asükaindu yang+ri+ bot+ndi+fimbui,” mehupuri.

*Sems Son ai adükar+mbofembo masafani
(Mak 10:35-45)*

²⁰ Raniyo asu Sebedindi ni+morehi ahandi ni+mori yimbu bab+di Sisas+ambo-so tüküfe ahandi hanji+foani peyo yiri kak+re ni+mar+ambo ai mami+moatükuni rambireandi yaho haya düdumareri. ²¹ Raniyu asu Sisas ai ahambo düdureandühi yahuya, “Ni+morehi ra se ni+ni+moatükuni+mboyafi rana?” mehundo-amboyo. Asu ai ahambo si+mbori hoafiyondowohü yahoya, “Se wambo randi+heamboyah+ mbisaf+ndiri se bogori+mbofeyoani asu

wandi n̄imori yimbu nda s̄hafi wari-hondün̄i n̄imari, s̄hafi kadüdan̄i n̄imari rambohünda,” mehoamboyu. ²² Raniyu asu Sisas ai t̄ñir̄ifo ahambo tüküfemboayo ranimbo n̄imori yimbumbo hoafiyup̄irühi yahuya, “Se-ana moai fifir̄ineandi se n̄ini-mboyafani düduef̄ineandi ranimbo. Se ra ro t̄ñir̄ifo sem̄ind̄imboyahi ra mandowand̄ifaniyo?” mehup̄ramboyafani. Asu ai s̄mbor̄i ahambo hoafiyaf̄inandowohü safaniya, “Yini, ro rand̄ihoamboyehisi,” masafani. ²³ Sisas ai ahafanimbo hoafiyup̄irühü yahuya, “Yini, wandi t̄ñir̄ifo ndowand̄imboyafanisi. Nga asu ro s̄hafanimbo hoaf̄indahap̄iri, düdi wandi wari-hondün̄i n̄imari asu kadüdan̄i n̄imari rambo ra ñgir̄indahi, nga wani. Fondi ranana wandi Ape ai nindoumbo did̄iboadoramündi hin̄iñḡimareandane,” mehu. ²⁴ Raniyomo asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi 10 memo ranai rani hoafi ra himbor̄iyomo houmbo asu ai apodoho yimbumevani ahafanimbo ñgin̄ind̄imarup̄iri. ²⁵ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo mam̄i gugureapur̄i mbura hoafiyup̄irühi yahuya, “Se awi ranahambo fifir̄umbo-anemo, ñgorü s̄rambeah̄ind̄i-mayei ranahei bogori nindou ranai ana nindou ranaheimbo ñgin̄ind̄i h̄ifand̄irundürühanemo. Rananemo asu ahei adükari nindou ranai-amboani ñgin̄ind̄i aheimbo h̄ifandarundür̄i. ²⁶ Nga awi ndahurai hohoanimo ndanana s̄hamund̄i mbusümo yangor̄ipoani, nga wani. S̄hamund̄i mbusümo nindou mam̄i ai adükari-mbofe tüküfembo hohoanimoayu

ana, asu ranai nindou s̄hamundi ratüpur̄iyu-randeimbi nindoumbofi mbününgu-wamboane. ²⁷ Asu nindou mam̄i ai s̄hamundi mbusümo ro horombon̄poedi nindou-anah̄i yahu anüngu ana, nindou ranai s̄hamundi moan̄i ratüpur̄iyu-randeimbi nindoumbofi mbününgu-wamboane. ²⁸ Sapo rahurai ane Nindou Hondü aiana h̄fiñambo makusu ra ahambo nindou ai far̄hefimboyupoan̄i. Nga ai nindou af̄ind̄i ranaheimbo aboedambo-fendür̄imbo-hündamboyu ȳfiñambo makusu,” mehu.

Sisas ai nindou yimbu h̄imboat̄har̄i aboed̄mareap̄i

(Mak 10:46-52; Ruk 18:35-43)

²⁹ Ran̄iyomo ai Seriko ngoafi h̄ninḡiru hou mahomonda, asu nindou af̄ind̄i saf̄i ranai Sisas̄imbo süngumar̄hor̄i hei. ³⁰ H̄imboat̄har̄i nindou yimbu ranai naf̄ik̄im̄i n̄imar̄fan̄i h̄imbor̄iyafandane, Sisas ai mahuwamboyanfan̄i, asu ai hoafi puküna kar̄hoef̄ineandüh̄i hoafiyanfan̄düh̄i safan̄iya, “Defit̄ind̄i ahuir̄i! Adükari, se ȳhoeh̄imbo h̄ipoambo-rowamun̄i,” masafan̄i. ³¹ Nindou af̄ind̄i ranai ahafan̄imbo se moan̄i yafambe k̄ik̄ihand̄ifan̄i sei hehi nḡin̄ind̄i hoaf̄imehüp̄i. Nga asu ai moan̄i puküna ham̄ind̄i hoafi kar̄hoef̄i-neandüh̄i hoafiyanfan̄düh̄i safan̄iya, “Defit̄ind̄i ahuir̄i! Adükari, se ȳhoeh̄imbo h̄ipoamborowamun̄i,” masafan̄i. ³² Ran̄iyu asu Sisas ai ranüh̄i nḡin̄in̄imareand̄i. Asu ai ahafan̄imbo düdureap̄irüh̄i yahuya, “Ro s̄hafan̄imbo nin̄i nününgufep̄ir̄imboyah̄i asu se ran̄imbo hohoan̄imoayafana?” mehup̄iramboyanfan̄i.

³³ Asu ai simbori ahambo hoafiyafi-nandowohü safaniya, “Adükari, se yihoehi himboari aboedi birihawamuni semboanehi hohoanimoayehi,” masafani. ³⁴ Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo hipoamboreapiri haya wari ahafandi himboarambe pamareapira moani mamani rani-simboani himboari aboedi birimarhoayopira himboariyafandühi, asu ai Sisasindi süngu mahafani.

21

Sisas ai bogori nindou nahurai Serusarem ngoafambe tüküme fiyu

(Mak 11:1-11; Ruk 19:28-40; Son 12:12-19)

¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi Serusarem ngoafikimi akimi tiferundühiyomo asu ai ndeara Betfage ngoafambe Orif Nimi Wafukimi tüküme fundi. Ai ranühi tüküyafundühiyomo Sisas ai ahandi süngunerir-nandeimbi ranahafanimbo hoafi rani bitapire horombo koarhepirühi yahuya, ² “Ngoafi akimi anango ranihünda ngafani nimehünou hoeindineandani dongi mamani ahandi nimirani dibo wofifihife hini ngifimbi-mayo ra fufurindi-heneapiri mbundina wambo sowana ndowandifani dügufani. ³ Asu nindou ngorü ai ranahambo nini hoafi hoafinduanani ana, asu se hoafindafandühiya, ‘Adükari ai ranahambo hoafimayu-amboanehi,’ mbisafandanani imbo asu ai moani rande hini ngindeandani amboani ndowandifani dügufani,” mehu. ⁴ Rani-moatükuni ranana sapo horombo Godindi hoafi hoafiyu randeimbi ai hoafimayu simogodühi

tüküfemboyo ramefeyo. Sapo ai yare horombo
hoafiyuhüya,

⁵ “Saion nindou ranaheimbo hoafindafindürühi
animboya,

‘Awi se ndühî himbondei sîhei adükari bo-
gorî nindou ranai sîheimbo sowana asüfu!

Aiana moanî himboarî hoafendühî dongi
ranîwamî nîmarü haya asüfu.

Asu aiana dongi nîmorî mamî ranîwamani
nîmarü haya asüfu,” meho. *Sekaraia 9:9*

⁶ Ranîyafanî asu ahambo süngurînerî
rînandeimbî ai hafanî Sisas ai hoafîmayupîrî
ranî-süngu ramarîneandî. ⁷ Ranîyafanî asu ai

dongi hondî nîmorî kameihî ra sowapîndîfanî
hüfanî ahafandî hoearî ra ahafewamî nandîne
hîningîmarîneapîra asu Sisas ai ranîwamî farîfi

mamaru. ⁸ Ranîyei nindou afîndî safî ranai
ahei warî hoandarî hoearî fufurühümündi
nafînî korîmarîhinda asu bîdîfîrî ai nîmî
warî emündî kameihî hutühümündi nafînî
korîmarîhi hei. ⁹ Nindou afîndî bîdîfîrî ranai

Sisasîndî hanğîfoanî kefoehi hehi hei asu bîdîfîrî
süngunîmayei ranai hoafî puküna karîhehindühî
hoafîyeihü seiya,

“Defitîndî ahurî, ranahambo hîhîfi-
hîhîfîndahündo!

God ai ahambo aboedî aboedî-
mbîriramboane ai Adükarîndî
ndürînambo asüfu ranahambo.

Godîndî ndürî adükarane mbîsefomboane,” ma-
sei. *Buk Song*

118:26

¹⁰ Sisas ai Serusarem ngoafambe tükümeſiyua asu
ngoafi adükari ranai hepünî kîkîrandühî nindou
ranai düduyahîndühî seiya, “Nindou düdi rana?”

masei. ¹¹ Nindou afindî-mayei ranai hoafiyeihî seiya, “Nindou ndanana Nasaretîhündî Gariri hîfîhündî Godîndî hoafî hoafiyu-randeimbî nindou Sisas ani,” masei.

*Sisas ai Godîndî worambe kefuai mahûfu
(Mak 11:15-19; Ruk 19:45-48; Son 2:13-22)*

¹² Sisas ai Godîndî Worîkîmî hüfu nindou ranühi sesî napo kakîfihî simborî sîseyei wakîrîhindühi nînoumayei ranaheimbo bukürümafoarearü. Ranîyu ai kakî sîsefe rambo fondiyo asu nindou bidîfirî ai wupufo nîmarîmombo sîseru-rundeimbî nîmarî fondi ra hîhîrîmafoareapurî. ¹³ Ranîyu ai hoafiyundürühü yahuya, “Sapo Baiborambe sürü mapaiaro ra yare hoafiyohü yahoya, ‘Wandî worî ranana didîbafife worane mbîseimboyei,’ mehu. Nga asu se worî nda nîmboe hümbühünî nindouyei dibonapife worîmbo-arîhinda?” mehupurî. ¹⁴ Nindou hîmboatîhari asu nindou tîjarî moaruwaimbî ranai Godîndî worî ranambe tükümehinda Sisas ai aboedîmareandürî. ¹⁵ Godîmbo sesî sîhou-rundeimbî bogorîyomo asu ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbîyomo ranai hoeirundane, Sisas ai hepünifeimbî moatükunî ramareanda asu nîmoakîdîbou ai puküna hoafî karîhehindühî Godîndî worî ranambe seiya, “Defitîndî ahuirî ranahambo hîhîfîhîhîfîmboani,” maseiamboemo asu ai ranîmoatükunî ranahambo ngîndîmemo. ¹⁶ Ranîyomo asu ai Sisasîmbo düdururühî yahomoya, “Se nîne-hoafî ai hoafayei ra hîmborîyafai?” mehomondamboyu. Asu Sisas

ai simbori ahamumbo hoafi yuhü yahuya,
 “Anihondane, ro ra himboriyamboanahi.
 Asu se moai hoafi Baiborambe mengoro nda
 hoeirundiyo? Sapo ai yare hoafiyowohü yahoya,
 ‘God, Se nimori akidibou asu

akidibou hondü titihündi ranahei yafambe
 boaroworani animbo
 asu ai Sishambo adükarani sei ndorühi
 hoafimbeyai-amboane,’ meho ra,” *Buk*
Song 8:2

mehu. ¹⁷ Ranüyu Sisas ai ahamumbo yare
 hinüngireapurü haya Betani ngoafina ranühi
 apombo mahu.

*Sisas ai hoafimayua nimi fik süfuri nahurai
 nimbimayo*

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Hapoadumbo siambe hondü Sisas ai
 adükarü ngoafina hihirüfi nafi huhüyu asu
 ai wembombomayu. ¹⁹ Ranüyu ai huhünda
 nafikimi fik nimindi ranai manüngowa hoeire
 haya ranü sowana mahu. Asu moai nimindi
 ranüfihü fik hisü ranai kiaro, nga moanü
 emündi yangirü manüngowa hoeimareandü.
 Ranüyu asu ai nimi ranahambo hoafiyuhü
 yahuya, “Nimi ndanimbafü ndanü se ngirü
 asükaindafi hisündafi,” mehua, asu nimi ranai
 moanü mamühari hoafi nüngoambe nimbimayo.
²⁰ Ranüyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi
 ranai ai ramareandü ranahambo hoeiru houmbo
 hepünafundühü düduyafundühü yahomoya,
 “Nüngumareandamboyo fik nimindi ranai
 moanü yahurai nimai hamindi nimbimayo
 rana?” mehomo. ²¹ Ranüyu Sisas ai simbori

ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro sïhamumbo anïhondümböanahï hoafehapuri, asu se anïhondümböndündühi moanï yimbu hohöanïmo-koateayomo ana, seamboanï ro nïmï ndanahambo ramarïheandï nou randumboemosï. Nga se hïfi wafu ndanahambo hoafïndïmondühiya, ‘Se firïhoefï hawa sïhafïhoari hanïfi sirïwara hïmo peyafï,’ ehomo ana, ra ai randïfemboe. ²² Asu se anïhondümböru houmbo nïnï-moatükunïmboyo sïhamundï dïdïbafïfe ra hoafemo ana, asu se ranï-moatükunï ra ndowandümböemo,” mehupuri.

*Sisasimbo düdi ngïnïndï masagado yahomo houmbo düdumefundï
(Mak 11:27-33; Ruk 20:1-8)*

²³ Sisas ai Godïndï worïmayo ranambe kefuai hu tüküfi nïndou bïdïfïrambo hoafï yamundeandürühi manïngu. Ranïyo asu Godïmbo sesï sïhou-rundeimbi bogori nïndouyomo asu nïndouyei bogori nïndouyomo ranai ahambo-so tüküyafu düdururühi yahomoya, “Nüngu-nahurai ngïnïndïyo se yahurai nda sowandïfi hawa ndanï-moatükunï refembo rana? Nïndou düdi sïhambo ngïnïndï yahurai ra masaganïn-a?” mehomondamboyu. ²⁴ Asu sïmborï Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro-amboanï sïhamumbo awi mamï düdufe düdundaheapurïmboyahï. Asu se wandï düdufe ranahambo hoafï weindaharundï ana, sïhamumbo nïne-ngïnïndï ro sahamïndï hehea ranï-moatükunï rarïhe arïhandï ranahambo hoafïndahapurïmboyahï. ²⁵ Asu dagüdamboe

Son hɨmonɨ nindou hundüriyo rambo hohoanɨmo masemündu rana? Ranɨ-moatükunɨ ra Godɨndɨ-mayo tüküfemboyo asu nindouyei-mayo tüküfemboyo?” mehupuramboemo. Ranɨyomo asu ai ahamundɨhoari bogo sɨmbori hoafɨyomondühɨ yahomoya, “Nɨnɨ hoafɨ sɨhɨri ra hoafɨmandefa? Asu sɨhɨri ahambo hoafɨyahundowohüya, Godɨndɨ-mayo tüküfemfeyo ane asefɨ ana, asu ai sɨmbori sɨhefɨmbo rande hoafɨndümunühɨya, Nɨmboe refe ana, asu se Sonɨmbo anɨhondümbofekoatememoa? mbüsü düdündüfimunɨmbui. ²⁶ Asu sɨhɨri rarɨhu hoafɨyefühɨ, Ranɨ-moatükunɨ ra nindou-yafe-mayo tüküfemfeyo ane, asefɨ ana, asu nindou ranaheimbo yɨhɨmbo-ndɨhurɨmbofefɨ, nɨmboe sapo nindou ranai Sonɨmboya, Aiana Godɨndɨ hoafɨ hoafɨyu randeimbi nindoumayu ani aseimbohünda,” mehomo. ²⁷ Ranɨyomo asu ai Sisasɨmbo hoafɨyomondühɨ yahomoya, “Ranɨ-moatükunɨ ra ro moai fifirɨhundɨ,” mehomondamboyu. Asu ai ahamumbo sɨmbori hoafɨyuhü yahuya, “Roamboanɨ ro ɨgɨri sɨhamumbo hoafɨndahapuri dagüdamboe ro hohoanɨmo ra sahamɨndɨ hehea ranɨ-moatükunɨ rarɨhe arɨhandɨ ra,” mehu.

Sisas ai afɨndɨ mamɨ ranahandambo nɨmorɨ yimbu ranahandɨ kafeefe hoafɨ hoafɨmayu

²⁸ Sisas ai yahuya, “Asu haponda se ra nüŋguru hohoanɨmoyomondühɨyomoa? Mamɨmbo nindou mamɨ ai nindoweniɨ nɨmorɨ yimburapiri henüŋgumboyu. Ai hu ahandɨ amoŋgo nɨmorɨmayu ranahambo hoafɨyundühɨ yahuya, ‘Wandɨ nɨmorɨ nda, se ɨgafɨ wofɨ

hisi nümbürî ranambe ratüpurîndafi,' mehu. ²⁹ Asu nîmori ai yahuya, 'Ro ratüpurîmbo moei samboanahi,' mehu, nga asu süngunambo hohoanîmoyu hoeireanda mayoa ai ratüpurîmbo mahu. ³⁰ Raniyu asu afîndî ai akîdambo sowana hu mamî hoafi yahurai yare hoafîmayundo. Asu nîmori ai yahuya, 'Yîni Ape, ro ngamboyahi ranî ratüpurîmbo,' mehu, nga asu süngunambo ai moai hu. ³¹ Nîmori yimbu ranai nahanîyu sapo afîndî ai hoafîmayu süngu hîmborîyu haya ramareanda?" mehuamboemo. Asu nindou ai hoafîyomondühi yahomoya, "Amoŋgo nîmori ai," mehomondamboyu. Sisas ai hoafîyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo haponda hoafehapuri nda, Nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi asu nîmorehi nindowenihî birabîriyei ri hîndeimbi ranai sihamumbo ngasündîhipuri hehi ai boatei God ngîniîndî hîfandarandî ranambe karefoehindî. ³² Nga nîmboe Son sihamumbo sowahi tüküme fiyu ra ai sihamumbo sapo nafî aboedî süngumbeyafunda yahumboyu nafuimayupuri. Nga asu se moai ahambo anîhondümborüwuri. Nga asu nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi-memoyomo, asu nîmorehi nindowenihî birabîriyei ri hîndeimbi ai yangîriyei ahambo anîhondümborüwuri. Rani-moatükuni ra se hoerundîsi, nga asu se moai süngunambo yaru niŋgomo hohoanîmoyomondani wani asu ahambo anîhondümborüwuri," mehu.

Nindou moaruwai wofî hisî nümbürî

*hifandimarundi kafeefe hoafi
(Mak 12:1-12; Ruk 20:9-19)*

³³ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Awi se ŋgorü kafeefe hoafi ranahambo himboringimo. Mamimbo nindou mamihifi aharamburi ai wofihisi hifoare mbura ginirimayu. Asu nimburi ranambe wofihisi ra boboeyorambohünda hipiri nafimarandi. Asu nimburi ranambe nimmoamo hafo gigüdiyorambohünda yibadi ŋgerira hafu hiningimareandi. Raniyu asu ai muŋgu-moatükuni ra raraore mbura nindou kaki semindimbo ratüpuriyomorundeimbi ranahamundi warambe hiningire haya, ŋgorü hifina anguni mahu. ³⁴ Ndeara wofihisi ranai süfiyoani nindou ranai ratüpuriyomorundeimbi ranahamumbo nindou nimbürambe ratüpurimemo ranahamumbo sowana koamarhepura mahomo wofihisi ra semindimbo. ³⁵ Raniyomo asu nindou wofihisi nimbürambe ratüpuriyomondühi maningomorani nindou ahandi koamarhepura mahomorahamumbo mbumaripundümo. Ŋgorümbo bubururi, ŋgorümbo hifokoarüwuri asu ŋgorümbo nimoeinambo-maruri. ³⁶ Raniyu asükaiyu nindou ranai ahandi ratüpuriyomorundeimbi bidifiri afindi safi koarhepurane, nindou nimbürambe maningomoromemo ranai ahamumbo mamihorombo bidifirambo ramarüpurinou yahurai ramarüpuri. ³⁷ Raniyu nindou ranai bidifiranambo hondü ahandi nimori ranahambo ahamumbo sowana koamarheirü. Raniyu ai yare hoafiyühü yahuya, ‘Nindou ranai awi wandi nimori

ranahambo ndondüwurühi ahandi hoafi
 himborindi'mboemosi,' mehu. ³⁸ Nga asu
 ai ahandi nimori ranahambo hoeirüwurühi
 ahamundihoari yahomoya, 'Nimori ndanana
 sapo nümbüri aharambürü'ndi nimor-ani. Awi
 sihirü ahambo haponda hifokoandi'hurühi
 animbo asu sihirü ahandi-mayo napo
 ra fufundi'humündefomboane,' mehomo.
³⁹ Raniyomo asu ai ahambo mburündümo
 nümbürambeahindi himborani pirüwuri
 houmbo houmbo hifokoamarüwuri." ⁴⁰ Sisas
 ai yare düdufihü yahuya, "Asu wofü hisi nümbürü
 aharambürü ai asükaindu tükündüfihü ra, nindou
 ahandi nümbürü hifandi'marundi ranahamumbo
 nüngumandeapura?" mehuamboemo. ⁴¹ Asu
 ai hoafi'yomondühi yahomoya, "Nindou
 moaruwai ranahamumbo nindou ranai hifokoa-
 ndeapurümbui. Rananimbo asu ai nindou
 bodü'mondambo ahandi nümbürü ra dagapuranü
 asu ai hifandundühi wofü hisi süfi-ambe
 nindou ranai nümbürü aharambürü'mbo bidüfirü
 dabudomboemo," mehomo. ⁴² Raniyu asu Sisas
 ai ahamumbo hoafi'yuhüya, "Awi, se moai hoafi
 Baiborambe apenü'ngo ra hoeirundiyo? Hoafi ra
 yare hoafi'yowohüya,
 'Worü'mboru-rundeimbi nindou ai worü'mbombo
 kambohoanü moaruwai ra moanü yaru
 moi yahomo masü'hoemo,
 asu kambohoanü ranai moanü ndorü'hoeimbi
 hamü'ndi kambohoanü'mbofe tüküme'feyo.
 Rani-moatükunü ra Adükari ai ramareandane,
 nga rani-moatükunü ra ro hoeirü'hunda
 aboedi hamü'ndane, asefi,' *Buk Song*
118:22-23

meho. ⁴³ Ranimboane asu sihamumbo hoafehapuri, ‘God nginindi hifandarandi ranamboani sihamumbo saihündi-mayo ra ndemündü haya asu nindou didiyei ai hisi aboedi hifandarandambe tükufembohünda ranaheimbo dagadürimbui. ⁴⁴ Nindou düdi ai kambohoani raniwami pirayu ana, ai munğuna hürühümbo yagudümbui. Asu kambohoani ranai nindou ranahandi wami pirayo ana, ranambo ndüninderimboe,” mehu. ⁴⁵ Raniyomo asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi nindou bogoriyomo asu Farisi nindouyomo ranai Sisasindi kafeefe hoafi ranahamboya ‘Yihofomboani yare kafaore hoafayu,’ yahomo fifirimarundi. ⁴⁶ Raniyomo asu ai ahambo mbuimündümbo yahomo houmbo hohoanimomemo. Nga asu ai nindou afindi ahambo wakireri menğoro ranaheimbo yihimbomarundürü, nimboe sapo ai Sisasimboya, Ai Godindi hoafi hoafiyurandeimbi nindoumbofimboani masei ranimbo wambo.

22

Sisas ai nimorehi semindi simboani sesesimbo kafeefe hoafi hoafimayu

(Ruk 14:16-24)

¹⁻² Asu asükaı Sisas ai kafeefe hoafinambo hoafiyundürühıyahuya, “God nginindi hifandarandi ranana ndahurai-ane. Mamimbo adükarı bogori nindou ai nimorehi semindi sesesimbo sesi raraore fikimi-fikimire masihendi ahandi nindowenihı nımorı ai nimorehi semindimbomayua. ³ Ranıyu

ai nimarumbo ahandi ratupuriyomorundeimbi nindoumbo koamarihepuri nindou bidifirambo sesesi si ranifihitükündafundi yaho hoafiyopurimbo. Nga asu ranisimboani nindou ranai moai tükufembo hohoanimoyomo.

⁴ Raniyu asukaiyu ai ahandi ratupuriyomorundeimbi nindou bidifirambo koamarihepuri. Ai yare hoafiyuhü yahuya, 'Wandi sesesimbo si ranai ndeara nafiramindimboane. Burmakau anamindi asu ninihondi bidifiri wowondümbi wandi hifokoaru mandu didiboadiru nafiramindimboane. Nga se difomo nimorehi semindimbo sesesi ra sesimbo,' yahu hoafiyu koamarihendi.

⁵ Nga asu nindou ranai moai ahamundi hoafi himboriyomohou homo, nga wani. Nga ai ahamundi hohoanimomemo süngu ahamundi ratupurimbo bukürimefoundi. Nindou mamai ahandi nümbürinambo-ndefi, mamai ahandi stoa worinambofi raraomarundi.

⁶ Asu bidifiri ai nindou ranahandi ratupuriyomorundeimbi ranahamumbo mburüpundümo houmbo bubuhaiyomopurühi hifokoakomarüpuri.

⁷ Raniyu asu bogori nindou-mayu ranai ranimbo ngusüfoambe moaruwairirühiyu ahandi ami ranahamumbo koamarihepura ai homo nindou hifokoaru rundeimbi-memo ranahamumbo hifokoako-foarupurühi ahamundi ngoafi ra hai kamandu kamandu marundi.

⁸ Raniyu asu ai ahandi ratupuriyomorundeimbi ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, 'Wandi nimorehi semindimbo sesesi si ranai ndeara nafiramindimboanesi, nga asu nindou fandifembo hoafimayah ranai moei mehomo,

nga ngiri wandi worambe difomo. ⁹ Nga haponda se ngomo munguambo bogori nafi ranihunda munguambo nindou hoeindundühi ana, hoafindimondani nindou afindi safi wandi sesesimbo si ranühi ai mbifandund-amboane!' mehuamboemo. ¹⁰ Raniyomo asu ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi ranai munguambo nafi bogori ra homondühi munguambo nindou hoeirüpurühi gugurimarundi. Nindou bidifiri aboedi, bidifiri moaruwai kapeihi, ranai mungu fandafandambo nimorehi semindi sesesimbo fondi ra nindou yangiri güremareandi.

¹¹ Raniyu bogori nindou ai nindou mafandandi ranaheimbo himboasafimbo huwane nindou mam ranai sesesimbo hombo hoeari yihuruyimindi-koate mamaruwa hoeimariri. ¹² Raniyu asu bogori nindou ai ahambo düdurirühi yahuya, 'Wandafi, se ra nününguyafaomboyafi sesesimbo sihi hombo hoeari yihuruyimindi-koate tükümefoandi ndana?' mehundoa asu nindou ranai moani hoafi-koate siri yare mamaru. ¹³ Raniyu bogori nindou ai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, 'Nindou ranahambo yiri wari hüputüpundümo houmbo weindani nimb nimar-ambe pinduwuri. Rananimbo ai heindühi yahafi hitimbirandamboane,' mehu." ¹⁴ Ndeara Sisas ai hoafiyuhüya, "Nindou afindimboyo fandifembo hoafimayondüri, nga asu moani yimbu mam yangiri ranaheimbo dibonimayondüri," mehu.

Takis kaki sai hohoanimo ranahambo

Sisasimbo dūdumarithorì
(Mak 12:13-17; Ruk 20:20-26)

¹⁵ Farisi nindou ai homo Sisas hoafayu ranahambo n+nì dūdufe hoafì sìhìrì hoafìndefühì ranambo yirūmondìhurìmbo yahomo fifìrìmarundì. ¹⁶ Ranìyomo ai nindou ahamumbo sūngurìpurì-rundeimbi asu Herotìndì sūngururū-rundeimbi bìdìfìrì ranahamumbo Sisas-sowana koamarìhoupurì. Ai homo Sisasimbo-so tüküyafu hoafìyomondohü yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, ro sìhambo fifìrìhunìnimboanefì se anìhondümbö hondü hoafìyafì arandì ra. Nindou ai nìne-hohoanìmo hohoanìmoayeì ranahambo se afìndì hohoanìmo-koate seana Godìndì anìhondü hohoanìmo ranahambo yamundo randühanafì. Asu seana sìhafì hìmböahü muṅgua nindou sìmogodühaneì. ¹⁷ Ranana asu se yìhoefìmbo hoafìyafìmunì. Se ra ranìmbo nūnguro hohoanìmoyafühìyafa? Romìyomondì nindou bogorì Sisar ranahambo takis kaki saimbo ra aboedìyo wanìyo?” mehomondamboyu. ¹⁸ Nga asu Sisas ai ahamundì nìne-hoafì moaruwai fifìrarundì ranìmbo fifìreandì. Ranìyu asu ai ahamumbo hoafìyupurühì yahuya, “Awi seana nindou yimbu yafambeimbanemo! Se ra nìmboe wambo ṅgorū-sūngufendìrìmbo yahomo houmboemo rana? ¹⁹ Naha ndühì wambo kaki hoarì takis-ambe sìhefembo-mayo ra nafui-yomondìrì,” mehuamboemo. Asu ai ahambo kaki hoarì ra sowandümo homo nafuimemondo. ²⁰ Ranìyu asu ai ahamumbo hoafìyuhü yahuya, “Se ra dade ṅgusümboarìyo asu ndürìyo kaki ndanìfihì

apaiaro rana?” mehuamboemo. ²¹ Asu ai ahambo simbori yahomoya, “Adükari bogori nindou Sisar ranahandane,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai hoafi yupurühi yahuya, “I awi refeanasi nine-moatükunî Sisarîndayo ahambo sihefemboane, asu nine-moatükunî Godîndayo ahambo sihefemboanesi,” mehuamboemo. ²² Ranîyomo asu ai ranî hoafi ra himboriyomo houmbo hepünafundühi ahambo ranühi yaru hinîngîrîwuri houmbo ndamefundî.

*Nindou yifihündî botife hoafi ranimbo Sisasimbo düdumemondo
(Mak 12:18-27; Ruk 20:27-40)*

²³ Mami ranî sihi Sadyusi nindou bidifiri ai Sisas sowana tüküme fundî. Ranî nindou ana ngiri nindou yifihündî botîndife-ndandî yahomo rundeimbi nindouyomo. ²⁴ Ranîyomo asu ai Sisasimbo düdurüwurihi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, Moses ai yare hoafi yuhü yahuya, ‘Nindou mami ai nimori-koate yifinduanî ana, asu ahandî akidi ai ahandî-mayo nimorehi kai ra ndemündî haya yifimayu ranahandî fondühi farihefembohünda ahandî nimori ra amongoandî nimorimbiyuwamboane,’ mehu. ²⁵ Horombo yihoe fi mbusümo apodoho mami 7 ranai manîngomo. Amongo hondü ai nimorehi ra semündü haya nimori mbuimîndî-koate yifiyuhüyu asu ai nimorehi ahandî ra ranikimî akidîmayu ranahambo hinîngîmareandî. ²⁶ Ranikimî akidîmayu amboanî yahurai amongo hondü ai ramefiyu nou ramefiyu. Ranîyu asu ai

ranikimî akidî ngorü mbusümondî amboanî ngorü yahurai ramefiyu. Moanî mamî yahurai yangirî homo-homombo bidifiranî akidî hondü 7-mayu ranahandîfihî tümareandî. ²⁷ Ndeara bidifiranambo hondü nîmorehî ranai yifîmayo. ²⁸ Nga asu süngunambo nindou yifîhündî yangirî botifembo si tüküfeambe ra nîmorehî ranai nindou dadî nîmorehimanda? Apodoho-mamî ranai sapo ahambo munguambo masowandümo anesi,” mehomondamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai ahamumbo simborî hoafiyuhü yahuya, “Awi seana hîhîndî hohoanîmombü nindou-anemo! Awi seana nîmboe sapo Baiborambeahîndî hoafiyoy asu Godîndî nginîndîyo ra fifirîfekoate-wambo ranîmboanemo. ³⁰ Nindou yifîhündî botehîndî ana, ai sapo sünambeahîndî nendî sünambe amarîmo yahurai tükündahîndühî anîmbo asu ai ngirî nîmorehî nindowenihühî ndahîndî, nga wanî. ³¹ Asu sapo nindou ai yifîhündî botife ranîmbo ra, awi se moai God ai Bukambe sîheimbo hoafîmayundürî ra hoeirîhîndîyo? ³² Sapo ai yare hoafiyuhü yahuya, ‘Ro-ana Abrahamîndî God-anahî, Aisakîndî God-anahî, asu Sekopîndî God-anahî!’ mehu. Aiana yangirî nüngumbî nindou-yafe God-ani asu ai yifîhündî-yafe Godîyupoanî,” Sisas ra mehu. ³³ Nindou afîndî ranai ranî hoafî ra hîmborîyeyi hehi Sisasîndî yamundîfe hoafî ranîmbo mahepünahîndî.

*Nîne ahînümbî hohoanîmo bogorayo rana-hambo hoafîmayu
(Mak 12:28-31; Ruk 10:25-28)*

34 Rani hoafi nambo Sisas ai Sadyusi nindou ahamundi hoafi kiki mareapuri. Raniyomo asu Farisi nindou ai rani hoafi ranahambo himboriyomo houmbo ai mamühi gugurimefundi. 35 Raniyu asu nindou mamü ahamundi mbusümo ahinümbi hohoanimo fifireandeimbi ranai mamü düdufe Sisasimbo randihini hoeindihini yahu-haya düdumariri. 36 Ai ahambo düdurirühi yahuya, “Yamundo-randeimbi nindou, naha ahinümbi hoafi ranaiyo moani adükari hamindayo?” mehuamboyu. 37 Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Adükari sapo sifahfi God ranahambo, sifahfi ngusüfo muḅguambo, sifahfi hohoanimo muḅguambo, yifiafi muḅguambo ranambo ngusüfo pandowori.’ 38 Rani ahinümbi hohoanimo ranane ai weangurühididi asu moani adükari hamindayo. 39 Asu ḅgorü ahinümbi hoafi adükari rani-kiminindi ra ndahurai-ane, ‘Se ḅgunindambürü ranaheimbo ngusüfo pandowandürü sapo se sifahfi fimbo rawarowandi nou.’ 40 Mosesindi muḅguambo ahinümbi hohoanimo aho ranane asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou-yomondi yamundi-fe hohoanimo ranane muḅguambo ranana yimbu adükari ahinümbi hoafi ra nimirindühane,” mehu.

*Sisas ai düdi Kraisyu yahu haya düdumefiyu
(Mak 12:35-37; Ruk 20:41-44)*

41 Farisi nindou ai guguriyafu marimonda Sisas ai ahamumbo düdufipurühi yahuya, 42 “Se ra Kraisimbo nunguru hohoanimoyomondühiyomoa? Ai ra dadi

amoao mamiyomondambe-ahindiyua?" mehuamboemo. Asu ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Ai-ana Defitindi amoao-ambeahindani," mehomondamboyu. ⁴³ Asu ai ahamumbo düdureapurühi yahuya, "Asu nününgufemboyo Yifiafi Aboedi ranai Defitimbo hohoanimo ngusüfoambe horimarera asu ai Krai ranahambo Adükar-ani mehundoa? Defit ai yare hoafiyuhü yahuya,

⁴⁴ 'Adükari Ai wandi Adükariambo yare hoafiyuhü yahuya,

"Wandi warü hondüni ndanühi ndando nimandifi ngafimbo

asu sünguna shambo hürütümbi nindou shafi yirumbo hoarehi hinngindihamboyahü,"

Buk Song 110:1

Defit ra-mehu. ⁴⁵ Defit ai Krai ahambo Adükari yahundo marandane. Asu nüngufimboyu Krai Ai Defitindi ahuirayu rana?" mehupuri. ⁴⁶ Asu nindou mamü ai-amboani moai Sisasindi düdufe hoafi ranimbo simbori hoafiyundo, nga wani. Raniyomo asu ai rihünda peyomo houmbo ahambo düdufembo ahinirurühi asu ai moai ahambo mamü düdufe amboani düduyafundo rundi, nga wani.

23

Sisas ai ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbü asu Farisi nindou ranahamundi hoafi ranimbo ahini hoafimayu

(Mak 12:38-39; Ruk 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Raniyu asu Sisas ai nindou afindi ahambo wakireri menjoro ranaiyei asu

ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranaiyomo aheimbo wataporimbomarandüri. ² Ai yare hoafiyundürühü yahuya, “Ah+nümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi asu Farisi nindou-anemo ai siheimbo yamundifembo Mosesindifondi kosiründümo houmbo aningomo. ³ Ran+mbohündambo animbo asu se himborindei süngundhindi ninimoatükunimboyo ai se rarhi yahomo houmbo hoafemondüri ranimbo. Nga asu se nime-moatükunimbo ai rawarundifarasüngu randihimboyei, nga wani. Aiana hoafi yangirane ai rarhi rarhi-emo, nga asu ai ahamundifhoari refembo ana, ngirirandundi. ⁴ Ahamundif ah+nümbi yamundife hoafi ra tinjümbi moatükunane. Ai-ana nindou amurifei daboahamindiwami nimboreimbi moatükunimbo ai mbisahümündia yahomo houmbo hüputüpuründümo nandundühanemo. Asu aiana ahamundifhoari ngirirakidou amboani nimboreimbi moatükunimbo ai manandundifranahambo semindimbo moai farihouwuri, nga wani. ⁵ Nindou ai yifhoefimbo hoeimbirihimuni yahomondühanemo ai nindou himboahü munghu-moatükunimbo ra yaru arundi. Ai didibafife wadagifadükari güdu mburu yihururündümo arundi. Asu ai ahamundif hoeari rani himborifihimoani rani-poanimbo yihuru yihurumarundi. ⁶ Aiana nimarifondif aboedühi nimarimboane hohoanimoyomo arundif afindif sesesimbo si simboanane asu Suda-yafe rotu wori ranambe diridühi nimarimbo-anemo hohoanimoemo. ⁷ Aiana nindou ai ahamumbo nindou afindif fandifeambe yifhoefimbo hihifimbirihümuni,

yahomo asu yihoeffimbo yamundu-rundeimbi nindou-anemo mbisahümüni mbirihündi, yahomombo-anemo hohoanimo yomo arundi. ⁸ Nindou ai siheimbo yowan yamunde-randeimbi nindou mbisahindürimboyei, nga wan. Seana moani mam apodoho apodoho mam yangiranei, nga sihei Yamunde-randeimbi Nindou aiana moani mam ai yangirani anungu. ⁹ Asu se nindou mam hifi ndanühinda ranahambo ahinindi horühi hoafindeihya 'Ape' mbiseimboyei, nimboe sapo sihei Ape mam yangirani sünambe amaru. ¹⁰ Asu nindou ngorü siheimbo hoafindeihya 'Yamundo-randeimbi' mbiseimboyei, nimboe sapo sihei yamunde-randeimbi Krais yangirani. ¹¹ Nindou düdi ai sihei mbusümo nindou adükar hamindi anungu ana, asu ai sihei ratüpuriyu-randeimbi nindoumbofi mbünunguwamboane. ¹² Nindou düdi ai ahandihoari nindou adükaranahi ehu ana, ahandi ndüri hifinambo gadimboe. Nga asu nindou düdi ai ahandihoari hifinamboareandi ranai ana ahandi ndüri adükarindimboe."

Sisas ai ahamundi yimbu yafambe moaruwai hohoanimo yaru arundi ranimbo hoafimayu (Mak 12:40; Ruk 11:39-52; 20:47)

¹³ "Ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, hipoanimo embou-anemo. Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Seana nindouyei ngusumboarühi God nginindi hifandarandi ranahambo yipur papiru hiningiru arundi. Asu se sihamundihoiari

amboani moai ranambe kefoau homo-rundi. Asu asukai se moai nindou didiyei ai ranambe kefoefembo yifiraye ranaheimbo hiniŋiwura kefoehi hūsi, ŋga nafī gūrarundi.

¹⁴ [Ahinūmbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hipoanimboembou anemo. Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Seana sapo nimorehi kai animboei ranaheimbo wosihoafori hoafiyomo-ndündürühanemo asu se ahei wori kosaründimo. Rananemo asu se nindou ai hoembiri himuna yahomo houmbo Godimbo moani geduhi didibafiyomonduhi homo arundi. Raninimbohündambo animbo süngunambo sihamundi tiriifo ra moaruwai hamindi tükündifepurimboe!]

¹⁵ Ahinūmbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo se boboharindūmo! Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Seana botiwami hoe hanŋifo-süngu homo arundane asu hifi-süngu homo arundane ra nindou mamī sihamundi süngurapuri randeimbi tükife niŋgombo kokombohündambo-anemo. Nindou ranai sihamundi süngurapuri-randeimbi nindou tüküfiyuwanane asu randüwuranī ai haiambe nafī gadūmbui sapo se-amboani rawefundi nou. Ranani nindou ranai se rarundanī ahandī moaruwai hohoanimo sihamundi moaruwai hohoanimo ranahambo ŋgasündearandi.

¹⁶ Nindou himboatihari nindou amurambo nafī nafuimbo-memo, se hipoanimboembou-anemo! Seana nindou yamundundūhiya, Nindou düdi ai ninimboyu dabarifihi Godindi wori ranahambo dukare

ranifihî dabarefiyu ana, ra moanane. Nga asu nindou düdi ai gor Godîndî worî ranambe engoro ranifihî dükare dabarefiyu ana, asu ai ranî-moatükunî refembomayu ra anihondümbo rambîreandamboane yahomo arundî. ¹⁷ Seana himboatîharî hohoanîmo-koate nindou-anemo! Nîni-moatükunîyo ai moanî ahînümbî moatükun-ayo, gor ranaiyo asu Godîndî worî ranîyo? Gor ai Godîndî worambe yaŋgoromboane asu Godîndî moatükunî hondü nahurai tükefeyo. ¹⁸ Asu asükai seana yamundundühîya, Nindou düdi ai sesî sîhefe hasîhonî ranahambo dükare ranifihî dabarefiyu ana, ra moanane. Nga asu nindou düdi ai sapo sesî sîhefe hasîhonî ranîwamî sesî asîhefeyo ranahambo dükare ranifihî dabarefiyu ana, asu ai ranî-moatükunî refembomayu ra anihondümbo rambîreandamboane yahomo arundî. ¹⁹ Awi seana nindou himboatîharanemo! Nîni-moatükunîyo ai moanî ahînümbî moatükunayo, sesî asîhefeyo ranaiyo asu sesî sîhefe hasîhonî ranîyo? Sesî, sesî sîhefe hasîhonî ranîwamî yaŋgoromboane asu sesî ra Godîndî yaŋgîrî tükefeyo. ²⁰ Ranîmboane asu nindou düdi ai sesî sîhefe hasîhonî ranahambo dükare dabarefiyu ana, munġu moatükunî ranîwamî engoro ranahambo kameihî ranifihî dabarîfihani. ²¹ Asu nindou düdi ai Godîndî worî ranahambo dükare ranîfihî dabarefiyu ana, asu God ai worî ranambe anüġgu ranîfihî kameihî dabarîfihani. ²² Asu nindou düdi ai sünü ranahambo dükare ranîfihî dabarefiyu ana, asu ai sapo Godîndî nîmarî hîfandîmbo fondî asu

ai mare fondi raniwami amaru ranahandi-ihĩ kameihũ dabarĩfihani.

²³ Ahĩnũmbĩ hohoanĩmo yamundu-rundeimbĩ nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hĩpoanĩmboembou-anemo! Awi seana yafambe yimbumbanemo! Se-ana muŋguambo akĩdĩbou sesambefembo moatũkunĩ wambifĩ nahurai ranane se yimuŋgurũdũmo mburu asu 10 ranahandi ŋgorũ bĩdĩfirĩ ra Godĩmbo yĩboboru asĩhoemo. Ŋga asu seana adũkarĩ ahĩnũmbĩ hoafĩ bĩdĩfirĩ ranahambo ana se hĩnĩŋĩrumbou-anemo. Sapo rani-moatũkunĩ hoafĩ ranana ini ra, nindou muŋguambo ranaheimbo mamĩ simogodĩ hohoanĩmombo hohoanĩmo, nindou ŋgorũmbo hĩpoambo hohoanĩmo, asu anĩhondũmbofe hohoanĩmo ranane. Godĩmbo nĩnĩ-moatũkunĩyo 10 ranahanda mamĩ bĩdĩfirĩ yĩbobofe sĩhefe ahĩnũmbĩ hoafĩ ra se hĩnĩŋĩndumboemo, ŋga adũkarĩ moatũkunĩ hohoanĩmo hoafĩmayahĩ ranamboanĩ se sũŋgundu ndundĩ. ²⁴ Seana hĩmboatĩharĩyo hefe nindou ŋgorũmbo nafĩ nafuimbo nindou-anemo! Seana hĩmboafĩfĩ ranahamumbo sĩmindĩ hoe ranambe foerĩmonda hũrũhoupurũhanemo, ŋga asu kamer nĩnĩhondĩ adũkarĩ ra kameihũru sĩrĩfoarundũhanemo! ²⁵ Ahĩnũmbĩ hohoanĩmo yamundu-rundeimbĩ nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hĩpoanĩmboembou-anemo! Awi seana yafambe yimbumbanemo! Se-ana sesĩ hĩpĩrĩ napo ra hĩmboranĩ moanambũhĩ ranane popoaiarĩhoemo, ŋga asu wagabe ragu ana hũmbuhũnĩ hohoanĩmo asu moanĩ sĩhamundĩ fi ranahambo hohoanĩmo ranĩmboane foafusafu hĩnĩŋĩrundani tũkũra piareandi. ²⁶ Farisi

nindou seana himboatihari nindouanemo! Awi se hipiri ranambe ra, wagabe ragu rani boatei popoaindihomondani animbo asu himborani moanambühi ranamboani kameih aboedi himbondimboe! ²⁷ Ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hipoanimboembou-anemo! Awi seana yafambe yimbumbanemo! Se-ana yifambe ranahambo yihuruyo hiningifeyoani aninggo yahurai-anemo! Ranane sapo yifambe ranai moanambühi himborani ranai aboedi himboyo haya aninggo, nga asu ragu wagabe ranana yifi hambohamindi fisingarümbi moaruwai ranai mamikariyombo foerimboane. Se sihamundi fiambe ragu ra moani yahurai hamindanemo! ²⁸ Yahurai-anemo se-amboani fi moanambühi nindouyei himboahü mbumundi nindou himboemo, nga asu sihamundi fiambe ragu ranana yafambe yimbumbi hohoanimo asu moaruwai hohoanimo ranambo güre pireapurimboane.

²⁹ Ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hipoanimboembou-anemo! Awi se-ana yafambe yimbumbanemo! Se-ana Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ranahamundi yifambe nafiru arundi. Asu nindou aboedi mbumundi manimboei-mayei ahei yifambe-wami se yihururu hiningiru arundi. ³⁰ Asu rananemo se yaru hoafiyomondühiya, 'Ro horombo sihefi amoao mami maningomo ranambe mbanimboefi-mbonana ngiri ro Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou ranahamumbo

hifokoefembo farihēhupuri.’ ³¹ Asu se rani hoafi yaru hoafemo ranana asu se maru sapo nindou didemo Godindi hoafi hoafiyomorundeimbimbo hifokoamarupuri ranahamumbo nahurai-anemo weindahi nafuiayomo.

³² Refe ana, awi koe se nine-moatükuni sihamundi amao mamai ai ramarundi ranifih randu ngomo nafindundümo! ³³ Awi seana amoasiranemo! Seana moaruwai amoasirindi nimori hondanemo! God ai sihamumbo papife hoafinduan se haiambe gadimboemo. Nüngundu se ranahambo mafēbou-a?

³⁴ Ranimboane asu se himborindimo nda. Ro sihamumbo sowana Godindi hoafi hoafiyomorundeimbi nindou, fifirundeimbi nindou asu yamundu-rundeimbi nindou ranahamumbo koandihēheapurimboyahi. Rananimbo

asu se bidifiri hifokoandupurimboemo, bidifirambo nimifih hifokoefemböhünda pandupurimboemo, bidifirambo Godindi worambe bubundupurimboemo. Asu bidifirambo ngorü ngoafihündi heboadupuri houmbo wandupuri ngomo ngorü ngoafihü tükündafundi. ³⁵ Ranimboane asu nindou mbumundi hifi ndanühi manimboei ranaheimbo hifokoamarundüra yifimayei, rani müngu moatükuni ranahambo se hütiyomo. Sihamundi hüti sünguyo sapo nindou ai mbumundi hohoanimo süngurihindeimbi Eberindi sirambeahindi peyo haya ho hombo Sekaraia sapo Berekiandi nimorimayu ranahandifih tūmareandi ranahambo hifokoamarüwuri.

Se Godindi wori asu sesi sihefembo fondi mbusümo ranambeyo hifokoamarüwuri.

Raniḿbohündambo aniḿbo siḿhamundi-wami tiḿriḿfo ranai nanḿgopuriḿboe. ³⁶ Ro siḿhamumbo aniḿhondüḿboanahi hoafehapuriḿ nda. Nindou hiḿfokoaru marundiḿ ranahambohünda tiḿriḿfo afiḿndananiḿbo God ai nindou haponda aniḿboei aheiwamiḿ nandeandürümbui.”

*Sisas ai Serusarem ngoafi ranahambo ho-
hoaniḿmomayu
(Ruk 13:34-35; 19:41-44)*

³⁷ “Serusaremihündi, Serusaremihündi, se Godiḿndiḿ hoafiḿ hoafiḿyomo rundeimbiḿ nindou ranahamumbo hiḿfokoariḿhipurühiḿ asu se Godiḿndiḿ hoafiḿ semiḿndiḿ hombo nindou siḿheimbo sowana koamariḿhepurüḿ ranahamumbo hiḿfokoefepuriḿbo safombo niḿmoeinambo-riḿhüpuriḿ mariḿhündiḿ! Ro siḿhafiḿ mbüsümo nindou aniḿboei ranaheimbo wagiḿdemindiḿndürühiḿ warüḿ gabudiḿfoefendürüḿbo afiḿndiḿ ho-
hoaniḿmomayahüḿ kakaroko hondiḿ ai ahandiḿ weihoandiḿ mbanendiḿ hoareharamiḿndiḿndürüḿ nou. Nga asu se wambo moai refembo raro-safiḿndiriḿ, nga moei masafiḿ. ³⁸ Asu se hiḿmboriḿndei. God ai Ahandiḿ worüḿ siḿheiḿ mbüsümo hiḿningiḿmareandiḿ asu moaniḿ fondariḿboe. ³⁹ Ro nda siḿheimbo hoafehandürüḿ, hapondanambe ana se ngiriḿ asükai wambo hoeindiḿhindiriḿ, nga ngo ngombo süḿngunambo aniḿbo se randiḿhi hoafiḿndeiḿiya, ‘God, Se nindou ai Adükariḿndiḿ ndürüḿna tükefiyu ranahambo aboediḿ aboediḿndiḿworüḿ,’ mbiḿseimboyei,” mehu.

24

Sisas ai Godindi wori ra biriboemboe yahu haya wataporimbomarandi

(Mak 13:1-2; Ruk 21:5-6)

¹ Sisas ai Godindi wori ranambeahindi tüküfi haya huwane asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahambo sowana mahomo Godindi wori worimbomarundi ra nafuiyondowohü hoafiyondombohünda. ² Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Yini, ro anihondumbo-anahi nda hoafehapuri. Se haponda munquambo moatükuni ra hoeirundai? Ngiri nimoei nda süngunambo ana rande atüboaki-atüboakindo gafuwani hoeindundi, nga munquambo nimoei ra hifini pindihimboyei,” mehupuri.

Sisas ai ahambo süngururürundeimbimboya tihirifo tükündifemboe yahu hoafimayu

(Mak 13:3-13; Ruk 21:7-19)

³ Sisas ai Orif Nimi Hifi Wafuambe nimiru ane asu ahambo süngururü-rundeimbi ai yangiri hafomo ahambo-so tüküme fundi. Raniyomo asu ai düduyafu hoafiyomondühi yahomoya, “Se yihoeimbo hoafiyafimuni nüngu-simboani rani-moatükuni ra tükümandife? Asu nini-moatükuni boatei tükündifeyoani hoeimandihu sapa se kosimboayafi ranane asu ndeara bidifiranambo si tüküfemboayo ranane ranahambo fifirindihumboyefi?” mehomondamboyu. ⁴ Raniyu asu Sisas ai simbori hoafiyuhü yahuya, “Awi se hibadumbo nindou ai shamumbo woshihoafori hoafindeimboyei. ⁵ Nga

nindou afɪndɪ ai tükündafu wandɪ ndürɪ dükandu hoafɪndɪmondühɪ anɪmboya, ‘Ro nda Kraisanahɪ!’ mbɪsɪmondühɪ anɪmbo ai nindou afɪndɪ ranaheimbo wosɪhoafɪ hoafɪndɪmondanɪ ai anɪhondümbondɪhimboyei. ⁶ Se yifiarɪ hoafɪ asu yifiarɪ yafui hoafɪ hɪmborɪndɪmboemo. Nga asu se ranɪ-moatükunɪ ranahambo hɪbadümbɪ, nga hepünündafumboemo ranɪmbo. Ranɪ-moatükunɪ ra tükündɪfemboesɪ, nga asu ranɪ-moatükunɪ tükefeyo ranahambo ndeara bɪdɪfɪranambo si ane yahopoanɪ, nga awi wanɪ. ⁷ Hɪfɪ hɪfɪ ranai sɪmborɪ yifiarɪndɪmboe. Asu adükarɪ bogorɪ nindou mamɪ ahandɪ nendɪ ranai ngorü adükarɪ bogorɪ nindoundɪ nendɪ ranɪ-babɪdɪ sɪmborɪ-sɪmborɪndɪmboemo. Hɪfɪ bɪdɪfɪrɪ ranɪfɪhɪ sesɪ ai wanɪndohü asu hɪfɪhe ranai tükündɪfendamboe. ⁸ Munguambo moatükunɪ ra tükefeyo ranana moanɪ nɪmorehɪ ai nɪmorɪ wakemɪndɪmbo asübusɪ boatei asemɪndo yahurai boatei-ane tükefeyo. ⁹ Rananɪmbo sɪheimbo mbundüründümo tɪŋrɪfombɪ moatükunambe sɪndündürühɪ hɪfokoandündürɪmboemo. Rananɪmbo munguambo hɪfɪndɪ nindou ai wandɪ sünguna sɪhamumbo yɪboarukondühüpürɪmboyei. ¹⁰ Ranɪ-sɪmboanɪ nindou afɪndɪ ranai ahei anɪhondümbɪ hohoanɪmo ra hɪnɪngɪndɪhindühɪ, asu ai ahei ngunindɪ ranaheimbo nindou amurɪ hürütümbɪ nindouyei warühɪndɪhindürühɪ asu aheihoarɪ amboanɪ sɪmborɪyiboarukofirɪndeimboyei. ¹¹ Rananɪmbo asu Godɪndɪ tɪkai hoafɪ hoafɪyomo-rundeimbɪ nindou afɪndɪ ranai tükündafundühɪ anɪmbo asu ai nindou afɪndɪ ranaheimbo wosɪhoafɪ

hoafɪndɪmondanɪ anɪhondümbondɪhimboyei.
 12 Ranɪfihɪ anɪmbo asu sapo moaruwai
 hohoanɪmo ranai afɪndɪ tükündɪfeyohü
 nindou ɲgorümbö hɪpoambofeihɪ ɲgusüfo pefe
 hohoanɪmo ranai akɪdoundɪmboe. 13 Nga asu
 nindou düdi ai nɪnɪ-moatükunɪ ahambo tükefeyo
 ranahambo moanane yahu kɪkɪhɪramündɪ
 anüngu ai ɲgu ɲgumbo bɪdɪfɪranɪ si tüküfiyuambe
 ranana ai aboedambondɪfimbui. 14 God
 ɲɲɪnɪndɪ hɪfandarandɪ Aboedɪ Hoafɪ ranahambo
 muɲguambo hɪfɪ ranühɪ nindou muɲgu
 ranaheimbo weindahɪ bokarɪhefendüranɪ
 anɪmbo asu ndeara bɪdɪfɪranɪ si ra
 tükündɪfemboe.”

*Moaruwai hamɪndɪ moatükunɪ tükündɪfemboe
 (Mak 13:14-23; Ruk 21:20-24)*

15 “Asu moaruwai moatükunɪ nɪɲgombö-
 mayo sürühoeimbɪ fondɪ ranahambo
 moaruwaimbondeambui ranahambo Godɪndɪ
 hoafɪ hoafɪyu-randeimbɪ nindou ahandɪ
 ndürɪ Danier ai wataporɪmbomarandɪ ra
 se hoeindumboemo. (Nindou düdi ai ndanɪ
 hoafɪ ra hoeifemboayu ranai hoafɪ ranahambo
 ndore fɪfɪrɪmbɪreandamboane.) 16 Ranɪ-
 sɪmboanɪ anɪmbo nindou dɪdɪyei ai Sudia
 hɪfambe anɪmboei ranai hɪfɪ wafunambo nɪmai
 mbɪfefeohindamboane. 17 Ranɪ-sɪmboanɪ ana
 sapo nindou ahandɪ worɪkɪmɪ amaru ranai
 ahandɪ napo worambe kurayo ranahambo
 hanɪ semɪndɪmbo hɪhɪnɪɲɲɪndeambui. 18 Asu
 nindou düdi ai ahandɪ nümbürambe anüngu ranai
 ɲɲɪrɪ ahandɪ hoearɪ masɪhendɪ ra semɪndɪmbo
 hɪhɪrɪndɪfɪ ɲgu, ɲga wanɪ. 19 Ranɪ-sɪmboanɪ

nimorehi didiyei ai nitori furumbaye-ane asu nimorehi nitori titi simindeimbaye ranane ranaheimbo moaruwai hamindi tukundifemboe. ²⁰ Se Godimbo didibafindimo rananimbo asu se ngiri afindi ngisihari tukufeyoambe ane asu moani nimarimbo si ranambe ane ra se ngiri feboundi! ²¹ Rani-simboani tihirifo afindi tukundifemboe. Horombo God ai hifi sunu nafimarandambe peyo haya ho hombo hapondani tufefeyombe ana, moai afindi tihirifo ndahurai tukufeyo. Nga sungunambo rani simboani ana moani mungunambo tihirifo afindi hamindi moatukuni animbo tukundifemboe. Asu randife hayambo ra sungunambo ana ngiri asukaindo tihirifo yahurai tukundifeyo. ²² Nga asu God ai rani-simboani ranahambo bodifombofe kikihiyimindi-koatembembonana munguambo nindou ranai ngiri aboedamboyahindi. Nga asu God ai munguambo nindou sapo ranaheimbo wandanei yahu dibonimayunduri ranimbohundambo wambo animbo asu hapondani ana God ai rani si ra awi bodifombonde kikihindamundumbui. ²³ Rasimboani nindou bidifiri ai sihamumbo hoafiyehüya, 'Se nduhi himboemo, nga Krai ana ini nda!' mbisei-anane, asu 'Ai ana ini gogu ra!' mbisei-anane ra se nindou ranahei hoafi anihondumbo-ndundurimboemo. ²⁴ Nimboe sapo nindou bidifiri ai tukuyafunduhi woshihoafori hoafindimonduhüya, 'Ro Krai-anahi,' asu 'Ro Godindi hoafi hoafiyarhandeimbini nindou-anahi,' mbisimbomemo. Asu ai hepünifeimbini moatukuni nafuindimonduhi rani-poanimbo nginindi

nafuimbo ratüpurî ratüpurîndîmboemo. Ai nindou sapo God wandanei mehu ranaheimbo amboanî ndahurîmîndefîmbo mbîsîmboemo, nga ngîrîndîmo. ²⁵ Ranî-moatükunî ranahambo ro horombonamborîhe hoafîmehapurane, nga se ranahambo himborîndîmo. ²⁶ Asu nindou ai randîhi hoafîndeihiya, ‘Hoeirîhi, Krais-mayu ranai ana nîmî wohî furîkoate-reandî hîfûhani anüngu,’ mbîseianî asu se ranîni ngomboemo, nga wanî. Asu nindou ai randîhi hoafîndeihiya, ‘Aiana dîbo ndanambe ndanüngu nda,’ mbîseianî wanî asu se ranahambo anîhondümbondumboemo, nga wanî. ²⁷ Nga Nindou Hondü ranai ana, sapo wabürüsî sünü muᅅgu ranîfîhi hüfîhamîndî süfuanîpoedî ngu hafuanî si boakîboadeamboe yahurai-anîmbo nindou himboahü tükündüfimbui. ²⁸ Sapo nahanühîyo nindou ai yîfîyo haya yîfî nîmoko ranai moanambühî engoro ana, ranühî koahoeimbî ranai hei gugurîhindühanei.”

*Nindou Hondündî kosîmbo si
(Mak 13:24-27; Ruk 21:25-28)*

²⁹ “Ranî tîᅅîrîfombü moatükunî si ranai ndeara muᅅgundoanî anîmbo nîmehünou, hüfîhamîndî ai nîmbîraᅅînderühî asu amoamo ai ngîrî sindu. Mupui ai sünambeahîndî firîbadîyîboai pütapîndowohü asu muᅅguambo ngînîndî moatükunî sünambe anîᅅgo ranai fîfîmîndîmboe.

Aisaia 13:10; 34:4

³⁰ Ranî-sîmboanî anîmbo Nindou Hondü ai tüküfembo nafuimbo moatükunî ranai

sünambe weindahî tükündîfemboe. Asu hîfî ndanühündambo munḡuambo sirîhündî nindou ranai arasîranîndeimboyei. Asu Nindou Hondü ai sünambeahîndî mburüḡaiwamî nünḡumbo ahandî ḡḡîndî asu adükarî hîmboamupuimbo-randeimbî moatükunî ndemündü haya ra dîbonde kuduani ranahambo hoeindîhimboyei. ³¹ Rananîmbo fufuḡî afîndî ranai hoafîndîmboe. Rananîmbo asu ai ahandî sünambeahîndî nendî ranhamumbo yimbuyimbu hîfî ra hîmboranîpoedî nindou munḡu God ai wandanei mehu gugurîfendürîmbohünda koandîhepura ḡgomboemo.”

Hoandasüfo nîmîndî ranahambo yamundîfe hoafî

(Mak 13:28-31; Ruk 21:29-33)

³² “Asu se hoandasüfo nîmîndî türüfoarundühî hohoanîmondîmo. Ranî nîmî ranai ahandî düdüdü ranîfîhî hoehoai tütükîyohü emündü aforo ana, se fîfîrundî sapo ranana ndeara hoemboane. ³³ Mamî ranî-sünḡumbo anîmbo asu se hoeindundani munḡuambo ranî moatükunî ranai tükündîfeyoanî hoeindundühî rananîmbo se Nindou Hondü ai ḡḡîrî amîtata kudu, ḡḡa yipurî kîmani anünḡu, ra fîfîrîndumboemo. ³⁴ Ro sihamumbo anîhondümboanahî hoafehapurî nda. Bîdîfîrî nindou hîfî ndanühî anîmboei yîfîhai-koateayei-ambe anîmbo ranî-moatükunî ranai tükündîfemboe. ³⁵ Sünü hîfî ranai ana awarîndîhoemboe, ḡḡa asu wandî hoafî ranana ḡḡîrî awandîhoayo, ḡḡa wanî.”

Nindou mamî aiamboanî moai Adükari ai tüküfembo si ra fifireandî

(Mak 13:32-37; Ruk 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Nga asu Nindou Hondü ai tüküfembo si ranînambo nindou mamai-amboanî moai fifireandî. Asu ranî si tüküfemboayo ra sünambeahindî nendanemo asu Nîmorî aiani ra moai fifirundî. Nga moanî Afîndî ai yangîrani ranî-moatükunî ranahambo fifireamboayu.

³⁷ Nindou Hondü ranai tüküfembo si ranana Noa nünġuambe ra simboanî nahuraindîmboe.

³⁸ Sapo horombo hohoambu ai tüküfe-koateyoambe ranî-simboanî ra nindou ai moanî sesi sahüsi hoe simîndei asu nîmorehî nindowenihî anamîndühîyahi heimbo bidîfîranî hondü ranambe Noa ai botambe aboeda kamefuendî.

³⁹ Ranî-simboanî ra nindou ranai ranî-moatükunî tüküfemboayo ranahambo moai fifîrîhindî, nga ai moanî sirî mbîrowohî ratüpurîyei hei-ane asu hohoambu ranai tüküfehü aheimbo pare gogomaramîndîndürî. Moanî yahurai-anîmbo sünguna Nindou Hondü ai tüküfiyuambe tükündîfemboe.

⁴⁰ Ranî-simboanî ana nindou yimbu ai nümbürambe ratüpurîndafandühî nîmbafandanî anîmbo, nindou ngorümbo nderümündühî asu ngorü ai moanî rande bodîboadiranî nünġumbui.

⁴¹ Nîmorehî yimbu ai mbanî hîrîndafihî nîmbafeanî anîmbo asu ngorümbo ndemünduanî asu ngorü ai moanî rande bodîboadeandanî nîngomoe.

⁴² Awi se hîbadümbo nîngomo, nga nîni-simboanîyo sîhamundî Adükari ai tüküfemboayu ra se moai fifirundî. ⁴³ Awi se randu hohoanîmondîmo. Worî aharambürîyu

haya hümbuhüni nindou ai nini-simboaniyu ahandi worambe hümbuhünimbo tüküfemboayu ra fifirareandi ana, nindou ranai ngiri apu. Nga ai hümbuhüni nindou worambe tükündüfimbui mbüsü haya yangiri günde n+mandü ngumbui. ⁴⁴ Ranimbohündambo animbo se-amboani munguambo si aho ra hibadundühi nafindündümo n+mandimo. Nga Nindou Hondü ranai tüküfembo ranahambo se mitaniründümo houmbo hidibo-hidiboyomondambeanimbo moani ai sübundamündü tükündüfimbui.”

*Nindou ratüpuriyafanir+nandeimbi aboedi asu moaruwai ranahafandi kafoefe hoafi
(Ruk 12:42-46)*

⁴⁵ “Asu düdi ratüpuriyu-randeimbi kaowori hohoanimo-koate didiboadre-randeimbi fifireandeimbi nindouayua? Nindou ranai ana sapo ahandi bogori nindou-mayu ranai ahamboya, ‘Se nindou ratüpuriyomo-rundeimbi bidifiri-memo ranahamumbo hibadapuri,’ yahu haya kafoariri hin+ngimariri ranani sapo ai ahamumbo sesi segopurimbo simboani yibobofe segopurimbohünda. ⁴⁶ Nindou ranahandi bogori nindou ai worambe tüküfi hoeirirani asu nindou-mayu ranai sapo ahandi bogori nindou ai refembo hoafimayu süngu rawareandi ranana nindou ranai moani hihifi-hihifimbiyuwamboane! ⁴⁷ Ro nda s+hamumbo an+hondumboanahi hoafehapuri, bogori nindou ranai nindou ranahambo ahandi munguambo moatükuni ranahambo hifandimbo bogorimbondiri hin+ngindirümbui. ⁴⁸ Nga

asu nindou ranai, moaruwai ratüpur+yu-randeimbi nindouayu ana, asu ai ahandi fimbo rande hoaf+nduhü an+imboya, Wand+ bogori nindou ai ng+i+ awi n+mai tükündüfiyu mbüsümbui. ⁴⁹ Ranan+imbo asu ai ahandi mam+ ratüpur+yomo-rundeimbi-memo ranahamumbo piyu haya bubuhaindüpurühi asu sesi dedü wak+indeandühi bia ra ndümündi, nindou bia sim+indi+mo-rundeimbi rani+babi+di hoanguhü rarandu wak+indeambui. ⁵⁰ Ranan+imbo asu mam+ simboan+ sapo ratüpur+yu-randeimbi-mayu ranai ahandi bogori nindou ranai tüküfemboayu ra mitan+ramündü haya hid+ibo-hid+iboyuambe an+imbo tükündüfimbui. ⁵¹ Ranan+imbo asu ahandi bogori nindou ai ahambo kibodi+r+indir+ mbunda asu nindou wos+hoafori hoaf+yeimbi ranambendir+imbui. Ranan+imbo asu ai ranambendi+fihi heindühi yahafi sis+inder+imboe.”

25

Yihoar+fambor+ 10 ranahei kafeefe hoafi

¹ “Rani+simboan+ ana God ng+i+nindi sünambe hifandarandi ra ndahurai an+imbo tükünd+femboe. Mam+imbo yihoar+fambor+ 10 ranai nindou mam+ n+moreh+ semündü haya masüfuwa asu ai ahei ram hai ra fufurühümündi hehi ahambo naf+n+ nafaar+fiho fihambo mahei. ² Hondahüyahindeimbi+mayeri (5) ranai moan+ hohoan+mo-koateyei, nga asu ngörü hondahüyahindeimbi+mayeri (5) ranai aboedi fifir+hindeimbi+yei. ³ Sapo n+moreh+ hohoan+mo-koate-mayeri ranai ahei ram ra

sahümündi, nga asu moai ram hoe bîdîfîrî fuihümündi. ⁴ Nga asu nîmorehî dîboadîre fîfîrîhindeimbi-mayei ranai ahei hoe hîpîrî-mayo ranambe hoe fuihümündihî ahei ram dîboadorîhi masahümündi. ⁵ Ranîyei asu sapo nindou nîmorehî semündümbi-mayu ranai nîmai tüküfe-koatemayuwamboyei asu aheimbo yapombo hîmbo-marandüramboyei moanî rarîhi yapombo boarîhehi hehi kurîmayei. ⁶ Ranîyo hombo nîmbî mbusümondühî nindou mamî ranai mîngîyowuhü yahuya, ‘Sapo nindou nîmorehî semündümbi-mayu ana nda! Nga asu se ahambo sühüsi nafoarîhorî fîhîrîhorîmîndei!’ mehu. ⁷ Ranîyei nîmorehî-mayei ranai munğu botîyahîndühî ahei ram hai ra yîmundîfembo dîdîboadomafandîhündî. ⁸ Ranîyei asu nîmorehî hohoanîmo-koateyeimbi-mayei ranai nîmorehî aboedî fîfîrîhindeimbi-mayei ranai hoafîyeihü seiya, ‘Awi se yîhoefîmbo ndühî sîhei-mayo hoe bîdîfîrî fuisehi, nga yîhoefî ana hûmaraso,’ maseiamboyei. ⁹ Asu nîmorehî aboedî fîfîrîhi-rîhündeimbi ranai hoafîyeihü seiya, ‘Yowanî, ngîrî ndehündî. Hoe ndanana sîheimboane asu yîhoefîmboane ra ngîrî sîmonğoründamîndîmunî. Nga awi hîhîrîndahi nğei stoa worambeahîndî se-amboanî sîheipoanîmbo pemîndei,’ masahündüramboyei. ¹⁰ Asu ranîyei hohoanîmo-koate nîmorehî-mayei ranai stoanambo hoe pemîmbo hîhîrîyahi mbahei nou ranambo amonğonîmbo nindou nîmorehî semündümbi-mayu ranai tüküme fiyu. Ranîyei asu hondahüyahindeimbi nîmorehî nafîrîhümündimbü-mayei ranai nîmorehî

semindimbo sesesi fondi-mayo ranambe nindou-mayu rani-babidi kefoehi mahüsi. Raniyo asu ranambe kefoefe hombo yipuri ra pamaiaro. ¹¹ Raniyei asu süngunambo hondahüyahindeimbi nimorehi bidifiri-mayei ranai tükümehindi. Raniyei asu ai rarihi pukuna hoafiyehü seiya, ‘Adükari, Adükari, se yihofimbo yipuri sübüdhawamuni digifo,’ sei hoafimayei. ¹² Raniyu asu nindou ranai simbori aheimbo hoafiyundürühi yahuya, ‘Ro siheimbo anihondümboanahi hoafayahi, se ngiri keboehindi, nga roana moai siheimbo fifirihearü,’ mehundüri.” ¹³ Sisas ai ndeara hoafi moendireandühi yahuya, “Awi se hibadumbo, nga moai se Nindou Hondü ai tüküfembo si ane asu rani simboanane ra fifirundi,” mehu.

Nindou ngimi ratüpuriyomorundeimbi ranahamundi kafeefe hoafi

(Ruk 19:11-27)

¹⁴ Sisas ai asükai hoafiyuhü yahuya, “Rani si tüküfe simboani ranana ndahurai-ane. Mami simboani nindou mamai ahandi wori ra hiniñgife hefe ngörü hifina hombo mehu. Raniyu asu ai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi ahamumbo mborai yahupuri mbura ahandi munguambo moatükuni ahamundi warambe hiniñgimareandi. ¹⁵ Nindou-mayu ranai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamundi ngusüfo nginiñdi küru hohoanimoemo rani simogodühi kaki hoari ra ahamumbo yibobore yibumareapuri. Nindou ngörumbo 5,000 kaki hoari sagado. Ngörumbo 2,000 kaki hoari sagado.

Asu ŋgorü-mayu ranahambo 1,000 kaki hoari ra sagado marandi. Raniyu asu ai ahamumbo yare hiniŋgireapurɪ haya ŋgorünamefiyu. ¹⁶ Ratüpurɪyu-randeimbɪ nindou sapo 5,000 kaki hoari masemüdu-mayu ranai nimehünou kaki ranambo kaki semindi ratüpurambe sihai haya ratüpurɪyuhü rani-fihindi 5,000 asükaiyu raniwamɪ masemüdu. ¹⁷ Asu mamɪ yahurai safɪ nindou sapo 2,000 kaki hoari masemüdu-mayu ranai kaki rani-fihindi 2,000 asükaiyu raniwamɪ masemüdu. ¹⁸ Nga asu nindou sapo 1,000 masemüdu-mayu ranai ahandɪ bogorindi kaki ra semündü hu hifambe kakirɪhai mbura hifambe dibo samboare hiniŋgimareandi. ¹⁹ Nindou ranahamundi bogori-mayu ranai angunɪ hu gedühi nüŋgu nüŋgumbo asu ai ŋgoafina hihirifi hu tüküme fiyu. Raniyu asu ai ahandɪ kaki nindoumbo yibobomareapurɪ-mayo ranahambo nindou rani babidimbo hoafi diboadondiheapurɪ yahu haya. ²⁰ Nindou 5,000 kaki masemüdu-mayu ranai tüküfi ahandɪ bogori nindou-mayu ranahambo 5,000 ŋgorü-mayo ra masagado. Asu ai ranahambo hoafiyundühi yahuya, 'Adükari, se wambo 5,000 kaki masowandiri, nga awi se nda hoeiro. 5,000 kaki-mayo se masawandiri rani-fihindi ro ŋgorü 5,000 kaki masahamindihɪ nda,' mehuamboyu. ²¹ Asu ahandɪ bogori nindou-mayu ai hoafiyuhü yahuya, 'Se aboedɪ hamindi ramarowandi. Seana aboedɪ asu anihondumbo hondü ratüpurɪyafɪ-randeimbanafɪ. Seana moani akidou moatükunɪ diboadɪ-ro-randeimbanafɪ. Nga asu rani-mbohündambo animbo hapondani

ana sɪhambo ro adũkarĩ moatũkunĩ hĩfandĩmbo amboanĩ bogorĩmbondĩhe hĩnĩngĩndĩheanĩnĩmboyahĩ. Asu se mborai sũhũfĩ ranahambo rodĩbo hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩnde,' mehundo. ²² Ranĩyu asu nindou 2,000 kaki masemũndu-mayu ranai-amboanĩ tũkũfi ahandĩ bogorĩ nindou-mayu ranahambo hoafiyundũhĩ yahuya, 'Adũkarĩ, se wambo 2,000 kaki masawandĩrĩ, ŋga awi se nda hoeiro. 2,000 kaki-mayo se masawandĩrĩ ranĩ-fihĩndĩ ro ŋgorũ 2,000 kaki masahamĩndĩhĩ nda,' mehuamboyu.

²³ Asu ahandĩ bogorĩ nindou-mayu ai hoafiyuhũ yahuya, 'Se aboedĩ hamĩndĩ ramarowandĩ. Seana aboedĩ asu anĩhondũmbo hondũ ratũpurĩyafĩ-randeimbanafĩ. Seana moanĩ akĩdou moatũkunĩ dĩboadĩro-randeimbanafĩ. Ŋga asu ranĩmbohũndambo anĩmbo hapondanĩ ana sɪhambo ro adũkarĩ moatũkunĩ hĩfandĩmbo amboanĩ bogorĩmbondĩhe hĩnĩngĩndĩheanĩnĩmboyahĩ. Asu se mborai sũhũfĩ ranahambo rodĩbo hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩnde,' mehundo. ²⁴ Ranĩyu asu nindou 1,000 kaki masemũndu-mayu ranai-amboanĩ tũkũfi bogorĩ nindou-mayu ranahambo hoafiyundũhĩ yahuya, 'Adũkarĩ, ro sɪhambo fĩfĩrĩheanĩnĩmboanahĩ. Seana nindou awi hĩmboarĩ handinĩ-yafeimbĩ ŋgĩnĩndĩ hamĩndanafĩ. Seana nĩne-moatũkunĩ se hĩfĩrowandeimbĩ-hũndĩyopoanĩ nũmbũrambeahĩndĩ sesĩ ra yimũngurandĩfĩ arandĩ. Asu nindou amurĩ ai nĩnĩ-moatũkunĩ maŋgĩrĩyo bubufoarhindeimbĩhũndane seana sesĩ ra guguro arandĩ. ²⁵ Ranĩmboyahĩ asu ro sɪhambo yĩhĩmbombo sɪhafi kaki ra sahamĩndĩ ha hĩfambe kakĩrĩhĩ dĩbo

masamboar+heandi. Si+hafi munḡuambo kaki ini nda, ḡḡa se rando hoeindowandi,' mehundo-amboyu. ²⁶ Asu ahandi bogori nindou-mayu ai hoafi+yuhü yahuya, 'Awi se ana ratüpur+yafi-randeimbi nindou moaruwai, ratüpur+koate yi+boaruko yi+boaruko-yafeimbi nindouanaf. Nindou ḡgorü ai ratüpur+yumbü ranahandi ro sesi yimunḡuraham+ndi asu nindou ai n+ne ahuri buburandeimbi ranahandambohündi ro sesi ra yimunḡur+ham+ndi gugur+he ar+handi ranahambo awi se wambo ndoro fifir+wand+r+imbo-wamboyafi? ²⁷ Asu awi refe anasi, se kaki wandi ra sapo kaki si+hefe arandi worambe sihoefani animbo, asu ro tükündäheandüh+amboani kaki bidifiri ran+wami nandi+he ndaham+ndimbohündisi. ²⁸ Haponda ahandi warambeah+ndi kaki ra ndowandümo mbundu nindou sapo 5,000 kakümbi-mayu ranahambo dabudo. ²⁹ ḡḡa ai sapo n+ne-moatükuni simonḡori-maramündu ranifih+bidifiri pandeamboe. ḡḡa asu nindou düdi ai n+n+moatükuniyo ranahambo wanayu ana, asu ai n+n+moatükuniyo ai ak+dou as+hendi ra ahandi-mayo munḡu fufuim+ndimboane. ³⁰ ḡḡa yi+boaruko-yi+boarukoyumbü nindou ranahambo weindan+hondü n+mb+nimaroambe pinduwurü. Rananimbo ai ranambe n+mandumbo heinduhü yahafi sis+inder+imboe,' ” mehu.

*Nindou Hondü ai munḡuambo nindou ranahe-
imbo yibobondearümbui*

³¹ “Sünḡunambo Nindou Hondü ranai
bogori+mbondüfi tükündüfihü ahandi

sünambeahindi nendi rani-babidimbo ana, asu ai ahandi muᅅguambo moatükuni hifandimbo nīmari fondi raniwami nīmandūmbui.

³² Rananimbo asu muᅅguambo hifi rani-hündambo nindou ranai ahandi haᅅgifoᅅü gugurindearūmbui. Rananimbo asu nindou ranaheimbo sapo sipsip hifandirandeimbi nindou sipsip ᅅgorünini yibobore asu meme ᅅgorünini yibobore arandi nou rande yimbumbonde yibobondearūmbui.

³³ Randeandühi animbo ai sipsip ahandi warī hondünī hiniᅅgindearühi asu meme ahandi warī kadüdanī hiniᅅgindearūmbui.

³⁴ Rananimbo asu Bogorī nindou ai nindou ahandi warī hondünī amarei ranaheimbo hoafindundürühi animboya, ‘Se ana siheimbo wandi Ape ai aboedi-aboedimareandürane, ᅅga se mborai süᅅsi. Rananimbo asu se süᅅsi God ᅅginiᅅndi hifandirandi ranahambo sapo wandi Ape ai siheimbo semindimbo horombo hifi sünü hapoadumbo simboriyoambe raraore nafīramündü masihendi ra sahümüᅅndi.

³⁵ Sapo ro wembomboyahani asu se wambo sesi masehindirī. Ro amindaniᅅmboyahani asu se wambo hoe simindimbo masehindirī. Ro nindou amurī tüküyaheandanī asu se wambo sahümüᅅndihündirī sihei worinimarīhindirī.

³⁶ Ro hoeari-koate nimboahani asu se wambo hoearinambo yihurumarīhindirī. Ro aᅅgünümboyahani asu se wambo hifandimarīhündirī. Ro karabusambe nimboahani asu se wambo hei wakīmafoarīhindirī. Ro hoearī napo-koateyahani se wambo hoearinambo wandi

fi yihurumarĩhindĩrĩ,' mehu. ³⁷ Nindou mbumundi-mayeĩ ranai ahambo simborĩ hoafĩndahĩndowohũ anĩmboya, 'Adũkarĩ, nũngu-sũmboaniyo sihambo hoeirĩhunĩna wembombomefa sesi masahunĩni, asu sihambo hoeirĩhunĩna amĩndanĩŋombomefa hoe simĩndĩmbo mafuihunĩni ra? ³⁸ Nũngu-sĩmboaniyo ro sihambo hoeirĩhunĩna nindou amurĩmboyafo tũkũyafõanda sahumĩndefĩni yĩhoefĩ worĩnĩrĩhunĩni, asu hoeari-koateyafani hoeari yihurumarĩhunĩna? ³⁹ Asu nũngu-sũmboaniyo ro sihambo hoeirĩhunĩna anũnũmboyaifi asu karabusambe nĩmbaifi randani ro hefĩ wakĩmafoarĩhunĩna?' mbĩseimboyei. ⁴⁰ Asu Bogorĩ nindou ai aheimbo simborĩ hoafĩnduhũ anĩmboya, 'Ro siheimbo anĩhondũmbo-anahĩ hoafayahandũrĩ, nĩne-moatũkunĩ se moani ndũrĩ-koateyeimbĩ nindou wandĩ ranahambo se ramarĩhindĩ ranana wambo rĩhũndĩrĩ rarĩhi marĩhũndĩrĩ!' mbũsũmbui.

⁴¹ Rananĩmbo asu ai nindou ahandĩ warĩ kadũdanĩ anĩmboei ranaheimbo hoafĩndundũrũhĩ anĩmboya, 'Se awarĩhehindeimbĩ nindou-anei. Andai se wambo hĩnĩŋĩrĩhindĩrĩ ragu ŋgei! Seana hai moani yare koadũrũmbo horoweimbĩ God ai dĩdĩboadore nafamũndũ Satan asu ahandĩ nendĩ ranahamumbo hĩnĩŋĩmareandĩ ranambe ŋgei! ⁴² Sapo ro wembomboyahani ra se moai wambo sesi sehindĩrĩ. Ro amĩndanĩŋomboyahani se moai wambo hoe simĩndĩmbo sehindĩrĩ. ⁴³ Ro nindou amurĩmboyahe heheya tũkũyahindani se moai wambo sahũmũndi-hũndĩrĩ sihei

worinri+hindiriri. Ro hoeari-koate nimboahani se moai wambo hoearinambo yihurur+hindiriri. Ro angunimboya, karabusambe nimboaha raraorihanda se moai wambo farihendiriri rihundi,' mbusumbui. ⁴⁴ Asu ai-amboani simbori ahambo hoafindahindowohu animboya, 'Adukari, nungu-sumboanyiyo ro shambo hoeirihuninani se wembomboyafi, hoeimbo amindanijomboyafi, nindou amurimboyafo tukuyafo, hoeari-koate nimbafi, angunimboyafi asu karabusambe nimbafani ro shambo farihefenini-koatemayefa?' mbiseimboyei. ⁴⁵ Asu Bogori nindou ai aheimbo simbori hoafinduhani animboya, 'Ro shaimbo anihondumbo-anahi hoafehanduri, se sapo moani nduri-koateyeimbi nindou wandi ranaheimbo farihefendurimbo moei aseiranana asu se wambo amboani farihefendurimbo moei seihane!' mbusumbui. ⁴⁶ Rananimbo asu nindou ndanai koadurumbo koadurumbo tihirifo adukari ningoweimbi ranambe mbihei-amboane, nga asu nindou aboedi mbumundi-mayei ranai-animbo yangiri koadurumbo koadurumbo ningoweimbi ranambe mbihei-amboane," mehu.

26

Suda-yafe bogori nindou ai Sisasimbo hifokoefimbo hoafi fifirimarundi

(Mak 14:1-2; Ruk 22:1-2; Son 11:45-53)

¹ Sisas ai rani yamundife hoafi ra moendireanduhani asu ahandi sungurururundeimbimbo hoafiyupuruhani yahuya, ² "Se fifirumboanemo, nga awi asoungu God Israer

aboedambomareandi hohoani+mombo Si (Pasofa) tükündifemboe. Asu sesi sesimbo si ranambe animbo Nindou Hondü ranahambo hürütümbi nindou-yomondi war+hündifimbui ahambo hifokoeffimbo-hündambo nimifihitükondüründimo pandüwur+imboemo,” mehupuri. ³ Raniyomo asu Godimbo sihou-rundeimbi bogori nindouyomo, asu Suda-yafe bogori nindouyomo ranai bogori hondü nindou Godimbo sesi sihai-randeimbi ahandi ndür+ Kaiafas ranahandi adükar+ worambe mam+ gugur+mefundi. ⁴ Raniyomo asu ai Sisasimbo dibo kikihiyimündi hefi hifokoeffimbo yahomo houmbo hoafi ra fifir+marundi. ⁵ Asu ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Rani-moatükuni ra nindou afindi fandi-fe sesesambe ana refepoani, nga asu nindou afindi ranai hoafi afindafindi+ndeihi ngoafi moaruwaimbo-ndihimboyei,” mehommo.

*Betani ngoafihü nimorehi mam+ ranai
Sisas+ndiwam+ fis+jarümbi moatükuni
kamareando*

(Mak 14:3-9; Son 12:1-8)

⁶ Mam+, Betani ngoafihü Sisas ai Saimon+ndi worambe mamaru. Nindou ranai horombo m+man+ho masimeiyu haya mamaru. ⁷ Sisas ai nindou ranahandi worambe sesühi n+maru-ane nimorehi mam+ ranai ahambo sowana tüküme Feyo. Ai n+moei hi+rambe sanda aboedi fis+jarümbi kaki afindi+fihi sem+ndi-weimbi+hündi ra sem+ndi haya tüküme Feyo. Raniyo asu Sisas ai sesi fondi-mayo rani+kimi n+maruambe ai sanda ra ahandi m+biro wafuambe kamareando. ⁸ Raniyomo asu

Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai rani-moatükuni ramareandi ranimbo hoeiru houmbo nginindi hoafiyomondühi düduyafundühi yahomoya “Nimboe nimorehi ndanai sanda nda yatikiriyatikirira wakareandi? ⁹ Awi sanda ndanana kaki adükarifihi animbo koarifehihi kaki semindi mburumbo nindou napo-koate-mayei ranaheimbo kaki ra saimboyosi,” mehomo. ¹⁰ Sisas ai fifireandi ahambo süngururü-rundeimbi ai ninimboe hoafimemo ranimbo ra. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se ra nimboe nimorehi ndanahambo moaruwaimboarundi rana? Ai ana moani simbamindi hamindi moatükuniyo wambo ramareandi rananasi. ¹¹ Nindou napo-koateyeimbi ranai ana se babidi munguambo si ra ni-boadeimboyei, nga asu roana ngiri se-babidimbo munguambo si ra nimboahi. ¹² Aiana sanda raniyo wandiwami kamareandi sapo wambo samboefendirimbo didiboadoreandühi. ¹³ Haponda ro sihamumbo anihondumbo-anahi nda hoafehapuri, munguambo hifi ndanühi nini ngoafihüyo Godindi hoafi ra wataporimboayo ana, nine-moatükuni ai wambo ramareandi ra ahandi hoafomböhünda wataporimbondühi-ndühimboyei,” mehu.

Sudas ai Sisasimbo bogori nindouyomondi warühindihinimboyahi mehu

(Mak 14:10-11; Ruk 22:3-6)

¹⁴⁻¹⁵ Raniyu asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi nindou mamahi ahandi ndürü Sudas Iskariot ai Godimbo sihourundeimbi nindou bogori-memo ranahamumbo sowana

hüfu düdufipurühi yahuya, “Se wambo nini-moatükuni mandaundi ro Sisasiambo sihamundi warühi yirümondihinani rana?” mehupuramboemo. Raniyomo asu ai ahambo kaka hoari 30 ra tapuiyafu masabudo. ¹⁶ Raniyu rani-simboani piyu haya Sudas ai Sisasiambo ahamundi warühi yirümofo hohoanimo tumarandi.

Sisas ai ahambo süngururündeimbi babidi sesesi sesi ra masowasümo

(Mak 14:12-21; Ruk 22:7-14; Son 13:21-30)

¹⁷ Adükari si bret yis pefe-koate weangurühi tüküfeyoambe rani simboani Sisasiambo süngururü-ründeimbi ai tüküyafu ahambo düdururühi yahomoya, “Nahaniniyo sesesi sesi ra ro sihambo didi boadofembo se hohoanimoayafa?” mehomondamboyu.

¹⁸ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Ngoafi adükari ranühi animbo ngomo, nindou mamani ranahambo hoafindimondühi animboya, ‘Nindou yamunde-randeimbi ai yare hoafiyuhü-randeimbi ai yare hoafiyuhü yahuya, “Wandi si ndeara tüküfemboane, nga ro wambo süngurundi-ründeimbi babidi sihafi worambe Pasofa sesesindefo sefimboanefi,” ’ mbisiimo,” mehupuri.

¹⁹ Ahandi süngururü-ründeimbi-memo ranai moani mamani Sisas ai hoafimayupuri süngu sapo sesi ra didi boadomarundi.

²⁰ Ndeara nimbambe Sisas ai ahambo süngururü-ründeimbi 12-memo rani-babidi sowasümondühi mamarimo.

²¹ Sesambe Sisas hoafiyuhü yahuya, “Ro sihamumbo

anihondümbö-anahi hoafehapuri nda. Sehündi mamai ai wambo hürütümbi-yomondi warühi yirümondandirimbui,” mehuamboemo.

²² Ahandi süngururü-rundeimbi ranai rani hoafi ra himboryomo houmbo ngusüfoambe afindi hohoanimorapurühi asu ahambo ngörü ai düdufe, ngörü ai düdufeyomondühi yahomoya, “Adükari, royahi? royahi?” memo. ²³ Raniyu asu Sisai ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Nindou mamai wakirihu nimarefimbo bret hipiri mamai ranambe foare haya asesu ranai-animbo wambo nindou hürütümbi-yomondi warühi yirümondandirimbui. ²⁴ Baibor ai Nindou Hondü ranahambo hoafimayo süngu ai yifindümbui. Hipoanimboembou ani nindou düdi ai Nindou Hondü ahambo nindou hürütümbi-yomondi warühi yirümoariri. Nindou ranai ana nimboe hondi ai wakimarimindo, nga ambemboyu!” mehupuri. ²⁵ Sudas sapo ai ahambo nindou hürütümbi-yomondi warühi yirümoreimbi-mayu ranai hoafi karihoeihü ahambo düdurirühi yahuya, “Nindou yamundo-randeimbi, awi se yaro hohoanimoyafühi rombayahi safimboyafi?” mehundo-amboyu. Asu Sisai ai ahambo hoafiyundühi yahundoya, “I sapo se hoafimayafi mbisesi,” mehu.

Adükarindi sesi Sisai ahandihoari süngururürundeimbimbo masagapuri

(Mak 14:22-26; Ruk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

²⁶ Ai mamai sowasümondühi nimarimombo Sisai ai bret bidifiri ra semündü Godimbo hihifirüri didibafifi mbura hifitire haya ahambo süngururü-rundeimbi ranahamumbo

sagapurühi yahuya, “Ndanana wandi fi safane, nga sowandümo mburu sowasümo,” mehupuri. ²⁷ Raniyu ai asükaiyu hipiri ra semündü haya Godimbo hihifirüri mbura sagapurühi yahuya, “Munguambo se hipiri ndanambe ndimindimo. ²⁸ Ndanana wandi horane, sapo Godindi hoafi femindi sifehe nginemindimbo moatükunane. Wandi hori ra nindou afindi ahei moaruwai hohoanimo-ambeahindi aboedambo-fembohünda kamefoendane. ²⁹ Ro nda sihamumbo hoafehapuri, ro wain hoe nda ngiri asükainda ndimindihü, nga awi nga ngambo wandi Ape nginindi hifandirandi ranambeyahi animbo ro simbori wain hoe ra se-babidimbo ndimindimboyahi,” mehu. ³⁰ Raniyomo asu ai herü mamü herüyomo mburu Orif nimi wafunambo mahafomo.

Sisas ai Pitamboya, Ro moai ahambo fifirihini mbüsümbui, mehu

(Mak 14:27-31; Ruk 22:31-34)

³¹ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ndanü nimbokoani ana munguambo se wambohöndambo sihamundi anihondümböfe hohoanimo hiningindumboemo. Sapo Baibor ai yare hoafiyowohü yahoya,

‘Ro sipsip hifandira-randeimbi nindou rana-
hambo hifokoandihinani animbo
asu sipsip ranai buküründei
wakindihimboyei,’ *Sekaraia 13:7*
meho süngu. ³² Nga asu süngunambo ro yangiri botindahe heheambo ana, Gariri hifinambo sihamundi wagabe ro boatei

ngümboyahi,” mehupuri. ³³ Raniyu Pita ai hoafi kar+hoeihü Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Munguambo nindou s+hambohünda ahamundi anihondümbofe hohoanimo hin+ngarundi amboani asu roana ngiri wandi anihondümbofe hohoanimo hin+ng+ind+heandi,” mehundo. ³⁴ Asu Sisas ai Pitambo hoafiyundühi yahuya, “Pita, ro nda s+hambo anihondümboanahi hoafehanini, nimbokoani kakaro ai hoafikoateayuambe animbo se rando hoafindafühi animbo ng+m+imbo ‘Ro moai Sisasimbo fif+r+hini,’ mb+samboyafi,” mehundo. ³⁵ Raniyu Pita ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Ro sedi bo yifayahi amboani i ambe, nga asu ro ng+r+rand+he yahurai hoafindahi,” mehu. Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi-memo mungu amboani maru Pita hoafimayu süngu yaru hoafimemo.

*Sisas ai Getsemanih+ Godimbo d+d+bafimayu
(Mak 14:32-42; Ruk 22:39-46)*

³⁶ Raniyu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi n+m+ nübür+ mam+ Getsemanih+ hifomo tüküyafundühi hoafiyupurühi yahuya, “Awi se ndanühi n+mand+mondani animbo asu ro gogu ranühi nga Godimbo d+d+bafinda,” mehupuri. ³⁷ Ai Pita Sebedindi n+mor+ yimbuyafani ahamumbo sepurümündi haya mahu. Raniyu Sisas ai rani-simboani ngusüfo afindi hohoan+moyuhü asu ahambo afindi ngusüfoambe moaruwaimariri. ³⁸ Raniyu asu ai hoafiyupurühi yahuya, “Afindi hohoanimo wandi ngusüfoambe amaro

ranai afindi hamindi tükufendirühane asu ai wambo borife pefendirimbo yangirayo. Nga awi se ndanühi nïmandimombo ro-babidimbo moani himboari yangiri hibadundi,” mehupuri. ³⁹ Raniyu asu ai akidou sühüfi hu ahandi mbiro ra hifini hifambe amofihü Godimbo didibafiyuhü yahuya, “Wandi Ape, nungurihi refemboayo ana, moani yahurai tñirifombü hipiri wandi waminindi ra sowandifi raguanaboro! Nga asu rani-moatükuni refembo ra ro randihea sambo hohoanïmoyahühi-yahipoani, nga moani se hohoanïmoayafi süngu,” yahu didibafimayu. ⁴⁰ Raniyu asu ai hihirifi ahambo süngururü-rundeimbi ranahamumbo hoeireapurane ai yapomboyafu houmbo mapomo. Raniyu asu ai Pitambo hoafiyundühi yahuya, “Nidou ngimi ra awi se nimboe moani bodifombo amboani ro-babidimbo himboari yangiri hifandühi nïmari-koatememoa? ⁴¹ Se moani hibadumbo didibafindimondühi nïmandimo. Rananimbo asu nïne-moatükuni sïhamumbo moaruwai hohoanïmo ranahambo süngu hühindeapurimboe. Sïhamundi ngusüfo aiana refembo yaho, nga asu sïhamundi fi ranane ai awi mbosïhoasïrayo,” mehupuri. ⁴² Asükaiyu mamimbo Sisas hu didibafihih yahuya, “Wandi Ape, tñirifombü hipiri ndanai wambo gübüsïfoefendirï-koateyowani, asu ro rani-moatükuni ra asimindhï ana, sapo se nïnimboyo refembo hohoanïmoayafi rani-süngu refemboane,” mehu. ⁴³ Asükaiyu hihirifi hu ahambo süngururü-rundeimbimbo

hoeireapurane ai moani mapomo. Ai moai ahamundi himboari ra yangiri birihoai ningopuri. ⁴⁴ Raniyu asu Sisas ai asukaiyu ahamumbo yare hiningireapuri haya ngimimbo noure mamî weangurühi hoafimayu hoafi yahurai hoafiyuhü didibafimayu. ⁴⁵ Asukaiyu ai ahambo süngururü-rundeimbi ranahamumbo-so tüküfi hoafiyupurühi yahuya, “Awi se moani fiharu apomondühiyomoa? Awi Nindou Hondü ranahambo moaruwai hohoanimo-yomondeimbi nindou ranahamundi warihüfembo akimi tiffreamboane. ⁴⁶ Botiyafu houmbo mborai ngefo. Awi se hoeiru nindou mamî ndanai wambo hürütümbi-yomondi warühi yirümoyondirimbo ndanüngu,” mehupuri.

Sisasimbo mbumaründümo
(Mak 14:43-50; Ruk 22:47-53; Son 18:3-12)

⁴⁷ Sisas ai wataporimborandühi nüngu ane asu Sudas, süngururü rundeimbi 12-ambeahindi nindou mamî, ai tüküme fiyu. Godimbo sihou-rundeimbi bogori nindouyomo asu Suda-yafe bogoriyomo ranai nindou afindi safi ranahamumbo koamarihoupura pisao yihimindi asu nimihari adükari ra fufuründümo houmbo Sudas babidimbo tüküme fundi. ⁴⁸ Nindou sapo Sisasimbo nindou hürütümbi-yomondi warühi yirümo fimbo-mayu ranai nindou afindi ranahamumbo dibo hoafi hoafiyupurühi yahuya, “Nindou ro ahambo wakikihindühünani animbo aiani, nga se ahambo mbundüründümo,” mehupuri.

49 Raniyu asu nimai Sudas ai Sisasiḡbo-so hūfu hoafiḡyundūhi yahuya, “Yamundo-randeimbi, karihasi,” yahuhū wakikihiḡmarūri.

50 Raniyu asu Sisasi ai siḡbori ahambo hoafiḡyundūhi yahuya, “Wandafi, rani-moatūkuni ra se refembo asafi, nimai raro,” mehundo. Raniyomo asu nindou afiḡndi ranai tūkūyafu Sisasiḡbo mburūndūmo mburu kikihiḡsafi-marūriḡndūmo. 51 Raniyu asu nindou mamisi Sisasi diḡbo manūḡgu ranai siḡsirifihiḡyu ahandi pisao hoearambeahiḡndi hūramūndi nūḡgumboyu bogori nindou, Kaiafas, ranahandi ratūpurīyurandeimbi-mayu ranahandi hiḡmbohoeari mafoafoareandi. 52 Raniyu Sisasi ai nūḡgumbo ahambo hoafiḡyundūhi yahuya, “Pisao ra se sowandiḡfi koadūrambe sando. Nindou muḡguambo dūdi ai pisao asowandūmo ana, asu ai pisao ranambo yiḡfiḡndiḡmboemo. 53 Asu ro wandi Apembo wambo fariḡhefendiḡimbohūnda miḡḡḡndahani asu ai sūnambeahiḡndi nendi biḡdiḡfiri ami 12 ḡgasūndeapureimbi ai koariḡhefemboayu ra awi se moai fiḡfiḡrowandiyo?”

54 Nga asu rani-sūḡgumbo ana, nūḡgunde sapo Baiborambe yare hoafiḡyowohūya, ‘Rani-moatūkuni ra moani yahurai rambifeyo-wamboane,’ meho ra yahurai tūkūmandiḡfea?’ mehundo. 55 Raniyu asu Sisasi ai nindou afiḡndi ahambo mbuimūndūmbo tūkūmefundi ranahamumbo hoafiḡyupurūhi yahuya, “Awi ro hūmbuhūnūmbi nindou meha raniḡmbo wambo mbuimūndiḡndiḡimbo se pisao asu niḡmiḡhari ra fufurūndūmo houmbo siḡfomomboemo? Ro afiḡndiḡmbo Godiḡndi worambe niḡmarimbo hoafiḡ

yamundi+handüri+ habodi+ mar+handi, nga rani+simboani+ moai se wambo mburündümondiri.
⁵⁶ Nga asu rani+moatükun+ ramefeyo ra Godin+di hoafi+ hoafi+yu-randeimbi+ nindou ai Baiborambe randifemboe yahu haya sürü pamareandi+ rani+ simogodühi+yo ramefeyo,” mehu. Asu munğu süngururü-rundeimbi+ ranai Sisasi+mbobo hin+ngirüwuri+ houmbo mafoar+hoemo.

Sisas ai kansir+yomondi+ himboahü tüküfi hoafi didiboadomareandi

(Mak 14:53-65; Ruk 22:54-55; Son 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Godimbo sihou-rundeimbi+ bogori+ hondü, Kaiafasi+yu ahinümbi+ hohoanimo yamundurundeimbi+yomo asu bogori+ nindouyomo ranai guguru mamühi+yafu mamarimo. Rani+yomo asu nindou ranai Sisasi+mbobo mburündümo houmbo nindou guguri+yafu ni+marimondühi+ worina sowaründümo mahomo. ⁵⁸ Pita ai ahambo süngumarüri+ hüfu, nga asu ai moai ahandi fikimi+ akimi+ papühi+fiyu, nga ai Kaiafasindi+ wori giniri+mayo ranambe kefuoi hüfu hifandi-rundeimbi+memo rani+babi+dimbo mamaru. Ai nin+moatükun+ Sisasi+mbobo tükümandifendo yahu haya rani+ himboasafomboyu. ⁵⁹ Godimbo sihou-rundeimbi+ bogori+ asu munğuambo Suda-yafe kansir ai Sisasi+mbobo hifokoefimbo-hündambo nindou ahambo tikefehefembo papi+hoafi+fimbo kokomarurü. ⁶⁰⁻⁶¹ Nindou afindi+ ai tüküyafundühi+ Sisasi+mbobo tikefehefe papi+hoafi+fimbo+si, nga asu ai moai nine moaruwai hohoanimo ramareandi+ ra mam+ amboani+ ahambo hifokoefembo-hünda fifiri+rundi.

Ndeara biðifiranambo hondü nindou yimbu ai botiyafine hafani hoafiyafinandowohü safaniya, “Nindou ndanai yare hoafiyuhi yahuya, ‘Ro Godindi wori nda biriboadihe mbundiha asu moani ngimi sihi yangiri asükainda fondihe hiniingindiheamboya,’ mehu,” masafani. ⁶² Ranıyu asu Godimbo sihou-rundeimbi-yomondi bogori hondü ranai botifi nüngumbo Sisasimbo hoafiyunduhü yahundoya, “Se moai nini hoafi simbori nindou sihambo papi-hoafimarınanini ranahafanımba hoafiyopirimbo sihawandiyo?” mehundo. ⁶³ Nga asu Sisas ai moai nini hoafi ahambo simbori hoafiyundo, nga moani ai sisi koate manüngu. Asükaiyu bogori nindou-mayu ranai ahambo hoafiyundühi yahuya, “God yangiri nüngumbü-mayu ranahandi ndürınambo ro nda sihambo hoafiyahanini, nga hapo se nimoamo nda dabarifimbi hoafi simbori hoafındafi. Se Krais, Godindi Nimorındafühi ana, haponda hamindi yihoezimbo hoafındafimuni,” mehundo-amboyu. ⁶⁴ Asu Sisas ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, “Ndeara se rani hoafi ra hoafiyafomboanafi. Nga ro sihamumbo muᅅguambo hoafehapuri nda. Ngiri amıtata Nindou Hondü ranai bogorimbondüfi God muᅅguambo nginindeimbi ranahandi warıhondani nımandü asu ai mburüᅅgaiwami sünambeahindi kuduanı hoeindüwurumboemo,” mehupuri. ⁶⁵ Ranıyu asu bogori nindou-mayu ranai ngusüfoambe hüfirürühi ahandı hoearı ra hireandühi hoafiyuhü yahuya, “Ai Godimbo tirıfoefe hoafi hoafayu. Hapondanı

ana nindou ŋgorü ai Sisas ranahambo nīne hoafi hoafombo tüküfepoani, ŋga wani. Se ndeara ai Godimbo tirifoefe hoafi hoafimayu ra himboriyomombo-anemo! ⁶⁶ Asu se ra ahambo nūnguru hohoanīmoyomondühīyomoa?” mehupuramboemo. Asu ai simbori hoafiyomondühī yahomoya, “Ai ana sapo ai hūti ramefiyumbowambo yifiyumbiyuwamboane,” mehomo. ⁶⁷⁻⁶⁸ Raniyomo asu ai ahandi ŋgusūmboarambe ŋguri tifiyafundowohū bubumarūri. Asu nindou bidifiri ai pakarīhourūhi hoafiyomondühī yahomoya, “Krais, se nindou düdi ai sīhambo harayunini ranahambo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nahurai hoafindafi,” mehomo.

Pita ai Sisasimbo Ro moai ahambo fifirihini, mehu

(Mak 14:66-72; Ruk 22:56-62; Son 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita ai weindani rani hifini ginirambe nīmaru-ane Godimbo sīhou-rundeimbi bogori hondüdi ratūpurīyo-randeimbi mamī ranai ahambo-so tüküfe hīfo hoafiyohū yahoya, “Se-amboani Sisas Garirihündi rani dibomefoandane,” mehondoamboyu. ⁷⁰ Asu muṅguambo ahei himboahū ai wani yahuhūya, “Roana se wataporimbo arandi ranahambo moai fifirīheandi,” mehu. ⁷¹ Raniyu asu ai giniri-mayo rani nafitambekimi mapenūngu. Raniyo asu nīmorehi ŋgorü ai hoeirerūhi nindou burīmemo ranahamumbo hoafiyohū yahoya, “Nindou aiyu Nasaretihündi Sisas rani dībo manūngu,” meho. ⁷² Asūkaiyu Pita ai wani yahumbo hoafiyuhū

yahuya, “Roana haponda dabareheandi, ro nindou ranahambo ana moai fifirihini,” mehu. ⁷³ Akidou hihiniŋgire safoareambo nindou ranühi burimemo ranai Pitambo-so tüküme fundi. Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Se ana ai-babidihiñdi nindou-anafi. Nga sihafi hoafi hoafayafi ranai Garirihüdanafi yaho weindahimareanini,” mehomo. ⁷⁴ Raniyu Pita ai dabarifihi hoafiyuhü yahuya, “Ro tiki hoafindahani God ai wambo moaruwaimbombi reandira-mboane! Nga roana nindou ranahambo moai fifirihini,” mehu. Raniyo asu kakaro ranai hoafimayu. ⁷⁵ Asu Pita ai ŋusüfo pumaramüñdu sapo niñe hoafi Sisai ahambo hoafimeindo ranahambo. Sapo ai yare hoafiyuhü yahuya, “Kakaro ai hoafikoateayuambe animbo se ŋgimimbo rando wambo hoafindafühiya, ‘Ro moai ahambo fifirihini,’ mbisamboyafi,” mehundo ranimbo. Raniyu asu Pita ai ginirambeahiñdi tüküfi haya afiñdi hamñdi aran aranimayu.

27

Pairatimbo sowana Sisaimbo sowaründümo mahifomo

(Mak 14:1; Ruk 23:1-2; Son 18:28-32)

¹ Ndeara siambe hondü Godimbo sihou-rundeimbi bogoriyomo asu Suda-yafe bogori nindouyomo ranai Sisaimbo hifokoeffimbo hoafi ra fifirimarundi. ² Raniyomo asu Sisai ahambo hüputüpurihou sowaründümo hifomo Romiyomondi Israer hifi hifanda-randeimbi

bogorî nindou ahandî ndürî Pairatîndî warühîmarüwurî.

*Sudas ai yîfîmayu
(Ratüpurî 1:18-19)*

³ Asu Sudas sapo Sisasîmbo hürütürümbî nindou-yomondî warühîmarirî ahambo papî hoafîyu hîfokoefimbo hoafî ra hîmborîmayu. Ranîmboane ŋusüfoambe afîndî hohoanîmoyuhü ai kakî hoarî 30 ra hîhîre semündü hu Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorîyomo asu bogorî nindouyomo ranahamumbo masagapurî. ⁴ Ranîyu asu Sudas ai ahamumbo yare hoafîyuhü yahuya, “Awi ro hütîyahî moaruwai hohoanîmomayahî. Ro nindou ai nîni-moatükunîyo moaruwai refekoate ranahambo nindou hürütümbî-yomondî warühî yirümomarîhini,” mehuamboemo. Asu ai sîmborî ahambo hoafîyomondühî yahomoya, “Awi ro ranahambo ra nîmboe mambîsefîyo? Ranî-moatükunî ra yîhoefî moatükunîyo, ŋga sîhafî moatükunî yangîrane ranana,” mehomondo. ⁵ Ranîyu asu Sudas ai kakî hoarîmayo ra Godîndî worî ranambe pire haya ndamefîyu. Ranîyu asu ai hu wofîfîhî kiarü ahandî fi ra ahandîhoarî hîfokoamareandî. ⁶ Ranîyomo asu Godîmbo sîhou-rundeimbî ranai kakî pimareandî ra fufuründümo houmbo hoafîyomondühî yahomoya, “Kakî ndanana nindou hîfokoamefîyu ranahandî horî takîni kakane. Sapo sîhefî ahînümbî hohoanîmo süŋgumbo Godîndî worambeahîndî kakî gugurîfe sîhefe arandî ranambe pefepoanî,”

mehomo. ⁷ Kaki ranahambo wataporimboru homo mamî nimîndühîru sîhoemo houmbo asu ai kaki ranambo hîfî mamî ahandî ndürî Hîfî Sospen Nafîmbo Hîfî pemayomo. Hîfî ra anġunpoedi nindou yîfîyeiani hîfîkefendürîmbo hîfane. ⁸ Ranîmbohündamboane haponda hîfî ranahambo rarîhi dükarîhindühîya Nindou Horî Hîfane, sei arîhündî. ⁹ Godîndî hoafî hoafîyurandeimbî mamî, Seremaia, ai hoafîmayu sîmogodühî rahurai tükümeŧeyo. Ai yare horombo hoafîreandühî yahuya, “Ai kaki hoarî 30 ra masowandümo sapo Israer nindou bîdîfîrî ai horombo hoafîmayu süngu ai nindou ranahambo pemîmbohünda. ¹⁰ Ranîyo asu kaki ranambo Hîfî Sospen Nafîmbo Hîfî ra pemîmemo. Ranî hoafî ra Adükarî ai wambo randowandî mehu nou ane,” mehu. Asu moanî anîhondü ranî yahurai safî tükümeŧeyo.

*Pairat ai Sisasîmbo düdu düdumarîrî
(Mak 15:2-5; Ruk 23:3-5; Son 18:33-38)*

¹¹ Sisas ai Romî-yomondî bogorî nindou, Pairat, ranahandî hîmboarühî manüngu. Ranîyu asu Pairat ai ahambo düdurîrühî yahuya, “Se ra Suda-yomondî adükarî bogorî nindouyafî?” mehundo-amboyu. Asu Sisas ai sîmborî ahambo hoafîyundühî yahuya, “Se ndeara raro hoafîyafomboanafîsî,” mehundo. ¹² Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorî nindouyomo asu bogorî nindouyomo ranai awi ahambo papî-hoafîrürî hoanġomosî, ŋga asu Sisas ai moai nîni hoafî akîdou ahandî yahamo tüküfendo. ¹³ Ranîyu asu Pairat ai ahambo hoafîyundühî yahundoya,

“Awi se moai hoafi ra himboriyafiyu sihambo ai papi-hoafarunini ranahambo rana?” mehundo.
¹⁴ Nga asu Sisas ai simbori mam hoafi akidou-
 amboani hoafombo moai hoafiyu. Raniyu asu
 Romi-yomondi bogori nindou-mayu ranai moani
 adukari hamindi hepunife mahepunifiyu.

*Pairat ai Sisasimboya Ai
 yifiyumbiyuwamboane mehu*

(Mak 15:6-15; Ruk 23:13-25; Son 18:38; 19:16)

¹⁵ Mungu himbani Pasofa adukari si tukufeyoambe, munguambo nindou ranai nindou karabusambeahindi hinngifiyuwan aboeduhi tukufembo hohoanimoeyi marihundi. Ranahambo ana Romi-yomondi bogori nindou ranahamboyo hoafiyeani ai nindou ranahambo aboeduhi koarheiri marandi. ¹⁶ Rani-simboani ana, munguambo nindou ai fifirihoreimbi nindou ahandi nduri Barabas ai karabusambe manungu. ¹⁷ Asu rani-simboani nindou afindi ranai guguriyahi mamareiamboyu Pairat ai aheimo dudureanduruhi yahuya, “Se ra nindou daboe ro ahambo karabusambeahindi aboeduhi koarhefimbo hohoanimoayeia? Barabasiyu asu Sisas ranahambo Kraiani sei arihundi raniyu?” mehu. ¹⁸ Nga Pairat Suda nindou Sisasimbo ngusufoambe moaruwairuruhiyomo wandi waruhimaruru yahu haya ai ranimbo ndore fifirimareandi. ¹⁹ Pairat ai nindou hoafi yiboboferambo wori safambe nimiru-ane, ahandi nimorehi ai hoafi koarhenduhi yahoya, “Nindou ra nini-moatukuniyo ai refe-koatemayu ranahambo

hoafi ana moai yangoro, nga se ahambo nini-nüngundorimboyafi. Hamani nimbokoani ro ahambo yafogoadinambo hoeirihini hehea hididimo apoyahühi afindi hohoan+momayahi,” meho. ²⁰ Nga Godimbo sithou-rundeimbi bogoriyomo asu bogori nindou-memo ranaiyomo ai nindou afindi ranühi menjoro ranaheimboya “Se hoafindeiani animbo Pairat ai Barabasimbo aboedühi koartheirühi asu Sisasimbo hifokoambiriramboane,” yahomo houmbo aheimbo hohoan+mombo ngusüfoambe botimarundühi. ²¹ Asu Pairat ai nindou afindi ranaheimbo düdufindürühi yahuya, “Se nindou yimbu ra nindou daboeyei ro ahambo karabusambeahindi aboeda koarhefimbo hohoan+moayeia?” mehündüramboyei. Asu ai simbori ahambo hoafiyahündowohü seiya, “Barabasimbo,” masei. ²² Asu Pairat ai hoafiyundürühi yahuya, “Asu refe ana, Sisasimbo Kraisi sei arihündi ranahambo ra nüngumandihina?” mehuamboyei. Simbori munju ai ahambo hoafiyehü seiya, “Nimifihitokoemündi pefimboani,” masei. ²³ Asu Pairat ai aheimbo düdufindürühi yahuya, “Nindou ndanai nine-moatükun moaruwai ramareanda?” mehuamboyei. Asu ai moani pukuna hoafi nimoamo karhehindühi hoafiyehü seiya, “Nindou ranahambo nimifihitokoemündi pefimboani,” masei. ²⁴ Pairat ai ndare hoeireandane hoafi ranahambo wataporimboyo hombo ra wan+yowohü ai ro ngirindahi, nga yifari tükündüfihü hoafi afindi yagodomböe mehu. Ran+yu asu hoe fuiyamündi haya

nindou ranahei hĩmboahũ warĩ ahandĩ ra popoaifoareandũhĩ hoafiyuhũ yahuya, “Nindou ndanĩ ahandĩ yifĩ ra i ro hũtirũhũnĩpoanĩ, ŋga ranĩ moatũkunĩ ra siheihoraneĩ,” mehu. ²⁵ Ranĩyeĩ asu nindou afĩndĩ muŋguambo ranai simborĩ ahambo hoafiyehũ seiya, “Ai hũti yifĩmboayu ranĩ-moatũkunĩ ra yĩhoefane asu yĩhoefĩ nĩmorĩ ranahei ane!” maseĩ. ²⁶ Ranĩyu Pairat ai Barabasĩmbo aboeda koamarĩheira aheimbo sowana mahu. Ranĩyu asu ai Sisasĩmbo daboadanĩ ndũfuri-ndũfuri-foarũwuri mehua ahambo nĩmĩfihĩ tokoemũndũ pefimbohũnda ami-yomondĩ warĩhũmarirĩ.

Ami ai Sisasĩmbo tĩkĩfĩnamborũwurũhĩ tĩrĩfoefe hoafĩmarũrĩ

(Mak 15:16-20; Son 19:2-3)

²⁷ Ranĩyomo asu Pairatĩndĩ ami ai Sisasĩmbo sowarũndũmo gafmanĩ yomondĩ worĩ ranambe mahĩfomondamboemo, asu muŋguambo ami nindou ranai Sisasĩmbo wakĩmarũwuri. ²⁸ Ranĩyomo asu ai ahandĩ hoearĩ ra yimĩndĩbadĩ houndowohũyomo asu hamburĩ hoearĩ hoandarĩ ra magũdũndo. ²⁹ Ranĩyomo asu ai wofĩ tĩhoarĩ-tĩhoarũmbĩnambo mbĩroambe kĩkĩmafoarundĩ. Asu nĩmĩharĩ sowandũmo ahandĩ warĩhondũ waranĩ waramberundũhĩ yimĩndĩho pusĩru nĩmarĩmondũhĩ ahambo tĩkĩfĩnamborũwurũhĩ hoafiyomondowohũ yahomoya, “Suda-yafe adũkarĩ bogorĩ, karĩhasou-anafĩ,” mehomondo. ³⁰ Ranĩyomo asu ai ahambo ŋguri tĩtĩfĩyomondowohũ ahandĩ warambeahĩndĩ nĩmĩhari-mayo ra kosĩrũndũmo ahambo mbĩhapĩrĩ kakĩmarũwuri. ³¹ Ai ahambo

tikifinamborüwuri tirifoefe hoafiyomondo mburumboemo asu ahandi fihindi hamburi hoeari hoandari-mayo ra yimündündümondühiyomo asu hoeari ahandi hondü ra sowandümo güdu hininngimarundo. Raniyomo asu ai ahambo nimirihipefi hifokoeffimbohünda sowaründümo mahomo.

Sisasimbo nimirihipefi karihendeimbihipefi tikoründümo pamarüwuri

(Mak 15:21-32; Ruk 23:26-43; Son 19:17-27)

³² Ahambo sowaründümo hou homondühiyomo asu ai nindou mamih Sairinihündi, ahandi nduri Saimon, ranahambo hoemarihori. Raniyomo asu ai nindou ranahambo Sisasindi nimirihipefi karihendeimbi-mayo ra sowandifindo yahomo houbo huti-hutimaruru. ³³ Raniyomo ai homo Gorgotahü tüküme fundi. Gorgota ranahamboane ai mibihipiri nahurai hifi sei arihündi. ³⁴ Rani hifihüyomo ami ai Sisasimbo wain hoe hühütimbü moatükunifandu yamundu mburu masabudo. Asu Sisas ai rani-moatükunif ra sümündü hoeireanda mayoa asu ai moai sümündü. ³⁵ Raniyomo ai ahambo nimirihipefi karihendeimbihipefi parüwuri hou asu ai ahandi-mayo hoeari ra ahamundi mbusümo sowandümo yiboborundümo hou ranambo ngörü ai mibisemündua yahomo houbo piraimemo. ³⁶ Raniyomo asu ai raraoyafu mburu ranühi nimirimo Sisas ahambo yifimbiyu yahomo houbo homo himboana wamaruru. ³⁷ Ahandi mibiro wafusifohü ahambo papih-hoafisürü papiru mburu tikoründümo pamarundi ranai

yare hoafi-yohü yahoya, NDANANA SISAS SUDAYAFE BOGORI ADÜKARI NINDOUANI, yahomo paru h+n+ng+marundi. ³⁸ Rani-yomo asu ai nindou yimbu hüm-buhüni-yafani-r+nandeimbi ranahafani-mbo Sisas babidi ahandi fikimi pamarupiri. Ngorü Sisasindi warihondü warani parüwuri asu ngorü kadüdü warani parüwuri marupiri. ³⁹⁻⁴⁰ Rani-yei nindou afindi ranai hei ngasünd+hor+ hei rühündühi mbiro hir+hri+hündühi ahambo tir+foar+horühi hoafi-yahündowohü sahündoya, “Sapo se Godindi wori ra bir+foefe mburumbo moani ngimi sihi yangiri fondife h+n+ngifembo mayafiyosi! Se Godindi n+mor+yafühanasi, se sihaf+hoari yaro aboedamboyafosi. Se ndahoni n+mi keimbi kari+hendeimbi-fihindi hifina foarefoao peyafisi!” sei hoafimehüdo. ⁴¹ Nindou ai ramehindi rani-süngu yahurai Godimbo sihou-rundeimbi bogori nindou, ah+nümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi asu ranihündambo bogori nindou ranai-amboani yaru tikifinambo-rüwurihi tir+foarüwurihi yahomoya, ⁴² “Sisas ai nindou b+di+firamboyu ai aboedamboreanduri marandi, nga asu ai ngiri ahandi fimbo ana aboedambondeandi! Awi aiana Israeri-yafe adükari bogorimbeipoani! Asu ai haponda n+mi keimbi kari+hendeimbi rani-fihindi hifini akusifoendi ana, asu ro ahambo anihondumbo-ndi+hur+imboyefi! ⁴³ Ai Godimbo anihondümborirühi Ahandi n+moranahe mehu. Refeanas, awi sih+ri hoeindihu God ai ahambo far+hefimboayu ranahambo,” mehomondo. ⁴⁴ Asu nindou hüm-buhüni-yafani-r+nandeimbi

Sisasɪndɪ fikimɪ mapaiarɪfanɪ amboanɪ ai mare moanɪ nindou bɪdɪfɪrɪ ai ramarɪhorɪ nou yahurai rarɪnerɪ tirɪmafoarɪnerɪ.

Sisas ai ndeara munɟuna yɪfɪmayu

(Mak 15:33-41; Ruk 23:44-49; Son 19:28-30)

⁴⁵ Refe hayamboyo-ane hufɪnɪmbo peyo haya hɪfɪ munɟu ranai nɪmbɪ nɪmarɪ ho ho hombo nɪmbambe hondu hufɪwuyambe tükumefeyo.

⁴⁶ Hufɪwuyambe safɪ simogoduhɪ Sisas ai pukuna heiyuhü yahuya, “Eri, Eri, rema, sabaktani?” mehu. Ranɪ hoafɪ ra yare yahurai hoafɪyowohü yahoya, “Wandɪ God, wandɪ God, se nɪmboe wambo hɪnɪɟɪro-wandɪrɪmboayafɪ?” meho. ⁴⁷ Nindou bɪdɪfɪrɪ ranuhɪ manɪmboei ranai ranɪ hoafɪ ra hɪmborɪyei hehi hoafɪyeihü seiya, “Nindou ranai ana Eras-amboani dükarɪrɪ mɪɟayundo,” masei.

⁴⁸ Nɪmai nindou mamɪ ahei mbusumo ranai pipɪyu hu worapoworapoyoweimbi moatükunɪ nou semündü mbura nɪmɪharɪfɪhɪ pare hɪmondamündü mbura hühütimbü wain hoe ranambe foare hüramündɪ haya Sisas ai ranɪ moatükunɪ ra mbɪsümündu yahu haya segodɪmbo mehu. ⁴⁹ Nɟa asu bodɪmondɪ ai hoafɪyahündowohü seiya, “Awi, hoeindɪhu mbundɪhumbo Erasai ai ahambo farɪhefembo tükumandɪfiyu wanɪmandɪyo,” masei.

⁵⁰ Ranɪyu asu Sisas ai asükaiyu pukuna heiyuhü ahandɪ yɪfiafɪ hɪnɪɟɪrɪrɪhɪ nɪmokomayu. ⁵¹ Ranɪyo asu Godɪndɪ worɪ safambe hoarɪ yipurɪ nafɪtambehü mahetaro ranai nɪmoamo nɟahɪ peyo haya hanɪ hɪfɪnɪ gebü türeanduhɪ yimbu kɪkɪmareandɪ. Hɪfɪ ai fɪfɪmɪyowohüyo munɟumbo nɪmoei ranai

gübüdumarıhoayo. ⁵² Yıfambe ranai nafıtambe tihoai-tihoairandühi asu Godındı nindou afındı horombo yıfısafımayei ranai yangrı botıyahi-botıyahi marıhündı. ⁵³ Ai yıfambe ra hınıngırıhi hehi Sisas yangrı asükaiyu botımefiyu ranısüngunambo ai Sürühoeimbi Ngoafi adükarı (Serusarem) ranına mahei. Ranıyo nindou afındı ranai aheimbo ranühi hoeimarıhindüri. ⁵⁴ Ami-yomondı bogoriyu asu bıdıfırı amiyomo ranai ai-babıdımbo nıngomombo Sisasımbo hımboanawarürühi manıngomo ranai sapo hıfıheyowohü asu muıguambo moatükunı tükümefeyoa hoeimarundı ranımbonyıhımboyomondühi hoafıyomondühi yahomoya, “Awi aiana Godındı Nımorı hondüyu,” mehomo. ⁵⁵ Nımorehı afındı bıdıfırı Gariri hıfı hınıngırıhi hehi Sisasımbo farıhefımbo süngumarıhorı masühısi-mayei ranai burıyei. Ai moai akımı papühıyahındı, ıga moanı angunı goagu safı nımboeimbo hımboarı papımayei. ⁵⁶ Nımorehı burımayei ranahei mbusümo ra ıgorü Maria Makdarahündıyo, ıgorü ra Maria Sems Sosepıyafandı hondıyo asu sapo Sebedındı nımorehıyo rarıhi ai manımboei.

Sisasımbo Sosep Arimateahündı ai honıgu ambe masıherü

(Mak 15:42-47; Ruk 23:50-55; Son 19:38-42)

⁵⁷ Ndeara nımbambe nindou napo afındeimbi ahandı ndürı Sosep Arimateahündı-mayu ranai tükümefiyu. Nindou ranai-amboanı Sisasımbo süngurürı-randeimbi nındouyu. ⁵⁸ Ai hüfu Pairatındı hımboahü tüküfi nıngumbo

Sisasindî yifînimoko ranahambo ndahamindî yahu haya düdumefindo. Raniyu asu Pairat ai Sisasindî yifînimoko ra Sosepimbo dabudo mehu. ⁵⁹ Sosep ai yifînimoko serümündü mbura simborî kifohî hoearîfihî parirî himondîmarirî. ⁶⁰ Raniyu ai ahandî honḡu nimoei ḡḡinîndambe simborî nafîrîthai hîñḡḡimareandî ranambe masîherü. Ai nimoei yitîfo afindî ra güḡürîthai nafîtambembo güre pare mbura ndamefiyu. ⁶¹ Rani-yafe Maria Makdarîhündî-mayo ranaiyo asu ḡḡorü Maria-mayo ranaiyo ai honḡu ra hanḡîfohü mamarife. ⁶²⁻⁶³ ḡḡorü sina moanî nîmarîmbo si tüküfeyoambe Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorîyomo asu Farisi nindouyomo ranai Pairat babîdî mamühîyafu fandu nîmarîmo hoafîyomondühî yahomoya, “Nindou adükarî, ro hohoanîmoyefîmboanefî hoafî mamî sapo nindou wosîhoaforî hoafümbî-mayu ranai yare hoafîyuhüya, ‘Ro ḡḡimî sinda mbundîha asu asükainda yanḡirî botîndaheamboyahî,’ mehu ra! ⁶⁴ Ranîmbohündambo anîmbo asu se hoafîndafanî honḡu ra ndore ḡḡinîndî hîfandîyo ho ḡḡimî si ranühî tüküfemboane. Rananîmbo asu ahambo süḡḡururü-rundeimbî ranai ḡḡirî ahandî finîmoko ra dîbo hümbuhünîmbo ndowandümo houmbo asu ai nindou ranaheimbo hoafîndîmondühîya, ‘Ai yifîhündî yanḡirî botîmefiyu,’ mbîsîmo. Süḡḡunambo wosîhoaforî hoafî ranai asu horombo wosîhoaforî hoafîmayu ranahambo ḡḡasündeamboe,” mehomo. ⁶⁵ Raniyu asu Pairat ai ahamumbo hoafîyupurühî yahuya, “Se hîfandîru-rundeimbî nindou bîdîfirî sowapundümo houmbo ḡḡomo moanî

ndühi yanguru. Aiana sapo horombo hoafimayu süngu yangiri aboeda asukai botimefiyu. Awi naha fondi ai menguru nda hoeirine. ⁷ Nga se nimai ngafe ahambo süngururü-rundeimbi nindou-memo ranahamumbo hoafindafinapurühiya, ‘Ai yangiri aboeda botimefiyu. Asu haponda ai Garirinambo horombofi sihamundi wagabe ahu, nga se ranühi animbo ahambo hoeindurumboemol’ mbisafe. Hapoana ro sihafembo hoafiyahipirimbobanahi,” mehupiri. ⁸ Raniyafe ai hongu ra hiningirine hena yhimboyafesi, nga asu ai hihifi-hihifi kameihü pipina Sisasimbo süngururü-rundeimbimbo hoafombo mahafe. ⁹ Moani nimai Sisas ai ahafembo-so tüküfi hoafiyupirühi yahuya, “Karihapisi,” mehupiri. Ai ahambo-so tüküyafine yitiharühi kikihirinandife henambo ahambo Adükarani safe hena hohoanimomefinando. ¹⁰ Sisas ai ahafembo hoafiyupirühi yahuya, “Se yhimbondamboyafe. Se ngafe wandi wandafi mamimbo hoafindafeani animbo asu ai Garirinambo ngifomo tükündafu ranühi animbo ai wambo hoeindundiimboemo,” mehu.

Nindou hifandu maningomo ranai hoafi sowandümo homo wataporimbomarundi

¹¹ Nimorehi yimumefe ranai nafi mbahafe nou ranambo, bidifiri hifandu-rundeimbi nindou ranai ngoafi adükari-mayo ranina homo bogori Godimbo sihou-rundeimbi nindou ranahamumbo munguambo wataporinine-moatükuni ahamundi himboahü tüküme Feyo ranahambo wataporimbomarundi.

12-13 Raniyomo Godimbo sihou-rundeimbi nindou bogoriyomo asu bogori nindou-memo ranaiyomo ai mamühiyafu houmbo hoafi fifiri-marundi. Ai kaki afindi ra ami-memo ranahamumbo sabupurühi yahomoya, “Se randu hoafindimondühi animboya, ‘Nimbokoani ro yapomboyahu mboapoefi nou ranambo ahambo süngururü-rundeimbi ai tüküyafu hümbuhünimbo ahandi finimoko ra masowaründümo,’ mbisimo. ¹⁴ Rani hifi bogorimbofi hifanda-randeimbi ai rani hoafi ra himborinduan asu ro ahambo bidifiri hoafindahundoani ranaimbo asu se ngiri ranimbo tiriifo tükündifemboe mbisimo hou afindi hohoanimondimo,” mehomopuri. ¹⁵ Ranimboane ami-memo ranai kaki masabupuri-mayo ra sowandümo hou asu ai ahamumbo hoafimemopuri süngu yaru homo hoafimemo. Ranane asu rani hoafi ra Suda-yafe mbusümo hapondanambe amboani yangörü wakareandi.

Sisas ai ahambo süngururürundeimbimboso tüküme fiyu

(Mak 16:14-18; Ruk 24:36-49; Son 20:19-23)

¹⁶ Sisasimbo süngururü-rundeimbi 11memo ranai Gariri wafunambo mahafomo sapo horombo Sisas ai ranühi ngomo mehupuri süngu. ¹⁷ Ai homo ahambo hoeirüwurühüyomo asu ahambo ngusüfo parüwur ho-hoanmomemondo. Nga asu bidifiri ai ahambo hohoanimo yimbumborurü. ¹⁸ Sisas ai akimi ahamumbo-so sühüfi hüfu hoafiyupurühi yahuya, “God ai wambo munguambo nginindi sünambeahindiyo asu hifinindiyo

ra sendirimoani. ¹⁹ Ranimbohündambo animbo asu se ngomo munguambo nindou ranaheimbo ai wambo sünguyondiri-rambo nindou tüküfembohündambo randu ndundi. Asu se aheimbo Apendi ndürinambo, Nimorindi ndürinambo, asu Yifafi Aboedindi ndürinambo himoni hundüründündüri. ²⁰ Asu ro s'hamumbo hoafimehapuri ra munguambo moatükuni süngufe hombohünda yamundündüri. Asu ro se babidi nimboa ngambo bidifirani si tükündifemboe," mehupuri.

Godindï Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3